

Mevlânâ Müzesi Arşivi Belgelerine Göre Yozgat Mevlevîhânesi ve Sâlih Sabrî Dede (ö. 1329/1914)

Öz: XIV. asırda Konya'da kurulan Mevlevîlik başta Anadolu olmak üzere Osmanlı Devleti sınırları dâhilinde mevlevîhâneler vasıtasıyla yayılmıştır. Sâlih Sabrî Dede tarafından Yozgat'ta kurulan Yozgat Mevlevîhânesi de bu mevlevîhânelerden biridir. Daha önce Yozgat'taki dinî hayat, medrese, zaviye ve âlimlerle ilgili bazı çalışmalar yapılmışsa da bu çalışmalarda Yozgat Mevlevîhanesi ile ilgili yeterli bilgilere yer verilmemiştir. Yozgat Mevlevîhânesi ile ilgili ilk kapsamlı çalışma olan bu makalede; XX. asrın başlarında kurulan Yozgat Mevlevîhânesi'nin kuruluşu, kurucusu şeyhi Sâlih Sabrî Dede'nin hayat hikâyesi ve mevlevîhânedeki faaliyetleri Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde bulunan mevlevîhâne ile ilgili resmî yazışmalar ve konuya dair diğer kaynaklardan elde edilen bilgiler çerçevesinde ortaya konulmuştur. Bu çalışmada nitel yöntem kullanılarak veriler toplanmış, toplanan veriler analiz edilerek bulgular yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan ve değerlendirilen bilgilerle, bir mevlevîhanenin kuruluş ve faaliyeti süreçleri ve bir şeyhin tekke yönetimi ortaya konularak tasavvuf tarihi çalışmalarına ayrıca XX. asrın başlarında Osmanlı sosyal ve kültürel hayatı hakkındaki çalışmalara katkı sağlanmıştır.

Seza
KÜÇÜK*

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Mevlevîlik, Mevlevîhâne, Yozgat Mevlevîhânesi, Sâlih Sabrî Dede.

According to the Documents of the Mawlânâ Museum Archive Yozgat Mawlawî Lodge and Sâlih Sabrî Dede (d. 1329/1914)

Abstract: The Mawlawîyyah started in Konya in the 14th century and progressed by creating Mawlawî Lodges throughout the Ottoman Empire, particularly in Anatolia. One of these lodges is the Yozgat Mawlawî Lodge, established by Sâlih Sabrî Dede. Prior research on religious life in Yozgat was insufficient in providing information regarding the Yozgat Mawlawî Lodge. This investigation was conducted within the framework of official correspondence associated with the Mawlawî Lodge kept in Konya Mawlânâ Museum Archive and information sourced from other relevant references. The qualitative methods used to collect the data were analysed and interpreted to produce the findings. After analysing and evaluating the gathered data, this research explores the necessary steps to establish and operate a Mawlawî Lodge while managing a sheikh's tekke. The outcomes of this study offer valuable insights into the historical evolution of Sufism and the societal and cultural activities of the early 14th century Ottoman Empire.

Keywords: Islamic Sufism, Mawlawî Order, Mawlawî Lodge, Yozgat Mawlawî Lodge, Sâlih Sabrî Dede.

* Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü, Tasavvuf Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye.. skucuk@sakarya.edu.tr ORCID ID: orcid.org/0000-0003-0126-2005

Giriş

Mevlevîlik Anadolu beldelerinde sema, musiki ve şiir ile yoğurmuş olduğu tarikat anlayışı ve tarikatın pîri Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'nin mirası ile tarih boyunca önemli bir manevî eğitim yolu olarak dikkat çekmiştir. Bu sebepten Anadolu'daki birçok yerleşim yerinde mevlevîhâneler faaliyet göstermiş ve 1925 yılında Türkiye sınırları dâhilinde tekkeler kapatılıncaya kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu mevlevîhânelerden birçoğu uzun müddet varlığını devam ettirmiş, Mevlevî şeyhlerinin gayretiyle tesis edilmiş bazı mevlevîhâneler ise fazla uzun ömürlü olamamıştır. Yozgat Mevlevîhânesi de bu türden Mevlevî dergâhlarının bir örneğidir.

Bu araştırmamızın amacı bu güne kadar hakkında fazla bilgi bulunmayan veya çok eksik bilgilerle anlatılmaya çalışılan Yozgat Mevlevîhânesi'nin varlığını ve tarihini ortaya koymaktır. Aynı şekilde Yozgat Mevlevîhânesi'nin tarihi ortaya konulurken mevlevîhânenin kurucusu, ilk ve tek postnişini olarak tespit ettiğimiz Sâlih Sabrî Dede'nin de hayat hikâyesini tespit etmektir. Bu gayelerle araştırmaya başladığımızda Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde yaklaşık 24 adet yazışma evrakı/belge tespit ettik. Bu evrakları detaylı bir şekilde incelediğimiz de ise Yozgat Mevlevîhânesi ve mevlevîhânenin kurucusu Sâlih Sabrî Dede ile ilgili önemli malumatlar içerdiğini gördük. Bu evraklar içinde; devrin padişahı tarafından Sâlih Sabrî Dede'nin mevlevîhâneyi faaliyete geçirmesine müsaade olarak verilmiş Berât-ı Hümâyun, Sâlih Sabrî Dede'nin Yozgat Mevlevîhânesi için tertip ettirdiği Vakfiye, mevlevîhânenin tarihi ile ilgili bilgi, Sâlih Sabrî Dede'nin kendi terceme-i hali, Abdülhalim Çelebi Efendi tarafından postnişinliğe tayini ile ilgili bilgiler ve Sâlih Sabrî Dede'nin postnişinliği süresince Konya Mevlânâ Dergâhı Postnişini Veled Çelebi ile çeşitli konularda yazışmaları bulunmakta idi. Biz bu evrakların tamamını günümüz Türkçesine aktararak çalışmada kullandık ve belgelerin tamamını makalede tarih sıralarını dikkate alarak değerlendirdik ve ayrıca makalenin Ekler kısmında verdik.

Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde bulunan evraklarla birlikte, makalede kaynak olarak aslı zaten Mevlânâ Müzesi Arşivi evrakları arasında bulunan Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'ndeki Yozgat Mevlevîhânesi Vakfiyesi'ni de kullandık. Bu evraklara ek olarak Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde de Yozgat Mevlevîhânesi ile ilgili belge taraması yaptık ama bir sonuca ulaşamadık. Yine Sâlih Sabrî Dede'nin İstanbul Yenikapı Mevlevîhânesi yıllarına ait bilgilere ulaşabilmek için XIX. ve XX. Asır İstanbul Yenikapı Mevlevîhânesi ve İstanbul Mevlevîliği ile ilgili kaynakları gözden geçirdik. Buralardan az da olsa tespit ettiğimiz Sâlih Sabrî Dede ile ilgili bilgileri makalede kullandık.

Yozgat Mevlevîhânesi, Yozgat'ta Mevlevîlik veya Yozgat'ta daha önce bir mevlevîhânenin varlığı ile ilgili de araştırmalar yaparak, bilinen bu husustaki

Mevlevîlik kaynaklarını inceledik ve tespitlerimizi makalede ifade ettik. Ayrıca o döneme ait Osmanlı şehir salnâmelerinden Konya ve Ankara Salnâmeleri ve bu salnâmeler üzerine yapılmış akademik çalışmaları tespit ederek, Yozgat Mevlevîhânesi ve şeyhi ile ilgili ulaştığımız bilgileri makalede kullandık. Son olarak az da olsa Yozgat Mevlevîhânesi ve Sâlih Sabrî Dede ile ilgili günümüzde ortaya konulan bilgilere de makalede işaret ettik.

Böylece Yozgat Mevlevîhânesi'nin tesisi ve faaliyetleri ile kurucu ve tek şeyhi Sâlih Sabrî Dede'nin hayat hikâyesi ve mevlevîhânedeki şeyhliği müddetince yaptıklarını ortaya koymaya çalıştık.

1. Mevlevîlik ve Mevlevîhâneler

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin 672/1273 yılında Konya'da kurulan Mevlevîlik, Anadolu Selçuklularının son zamanlarından Anadolu Beylikler dönemi ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan yıkılışına kadar geçen süre içerisinde, toplumu derinden etkileyen bir tarikat olmuştur. Mevlânâ'nın mirasından yola çıkarak oğlu Sultan Veled (ö. 712/1312) tarafından tesis edilen Mevlevîlik, Konya'da bulunan Mevlânâ Dergâhı merkez olmak üzere, çelebiler ve Mevlevî halifelerinin gayreti, Mevlevî tarikatine müntesip zenginler, beyler, paşalar ve sultanların desteği ile Anadolu'da ve diğer coğrafyalarda hızla yayılmış ve buralarda mevlevîhâneler tesis edilmiştir.¹

Mevlevîlik tarihi boyunca tesis edilen bu mevlevîhâneler fonksiyonları itibarıyla âsitâneler ve zâviyeler diye iki gruba ayrılmıştır. Âsitane statüsünde olan Mevlevî tekkeleri,² içerisinde 1001 günlük çile çıkartılan büyük dergâhlardır. Mevlevîliğin temsilciliği mahiyetindeki küçük Mevlevî tekkelerine de zâviye tâbir olunmuştur.³ Hücre, küçük oda anlamlarına gelen zâviye; herhangi bir tarîkate ait olup içinde dervîşlerin yaşadığı ve gelip geçen

¹ Ahmet Eflâkî, *Menâkıbü'l-Ârifin (Âriflerin Menkıbeleri)*, çev. Tahsin Yazıcı (İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1973), 2/313, 337, 326; Sahîh Ahmed Dede, *Mecmûatü't-Tevârîhi'l-Mevlevîyye - Mevlevîlerin Tarihi*, haz. Cem Zorlu (İstanbul: İnsan Yayınları, 2003), 204-345; Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik* (İstanbul: İnkılap ve Aka, 1983), 245, 330-335.

² Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlevîlik Âdab ve Erkânı* (İstanbul: İnkılap ve Aka 1963), 13-14; Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: MEB Yayınları 1983), 1/94; Bahâ Tanman, "Âsitâne", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1998), 3/485.

³ Veled Çelebi (İzbudak), "Mevlevîhâneler Bânileri ve Son Şeyhleri", *Konya Vilâyetinin Ahvâl-i Umumiyye-i Tarihiyyesi* (İstanbul: Hacı Selim Ağa Kütüphânesi, Hüdâyi Efendi, 1159), 822; Gölpınarlı, *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*, 334; Gölpınarlı, *Mevlevîlik Âdab ve Erkânı*, 13-15; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 1/94; Tanman, "Âsitâne", 3/486-487.

yolcuların misafir edildiği yerlerdir.⁴ Mevlevîler açısından zâviye ise; içlerinde çile çıkarılmayan fakat sema meşk edip ayrıca ney üfleyen, kudüm meşkedan, âyin okuyan Mevlevî dervîşlerinin bulunduğu mekânlardır.⁵

“Âsitâne-i Aliyye” de denilen Konya Mevlânâ Dergâhı’ndan başka, Mevlevî Tarîkatı’nın âsitâne olan dergâhları; İstanbul Galata Mevlevîhânesi, İstanbul Yenikapı Mevlevîhânesi, İstanbul Beşiktaş/Bahâriye Mevlevîhânesi, İstanbul Kasımpaşa Mevlevîhânesi, Afyonkarahisar Mevlevîhânesi, Manisa Mevlevîhânesi, Halep Mevlevîhânesi, Bursa Mevlevîhânesi, Eskişehir Mevlevîhânesi, Kâhire Mevlevîhânesi ve Gelibolu Mevlevîhânesi’dir.⁶ Bu mevlevîhânelerin Konya’dan sonraki önem sıralamasında Afyonkarahisar, Manisa ve Halep dergâhlarının gelmektedir.⁷ Bazen de Konya’dan sonra İstanbul, Manisa ve Gelibolu olarak bu önem sıralaması yapılmıştır.⁸ Özellikle XIX. asırda önemli Mevlevî merkezleri haline gelen İstanbul’daki beş mevlevîhânenin de dördü; Galata (Kulekapısı), Yenikapı, Beşiktaş (daha sonra Bahâriye), Kasımpaşa mevlevîhâneleri âsitâne olarak kabul edilmiştir. Üsküdar ise fonksiyonu itibariyle zâviye statüsünde kalmıştır.⁹

XIV. asırdan itibaren Anadolu’da ve Anadolu dışında Osmanlı Devleti sınırları dâhilinde yukarıda ismi geçen Mevlevî asitânelerinin yanında bir çok Mevlevî zâviyesi açılmıştır. XVI. asrın ortalarında mevlévîlik köylere kadar yayılmış ve Anadolu’da birçok yerinde halkı tamamen mevlévîlerden oluşan Mevlevî köyleri kurulmuştur.¹⁰

Mevlevîliğin tarih sahnesine çıktığı XIII. asırdan, tekkelerin kapatıldığı 30 Kasım 1925 tarihine kadar geçen süre içinde, tesis edilen mevlevîhânelerle ilgili çeşitli kaynak ve çalışmalarda bilgiler vardır. Biz bu kaynaklarda bizim bu makalede belirttiğimiz tarihlerden önce Yozgat Mevlevîhânesi’nin izini ve

⁴ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3/648; A. Yaşar Ocak, “Zâviyeler”, *Vakıflar Dergisi* 12, (1978) 250.

⁵ Bediuzzaman Furûzanfer, *Mevlânâ Celâleddin*, çev. F. Nafiz Uzluk (İstanbul: MEB Yayınları, 1990), 6.

⁶ Veled Çelebi, “Mevlevîhâneler Bânileri ve Son Şeyhleri”, (Hüdâyî Efendi, 1159), 822; Gölpınarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlévîlik*, 334; Tanman, “Âsitâne”, 3/486-487.

⁷ Gölpınarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlévîlik*, 334.

⁸ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 2/515.

⁹ 1303/1886 *Konya Salnâmesi*, 309-310; Gölpınarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlévîlik*, 334; Tanman, “Âsitâne”, 33/486-487.

¹⁰ Gölpınarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlévîlik*, 245-246; Nejat Göyünç, “Osmanlı Devletinde Mevlevîler”, *Belleten* 55/213 (Ankara, 1991), 351, 355. Mevlévîlik ile ilgili geniş bilgi için bk. Ş. Barihüda Tanrıkorur, “Mevlevîyye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2004), 29/468-475.

mevcudiyetini tespitmeye gayret ettik. Malesef ki aşağıda kısa kısa vermeye çalıştığımız Mevlevîlik tarihinin temel kaynaklarında Yozgat'ta 1908 yılından önce bir Mevlevîhanenin izine rastlayamadık.

Mevlevîlik tarihinin en eski kaynaklarından biri olan Eflâkî Ahmed Dede (ö.761/1360)'nin *Menâkibu'l-Ârifîn* isimli eserinde XIV. asrın ikinci yarısına kadar açılan Mevlevî tekkelerini zikretmiş¹¹, Evliya Çelebi (ö.1095/1864) *Seyahname*'sinde Mevlevî tekkelerinden bahsetmiştir.¹² Mevlevîlik tarihinin önemli bir kaynağı olan Sakıb Mustafa Dede (ö.1148/1735) *Sefîne-i Nefise-i Mevlevîyân* isimli eserinde kendi vaktine kadar ismi gelen birçok mevlevîhâneyi yazmıştır.¹³ Seyyid Sahîh Ahmed Dede (ö. 1229/1813), *Mecmûatü't-Tevârihi'l-Mevlevîyye* isimli eserinde kendi zamanına kadar var olan Mevlevî tekkelerini ve şeyhlerini vermiştir.¹⁴ Bu kaynakların hiçbirinde Yozgat'ta bir mevlevîhânededen bahsedilmemektedir.

Osman Şevki 1850-1860'lı yıllarda yazıldığı anlaşılan Galata Mevlevîhânesi Dîvan Edebiyatı Müzesi'nde kayıtlı *Mevlevî Şeyhleri* isimli eserinde Osmanlı Devleti sınırları dâhilinde faal olan 55 Mevlevî tekkesinden bahsetmektedir.¹⁵ Yine Bosnalı Şerifzâde Mehmed Fazıl Paşa (ö. 1299/1882) 1283/1866 yılında telif ettiği *Şerh-i Evrâdî'l-Müsemma bi Hakâyık-ı Ezkâr-ı Mevlânâ* isimli eserinde Osmanlı topraklarında faal olan 50 kadar mevlevîhânededen ismini vermektedir. Her iki müellif ayrıca daha birçok mevlevîhânenin kaybolup gittiğinden vurgulamaktadır. Bu iki kaynakta da Yozgat'ta bir mevlevîhânenin varlığından söz edilmemektedir.¹⁶

XIX. asır içerisinde faal olan mevlevîhânelere dâir listelere bu asır içinde yayınlanmış olan Konya salnâmelerinde rastlanmaktadır. 1300/1883 tarihinde yayınlanan *Konya Salnâmesi*'ne göre, Osmanlı topraklarında bu asır içinde 10 âsitâne, 53 zâviye bulunmaktadır.¹⁷ 1301/1884 yılı *Konya Salnâmesi*'nde ise yine 10 âsitâne 53 zâviyenin ismine yer vermektedir.¹⁸ 1320/1885 yılı *Konya*

¹¹ Bk. Ahmet Eflâkî, *Menâkübü'l-Ârifîn*, 2/264,286,295,300,304,308,316.

¹² M. Askeri Küçükaya, "Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Adı Geçen Mevlevîhâne ve Tekkeler" *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/18 (2007), 177-186.

¹³ Fatih Odunkıran, *Mevlevî Tezkiresi: Sefîne-i Nefise-i Mevlevîyân (İnceleme-Metin)* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2020).

¹⁴ Sahih Ahmed Dede, *Mecmûatü't-Tevârihi'l-Mevlevîyye, Mevlevîlerin Tarihi*, 232, 251, 260, 280, 286, 288, 293, 294, 295, 311, 312, 327.

¹⁵ Osman Şevki, *Mevlevî Şeyhleri* (Galata Mevlevîhânesi Divan Edebiyatı Müzesi , nr. 103) 17-19.

¹⁶ Şerifzâde Muhammed Fâzıl b. Mustafa (Şerifzâde Muhammed Fazıl Paşa), *Şerhü'l-Evrâd el-Müsemma bi Hakâyıkı Ezkârı Mevlânâ* (İstanbul: Bosnevi el-Hac Muharrem Efendi Destgâhı, 1283/1866), 420-421.

¹⁷ *Konya Salnâmesi*, (1300/1883), 206-210.

¹⁸ *Konya Salnâmesi*, (1301/1884)173-176.

*Salnâmesi'*nde on âsitâne, 53 zâviye¹⁹, 1303/1886 senesi *Konya Salnâmesi'*nde 10 asitâne, 55 zâviye, 1303/1886 senesi *Konya Salnâmesi'*nde yine 10 âsitâne 55 zâviye²⁰, 1304/1886 salnâmesinde 10 âsitâne 56 zâviye²¹, 1305/1887 salnâmesinde 10 âsitâne 57 zâviye²², 1306/1888 salnâmesinde ise 11 âsitâne 55 zâviye²³, 1321/1894 salnâmesinde 11 âsitâne, 60 zâviye²⁴, 1313/1898 salnâmesinde 11 âsitâne 60 zâviye²⁵, 1314/1896 senesi salnâmesinde de 11 âsitâne 60 zâviyenin ismi geçmektedir.²⁶ Bütün bu salnâmelerde yayınlanan listelerin sonunda ise, “*iş bu tekâyâdan başka daha pek çok tekâyâ var idi ise de, murûr-ı zamanla münkarız olmuştur*” ibaresi yer almaktadır. Yukarıda verilen kaynaklarda ve salnâmelerin hiçbirinde de Yozgat'ta bir mevlevîhânenin varlığı kaydına rastlanmamıştır.

7 Kanûnulevvel 1327/30 Kasım 1911 tarihli; “*Mevlevîhânelere yazılacak muharrerât-ı resmîyede kullanılacak elkâb-ı resmîye*” başlıklı Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde bulunan bir belgede o zamandaki mevlevîhânelerin sayılarına yönelik önemli bir bilgi aktarılmaktadır. 11 tanesi âsitâne 52 tanesi ise zâviye statüsünde faal olan 63 adet mevlevîhâne arasında Yozgat Mevlevîhânesi ve şeyhi ile ilgili kayıt mevcuttur. Konya Mevlânâ Dergâhı postnişini Veled Çelebi'nin meşihati zamanındaki (1910-1919) bu listede Yozgat Mevlevîhânesi şeyhine Sâlih Sabrî Dede'ye yazışmalarda hitap şekli olarak diğer zaviye şeyhleri gibi “*Faziletli Dede Efendi*” diye hitap edileceği, ibare ortasında “*Fâzilânelerine*” deneceği ibare sonunda ise “*Dede Efendi*” deneceği beyan edilmiştir.²⁷

Yakup Şafak, “*Veled Çelebi'nin Menâkıb'ına Göre 1912'de Faal Olan*

¹⁹ *Konya Salnâmesi*, (1302/1885), 178-181.

²⁰ *Konya Salnâmesi*, (1303/1886), 309-314.

²¹ *Konya Salnâmesi*, (1304/1886/87), 229-234

²² *Konya Salnâmesi*, (1305/1887), 235-239.

²³ *Konya Salnâmesi*, (1306/1888), 237-243

²⁴ *Konya Salnâmesi*, (1312/1894), 388-392. Bk. Şafak, Yakup, “1312/1894 Tarihli Konya Selnâmesine Göre Mevlevîhâneler ve Postnişinleri”, *Mevlânâ Araştırmaları* 5, (2014), 83-90.

²⁵ *Konya Salnâmesi*, (1313/1895), 313-317.

²⁶ *Konya Salnâmesi*, (1314/1896), 368-374. Salnâmeler üzerine yapılan bir çalışmada; “1309/1891 ve 1311/1893 yıllarında Yozgat merkezde 5 tekke, 1318/1900 ve 1320/1902 yılında 3 tekkenin varolduğu 1325/1907 yılında ise tekke kaydına raslanmadığı görülmektedir. Ama bu tekkelerin hangi tarikata ait olduğu hakkında bilgi verilmemektedir.” Bk. Asuman Koçak, *Salnâmelere Göre Ankara Vilayeti (1871-1907)* (Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013), 95-101.

²⁷ *Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi (KMMA)*, Dosya No: 47/16. Erdoğan Erol, “*Veled Çelebi Zamanında Mevlevîhâneler ve Çelebi'nin Şeyhlere Resmî Hitap Şekilleri*”, *VII. Milli Mevlânâ Kongresi* (Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1994), 55-63.

Mevlevîhâneler ve Şeyhleri” isimli bir makalede, Veled Çelebi’nin oluşturduğu 1912 yılında faal olan mevlevîhâneler listesini yayınlamıştır. Dikkat çekici olan aynı yıl Sâlih Sabrî Dede’nin postnişin olduğu Yozgat Mevlevîhânesi faal bir mevlevîhâne olmasına rağmen, listede ismine yer verilmemiştir.²⁸

Veled Çelebi tarafından daha sonraki yıllarda tertip edilmiş; “*Mevlevîhânelerin isimleri, ilk bânîleri ve son şeyhleri*” başlıklı başka bir listede; 13 âsitâne, 61 zâviye olmak üzere o dönemde toplam 74 mevlevîhânenin ismi geçmektedir. Burada Yozgat Mevlevîhânesi’nin ve şeyhi Sâlih Sabrî Dede’nin ismi geçmemekte ve Veled Çelebi; “*İş bu tekâyâdan başka daha pek çok tekiyyeler var idi ise de murûr-ı zamanla münkarız olmuştur.*” demektedir.²⁹

Şahabeddin Uzluk 1946 yılında yayınladığı *Mevlânâ’nın Türbesi* isimli eserinde, Osmanlı Devleti sınırları içinde tesis edilmiş mevlevîhânelerin sayılarını ve son şeyhlerinin isimlerini verdiği listede; 13 âsitâne, 68 zâviye olmak üzere toplam 80 adet mevlevîhâneyi zikretmektedir.³⁰

Abdülbâkî Gölpinarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlevîlik* isimli eserinde, mevlevîhânelerin sayısını, 15 âsitâne, 76 zâviye olmak üzere 91 adet olarak vermektedir. Bu listede 76. sırada zaviye olarak Yozgat Mevlevîhânesi’nin ismi zikredilmektedir.³¹

A. Süheyl Ünver de mevlevîhânelerin sayıları ve son şeyhlerini tespiti yönelik yaptığı bir çalışmada, her ne kadar bazı mevlevîhânelerin son şeyhlerinin ismini tespit edemese de, tespit ettiği mevlevîhânelerin sayısını 99 olarak vermiş ve listede Yozgat Mevlevîhânesi şeyhinin ismine yer verilmeksizin mevlevîhânenin adını zikretmiştir.³²

1991 yılında Bamberg’de yapılan “Osmanlı Devletinde Mevlevîler ve Mevlevîhâneler” konulu konferansta Klaus Kreiser ve Alexandre Popoviç tarafından toplantıya katılanlara gönderilen bir listeye göre de; Osmanlı Devleti sınırları içinde 1925 tarihine kadar faaliyette göstermiş olan mevlevîhânelerin sayısı 80 olarak tespit edilmiştir.³³

Mehmet Önder, hazırlanan ve “Bamberg Listesi” diye isimlendirilen bu listeyi,

²⁸ Yakup Şafak, “Veled Çelebi’nin Menâkıb’ına Göre 1912’de Faal Olan Mevlevîhâneler ve Şeyhleri”, *Sanat Tarihi Araştırmaları: Prof. Dr. Haşim Karpuz’a Armağan*, ed. Mustafa Denктаş, Osman Eravşar (Konya: 2007), 342-344.

²⁹ Veled Çelebi, “Mevlevîhâneler Bânîleri ve Son Şeyhleri”, (Hüdâyî Efendi, 1159), 822-824.

³⁰ Şehabeddin Uzluk, *Mevlânâ’nın Türbesi* (Konya: Konya Halkevi Yayınları, 1946), 161-63.

³¹ Gölpinarlı, *Mevlânâ’dan Sonra Mevlevîlik*, 334-335.

³² Bk. A. Süheyl Ünver, “Osmanlı İmparatorluğu Mevlevîhâneleri ve Son Şeyhleri” *Mevlânâ Güldestesi* (Konya: Turizm Derneği, 1964), 30-38.

³³ Mehmet Önder, “Konya’da Mevlânâ Dergâhı ve Merkez Arşivi”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi* 14/14 (Aralık 1994), 140.

Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde bulunan yukarıda ismi geçen liste ile karşılaştırarak, kendi ifadesi ile “*Osmanlı Devleti'nin bir zamanlar egemen olduğu ülkelerde açılan mevlevîhânelerin yeri üzerinde bu güne kadar tertip edilen ilk ve tam liste*” dediği sıralamada, Mevlevîhânelerin sayısını 99 olarak sunmaktadır. Bu mevlevîhâneler arasında Yozgat Mevlevîhânesi'nin ismini de vermektedir.³⁴

Bütün bu kaynakların incelenmesinde ortaya çıkan sonuç şudur ki; Yozgat'ta 1907 yıl öncesi Mevlevîlikten ve bir mevlevîhânedен söz etmek mümkün gözükmemektedir. Mevlevîlik Yozgat'a Sâlih Sabrî Dede ile gelmiş ve onun gayretleriyle Yozgat'ta bir mevlevîhâne tesis edilmiştir. Biz önce Sâlih Sabrî Dede'nin hayat hikâyesini sonra da onun kurduğu Yozgat Mevlevîhânesinin kuruluş ve faaliyet sürecini aktaracağız.

2. Yozgat Mevlevîhânesi ve Sâlih Sabrî Dede (ö. 1329/1914)

2.1. Sâlih Sabrî Dede (ö. 1329/1914)

XIX. yüzyılın hemen başlarında Yozgat Mevlevîhânesi'nin faaliyete geçmesini sağlayan Sâlih Sabrî Dede Yozgat'ın Nohudlu Mahallesi'ndendir. Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'ndeki (KMMA) belgelerde tam adı; “*eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi b. eş-Şeyh Hüseyin*” olarak geçmektedir.³⁵ Sâlih Sabrî Dede'nin ne zaman doğduğu ile ilgili bilgi sahibi değiliz ancak 16 Kânûnisâni 1327/29 Ocak 1912 tarihli Konya Mevlânâ Dergâhı'na yazmış olduğu bir mektupta; “*Konya'dan Dersâ'âdete gitmek üzere otuz sekiz sene evvel terk etmiş olduğum vatanımı bir ziyâret maksâdıyla Yozgad'a geldiğimde...*” ibaresinden anlaşıldığına göre Yozgat'ta doğmuş, 1291/1874 yılına kadar burada yaşamış ve bu tarihte Yozgat'tan İstanbul'a gitmek üzere ayrılmıştır.³⁶ İstanbul'a ulaşan Sâlih Sabrî Dede, aynı yıl Safer 1291/Mart 1874 tarihinde Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Osman Selâhaddin Dede (öl. 18 Cemaziyelevvel 1304/12 Şubat 1887)³⁷ye ikrar verip, intisab etmiştir.³⁸ “Mevlevîlerde ikrar vermek isteyen tâlibin soyunun temiz, yaşının yirmi beşi geçmemiş olması, evli

³⁴ Önder, “Konya'da Mevlânâ Dergâhı ve Merkez Arşivi”, 141-142. XIX ve XX. Asrın başlarında faal olan mevlevîhâneler listesi için bk. Sezai Küçük, *Mevlevîliğin Son Yüzyılı* (İstanbul: Vefa Yayınları 2007), 465-469.

³⁵ KMMA, Dosya No: 85/1; KMMA, Dosya No: 85/2.

³⁶ KMMA, Dosya No: 47/15

³⁷ Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Osman Selâhaddin Dede ile ilgili bilgi için bk. Küçük, *Mevlevîliğin Son Yüzyılı*, 122-131.

³⁸ KMMA, Dosya No: 47/15; KMMA, Dosya No: 85/3.

ve bulaşıcı bir hastalığının bulunmaması kuraldır.”³⁹ prensibinden hareketle yirmili yaşlarda intisab ettiğini kabul eder isek, 1850’lerde doğduğunu tahmin edebiliriz.

Sâlih Sabrî Dede’nin Mevlevîliğe intisabı öncesi hayatıyla ilgili fazla bilgi bulunmamakla birlikte belgelerde babasının isminin “eş-Şeyh Hüseyin” olarak zikredilmesi onun tasavvufî bir ortamda yetiştiğine işaret etmektedir. İstanbul’a giderek Osman Selâhaddin Dede’ye intisab etmesi de önceden Mevlevî muhibbi olduğunu düşündürmektedir. KMMA’daki 11 Temmuz 1327/24 Temmuz 1911 tarihli bir başka belgede de; “*Bundan otuz altı sene evvel Dersâ’âdette Yenikapı Mevlevîhânesinde Şeyh Osman Selâhaddin Dede Efendî’nin irşâdiyle târikat-ı celîle-i Mevlevîyyeye intisâb ettim.*” ifadesi de Safer 1291/Mart 1874 tarihinde Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Osman Selahaddin Dede’ye ikrar verip, intisab etmiş olduğunu desteklemektedir.⁴⁰

Osman Selahaddin Dede’ye intisab eden Sâlih Sabrî Dede Yenikapı Mevlevîhânesi’nde 1001 günlük Mevlevî çilesini tamamlayarak⁴¹ 1294/1877 yılında aynı mevlevîhâne hücreye çıkmıştır. Osman Selahaddin Dede vefat edinceye kadar yaklaşık on yedi sene Yenikapı Mevlevîhânesi’nde hücrenişin⁴² olarak vazife yapmıştır. Şeyhinin vefatıyla Azmî Efendî’ye,⁴³ o da vefat edince Şeyh Hasan Dede Efendî’ye⁴⁴ bey’at etmiştir. Şeyh Hasan Dede Efendî’nin vefatıyla da iki ay kadar şeyhsiz kalmıştır.⁴⁵

Sâlih Sabrî Dede’nin Osman Selahaddin Dede’nin vefatından sonra Yozgat Mevlevîhânesi’ne postnişin olarak tayin edildiği tarihe kadar nerede bulunduğu dair kesin bir kanaat belirtmek zor gözükse de, bu vakitten sonra Yozgat Mevlevîhânesi’ne şeyh olarak tayin edildiği 1325/1907 yılına kadar muhtemelen Konya Mevlânâ Dergâhı’na dâhil olup orada vazife yaptığı söylenebilir. Belgelerde ifade edilen; “*Konya’da kâin Hazret-i Mevlânâ*

³⁹ Yakup Şafak, “Mevlevîlerde Çile Esnasında Yapılan Hizmetler”, *Merhaba Gazetesi Eki*, (12.04.2006), 133-135. Mesela; Şeyh Galib 27, Hammamizâde İsmail Dede Efendî 21, Tahirü’l-Mevlevî ise yirmili yaşlarında çileye girmişlerdir. bk. Mehmet Demirci, “Bir Eğitim Aracı Olarak Mevlevî Çilesi”, *Marife: Dini Araştırmalar Dergisi* 7/3 (2007), 115-117.

⁴⁰ KMMA, Dosya No: 47/15.

⁴¹ KMMA, Dosya No: 85/3.

⁴² “Mevlevîhânelerde 1001 günlük çilesini başarı ile tamamlayarak evlihanedeki hücrelerde ikamet eden dedelere “hücrenişin” denir.” M. Baha Tanman, “Hücre”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları 1998), 18/456.

⁴³ Burada bahsedilen Azmî Efendî Gelibolu ve Kahire Mevlevîhânesi şeyhi ve Galata Mevlevîhânesi son şeyhi Ahmed Celaeddin Dede (ö.1946)’nin babası Hüseyin Azmî Dede (ö.1311/1892) olmalıdır.

⁴⁴ Şeyh Hasan Dede Efendî’yi tespit edemedik.

⁴⁵ KMMA, Dosya No: 47/15.

Celâleddîn-i Rûmî -kuddise sırrıhu'l-'âlî- dergâh-ı şerîfi dedegânından ve ricâl-i tarikat-ı 'aliyye-i Mevlevîyyeden eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi b. Eş-şeyh Hüseyin"⁴⁶ ifadesi bunu göstermektedir. Şimdilik kanaatimize göre Osman Selahaddin Dede'nin vefatından sonra Konya'ya intikal etmiş ve Konya Mevlânâ Dergâhı dedegânı arasına katılmıştır.

Sâlih Sabrî Dede Konya Mevlânâ Dergâhı'nda vazifeli iken bir vesile ile Konya'dan İstanbul'a giderken memleketi Yozgat'a uğradığı esnada el-Hâc Muhammed Necdî Efendi tekkesinin münhal olduğunu buranın mevlevîhâne olarak ihyâ edilebileceğini düşünerek İstanbul'a geldiğinde teşebbüste bulunmuş, bu yerin mevlevîhâne olarak tespitine ve meşihatnâmesini almaya muvaffak olmuştur.⁴⁷

Belgelerden anlaşıldığı kadarıyla Konya Mevlânâ Dergâhı postnişini Abdülhalîm Çelebi (ö. 1344/1925) zamanında 23 Şaban 1326/20 Eylül 1908 tarihinde İstanbul'da bu tarihten iki yıl sonra Konya Mevlânâ Dergâhı'na Postnişin olarak tayin edilecek Veled Çelebi Efendi (ö. 1953)'nin⁴⁸ eliyle yazdığı meşihatnâmesini almıştır.

Sâlih Sabrî Dede Yozgat Mevlevîhânesi'nde postnişin iken Konya Mevlânâ Dergâhı'na yazdığı bir mektupta, çile dönemi ve hücreye çıkıp Yenikapı Mevlevîhânesinde hücrenişin olduğu günler ve İstanbul'daki yaşantısı ile ilgili şu bilgileri vermektedir:

*"...târih-i ikrârım 1291 Saferü'l-hayr, 94 senesinde Yenikapı Mevlevîhânesi'nde hücreye çıkarak on sene yed-i bey'atını tuttuğum Şeyh Osman Selâheddîn radiyallâhuanh Hazretleri'nin halaka-i tedrisinde bulunarak ve hatta pazarertesı gecesi Delâil-i Hayrât ders-i şerîfini hiç terk etmeyerek vaktimi geçirdim. Şeyhim cânib-i hakîkate 'azmoldukta Azmî Efendi'ye tecdîd-i bey'ât ettim ba'dehû Şeyh Hasan Dede Efendi'ye mülâkî oldum. O zât-ı 'âlî-i kadr dahî yürümekle iki mâh şeyhsiz olduğum halde bu hizmet-i mukaddes ile meşgûl bulundum. Bi-hamdihî ve keremihî Teâlâ cümle Mevlevîyânla berâber zât-ı 'âlî-i necâbetpenâhilerin yed-i bey'atin kabul ederek..."*⁴⁹

Yine Konya Mevlânâ Dergâhı'na yazdığı başka bir mektupta ise aynı hususu şöyle ifade etmektedir:

"Bundan otuz altı sene evvel Dersa'âdette Yenikapı Mevlevîhânesinde Şeyh Osman Selahaddin Dede Efendi'nin irşâdıyla târikat-ı celîle-i Mevlevîyyeye

⁴⁶ KMMA, Dosya No: 85/1; KMMA, Dosya No: 85/2.

⁴⁷ KMMA, Dosya No: 85/3; KMMA, Dosya No: 47/15.

⁴⁸ Çelebiler listesi için bk. Ş. Barihüda Tanrıkorur, "Mevlevîyye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları 2004), 29/475.

⁴⁹ KMMA, Dosya No: 47/15.

intisâb ettim. O dergâhta çille-i merdânîyi ikmâl ve mezkûr müddet zarfında ihvân-ı bâ-safâ ile imrâr-ı hayât iderek dört sene evvel Yozgad Mevlevîhânesi postnişinliğine ta'yîn edildim. 27 Recep 1329/11 Temmuz 1327”⁵⁰

Sâlih Sabrî Dede kendisinden Konya Mevlânâ Dergâhı tarafından istenilen bir malumât ile ilgili 19 Şubat 1327/ 3 Mart 1912 tarihli cevabı esnasında 1298/1882 senesinde Selânik'e gittiğini ve orada daha önce Yenikapı Mevlevîhânesi'nden tanıdığı Karamanlı Bekir Dede'yi asker olarak gördüğünü ve Bekir Dede'nin tabur komutanından mukabele için izin aldığı bilgisini aktarmaktadır.⁵¹ Sâlih Sabrî Dede Selânik'e askerlik vazifesi için gittiğini tahmin ediyoruz.

“...yirmi sekiz sene evvel Yenikapı Mevlevîhânesi çilekeşlerinden Karamanlı Bekir Dede'yi tıynetinde olan serkeşliği hasebiyle ref' bilâ tarîkla mı yoksa hakîkaten meşihatle mi ne sûretle olduğunu pek kestiremediğimi arz ile beraber cennetmekân Sadreddin Çelebi zamanında Adana'ya gönderilmişti. Fakîr bir sene sonra Selânik'e gittiğimde mûmâileyh dedeyi asker olarak gördüm. Ve hatta tabur kumandanından da mukâbele-i şerîf için müsâ'ade almış olduğunu ve hususa 'âit ma'lûmâtımın ancak bu raddede bulunmuş olduğunu arz ederim.”⁵²

Sâlih Sabrî Dede'nin İstanbul Yenikapı Mevlevîhânesi'ndeki hücrenişinliği zamanı ile ilgili başka kaynaklar da az da olsa bazı bilgiler bulunmaktadır. Bunlardan birinde Yenikapı Mevlevîhânesi Mesnevîhan ve neyzenbaşlarından Cemal Dede (öl. 1317/1899)⁵³ ile Sâlih Sabrî Dede arasında geçen bir şakalaşma şu şekilde nakledilmektedir:

“Bir gün, neyzenlerden ve daha sonra Yozgat Mevlevîhânesi Şeyhi olan Sâlih Dede, Cemâl Dede'nin topallığını îmâ ederek, “Cemâl Efendi! Lenk fahte usûlü nasıldır?” diye sorması üzerine Cemâl Dede ayağa kalkmış ve odada ağır aksak birkaç adım attıktan sonra “İşte böyle!” cevabını vermiştir.”⁵⁴

Sâlih Sabrî Dede ile ilgili bir başka nakil de şöyledir:

“Mevlevîlerde bir “Neyzen Sâlih Dede” vardır ki, Yozgat Mevlevîhânesi'ne şeyh olmuş ve orada göçmüştür. Sâlih Dede Mevlevîler arasında “Deli Sâlih” diye

⁵⁰ KMMMA, Dosya No: 85/3. Buradaki “dört sene evvel Yozgad Mevlevîhânesi postnişinliğine ta'yîn edildim” ibaresinden, Sâlih Sabrî Dede'nin Yenikapı Mevlevîhânesinde çilesi tamam olunca Yozgat Mevlevîhânesi'ne tayin olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

⁵¹ KMMMA, Dosya No: 85/4.

⁵² KMMMA, Dosya No: 85/4.

⁵³ Bayram Ali Kaya, *Tekke Kapısı*, (İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012), 370-371.

⁵⁴ Mehmed Zeki Pakalın, *Sicill-i Osmânî Zeyli*, haz. Mehmet Metin Hülâgü vd. (Ankara: TTK Yayınları, 2008-2009), 4/98.

*şöhret almıştır. Buna sebep de dervişlere yirmişer para niyaz vererek kendisine "Deli" demelerini istemesidir. Sâlih Dede'ye böyle bir lâkapla anılmaya neden heves ettiğini sormuşlar. -İnsan, adını, bir defa deliye çıkarırsa, demiş, ondan sonra ne yapsa delidir diye aldırılmazlar."*⁵⁵

Sâlih Sabrî Dede İstanbul Yenikapı Mevlevîhânesi'nde hücrenişin olarak uzun süre kalmıştır. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi daha sonra Veled Çelebi'ye intisabıyla birlikte Konya Mevlânâ Dergâhı'na görevlendirildiği söyleyebiliriz. Çünkü Yozgat Mevlevîhânesi'ne şeyh tayini esnasında verilen Berât-ı Hümayûn ve tanzim edilen Vakfiye belgelerinde;

"Konya'da kâin Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırrıhu'l-'âlî dergâh-ı şerîfi dedegânından ve ricâl-i tarîkat-ı 'aliyye-i Mevlevîyye'den eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi b. eş-Şeyh Hüseyin"⁵⁶, "Konya vilâyet-i celîlesine kâin Mevlânâ Celâleddîn Rûmî kuddise sırrıhu'l-'âlî hazretleri dergâh-ı şerîfi dedegânından olub elyevm Üsküdar'da kâin mevlevîhâne dergâh-ı şerîfinde müsâfireten mukim ricâl-i tarîkat-ı Mevlevîyye'den hâiz-i latâîf-i esrâr-ı Mevlevîyye fâiz-i zarâîf-i âsâr-ı ma'nevîyye eş-Şeyh Sâlih Sabrî Dede Efendi ibnû'ş-Şeyh Hüseyin Efendi"⁵⁷ ifadeleriyle Konya Mevlânâ Dergâhı dedegânından olduğu belirtilmekte ve "ricâl-i tarîkat-ı Mevlevîyyeden hâiz-i latâîf-i esrâr-ı Mevlevîyye fâiz-i zarâîf-i âsâr-ı ma'nevîyye"⁵⁸ ifadeleriyle de taltif edilmektedir.

Sâlih Sabrî Dede Konya Mevlânâ Dergâhı'nda dedegân olarak vazifeli olduğu dönemde ziyaret için İstanbul'a giderken memleketi Yozgat'a uğradığını belirtmiştik. Bu ziyaret sırasında el-Hâc Muhammed Necdî Efendi tarafından yeni tamamlanmış bir dergâhın varlığını ve bânisinin vefat ettiği için dergâhın mahlûl olduğunu görmüş ve 38 gün sonra İstanbul'a ulaşmış, üç aydır Üsküdar Mevlevîhânesi'nde misafireten mukim iken Yozgat'taki tek erkek kardeşinin öldürüldüğünü ve ailesinin kimsesiz kaldığını öğrenmiştir. İstanbul'dan Yozgat'a yazarak bir mazbata getirtmiş ve el-Hâc Muhammed Necdî Efendi Dergâhı'nın mevlevîhâne olarak berâtını almış⁵⁹ ve 1325/1907 senesinde de Yozgat Mevlevîhânesi'ne postnişin olarak tayin edilmiştir.⁶⁰

Bu mevlevîhânedeki yaklaşık 7 yıl kadar postnişinlik yapan Sâlih Sabrî Dede

⁵⁵ Fuat Yöndemli, "Mevlevî Zerafeti ve Fıkraları", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 15/39 (2009), 382. Ayrıca bk. S. Burhanettin Kapusuzoğlu, *Yozgat'ın Üç Sırlısı* (İstanbul: Ötügen Yayınları, 2016), 51-54.

⁵⁶ *KMMA*, Dosya No: 85/1.

⁵⁷ *KMMA*, Dosya No: 85/2.

⁵⁸ *KMMA*, Dosya No: 85/2.

⁵⁹ *KMMA*, Dosya No: 47/15.

⁶⁰ *KMMA*, Dosya No: 85/2, 85/3.

Yozgat'ta vefat etmiştir. Vefat tarihini tam olarak bilemesek de vefat tarihi ile ilgili de Yozgat Sancağı Tahrîrât Kalemî'nden Konya Mevlânâ Dergâhı'na yazılan 22 Kânunievvel 1329/4 Ocak 1914 tarihli bir yazıda "*Müteveffâ Sâlih Dede Efendi*" kaydından hareketle 1914 yılında vefat ettiğini söyleyebiliriz.

KMMA'de bulunan aynı belgede; "*Müteveffa Sâlih Dede Efendinin 3 ney ile 25 adet dest-i hattî ile tanzîm idilmiş nota ve bir de sikkesi mevcûd olup dergâh-ı şerîfe takdîm kılınmak üzere veresesinden taleb olunmuş ise de merhûmun kendi parasıyla tedârik idildiği ve kendilerinin pek fakîr buldukları ve takdîr buyurulacak bir meblağ mukâbili hediye ideceklerini müteveffâ-yı mumâileyhin âilesi ifâde eylediği arz olunur.*"⁶¹ ibarelerinden anlaşıldığına göre; Sâlih Sabrî Dede vefat ettiğinde geriye bir sikke, 3 adet ney ve kendi el yazısıyla tanzim edilmiş 25 adet nota bırakmıştır.

2.2. Yozgat Mevlevîhânesi

Konya Mevlânâ Dergâhı postnişini Veled Çelebi Efendi'nin 10 Teşrinisânî 1327/23 Kasım 1911 tarihli; "*Her Mevlevî şeyhinin bulunmuş olduğu Mevlevîhâne ve orada medfûn olan Mevlevî zevât ile ilgili bilgileri göndermesi*"ne dâir emirnameye⁶² iki ay sonra 16 Kânûnusânî 1327/29 Ocak 1912 tarihli bir cevabî yazıda Sâlih Sabrî Dede, Yozgat Mevlevîhânesi'nin tesisi ve nasıl faaliyete geçtiği ile ilgili bilgiler vermektedir.⁶³

Bu belgeden anlaşılıyor ki; Yozgat Mevlevîhânesi Yozgat Câmi-i Kebîr ferrâşlarından 110 yaşında ve her sene hacca giden el-Hâc Muhammed Necdî Efendi tarafından bir dergâh olarak inşâ ettirilmiştir. Bu dergâhın inşâsı için Sultan Abdülhamid zamanında İstanbul'a giden Necdî Efendi, padişahı almış olduğu 27869 kuruşluk yardım tahsisi ve bu tahsisin 18977,5 kuruşunun kullanımı ile dergâhı yaptırmıştır. Dergâhın inşasından 18 gün sonra da bilâ veled vefat edince, belgedeki ifadeye göre Sultan Abdülhamid korkusundan kimse dergâhla ilgilenmemiş ve hiçbir tarikat adına bina olunmayıp sadece dergâhı yaptıran müteveffâ adına ait olduğu için de on üç sene muattal kalmıştır. O zamanlar Konya Mevlânâ Dergâhı'nda dedegân olarak vazife yapan Sâlih Sabrî Dede bir vesile ile Konya'dan İstanbul'a giderken memleketi Yozgat'a uğramış ve dergâhın mahlûl yani boş olduğunu tespit etmiş, yukarıda belirttiğimiz gibi İstanbul'da iken tek kardeşinin Yozgat'ta katledildiği ve ailesinin kimsesiz olduğu haberini alınca da Yozgat'a dönmek için bir vesile zuhur etmiş ve Evkâf Nezâreti nezdinde Yozgat'tan bir mazbata getirterek "*yeniden inşa olunan Mevlevîhâne*" diye berâtını almıştır. 23 Şaban 1326/20

⁶¹ KMMA, Dosya No: 85/23.

⁶² KMMA, Dosya No: 50/17.

⁶³ KMMA, Dosya No: 47/15.

Eylül 1908 tarihli meşihatnâmesini de Konya Mevlânâ Dergâhı postnişini Abdülhalim Çelebi'nin işareti ve İstanbul'da bulunan Veled Çelebi'den alarak Yozgat'a gelmiş ve Yozgat Mevlevihânesi şeyhi olarak vazifesine başlamıştır.⁶⁴

Sâlih Sabrî Dede'ye verilen 27 Receb 1326/25 Ağustos 1908 tarihli Berât-ı Hümâyün da ayrı mevlevihânenin tarihine dair bazı ayrıntıları ve Sâlih Sabrî Dede'nin mevlevihâne için oluşturduğu vakfın detaylarını öğrenmemize yardımcı olmaktadır.

Berat-ı Hümâyûn'da önce mevlevihânenin yeri; *“Yozgad mahallâtından Medrese Mahallesinde hükümet dâiresi pişgâhında”* şeklinde ifadesiyle edilerek mevlevihânenin *“Medrese Mahallesinde Hükümet Konağı karşısında”* olduğu belirtilmiştir.

İkinci olarak Sâlih Sabrî Dede'nin verdiği bilgilere ilaveten; *“müceddeden inşâ olunan müteveffâ Şeyh Hacı Abdullah Efendi Dergâh-ı Şerîfi”* ibaresi ile de mevlevihânenin el-Hâc Muhammed Necdî Efendi tarafından Şeyh Hacı Abdullah Efendi Dergâhı'nın yerine yeniden inşa edilmesiyle bina olunduğunu tespit ediyoruz.⁶⁵

Bir başka belgedeki bilgi de ise: *“Tarikat-ı Nakşibendiyye mensûbîninden müteveffa Hacı Abdullah Vecdî Efendinin delâletiyile masârifi hazîne-i hâssaca tesviye olunarak Tunusluzâde Süleyman Efendi'nin teberru' eylediği arsa üzerine inşâ idilmiş olan tekyede...”*⁶⁶ ibaresi geçmektedir ki buradan da el-Hâc Muhammed Necdî Efendi'nin yeniden yaptırdığı dergâhın Nakşibendiyye tarikatına mensub Hacı Abdullah Vecdî Efendi tarafından Tunusluzâde Süleyman Efendi'nin bağışladığı arsa üzerine inşâ edildiğini anlıyoruz. Muhammed Necdî Efendi Efendi, Hacı Abdullah Vecdî Efendi'nin mevcut olan dergâhını *“müceddeden”* yani yeniden yaptırmıştır.

Böylece var olan bir dergâhın yerine yeni bir dergâh inşa edilmiş ve bu yeni dergâh da Sâlih Sabrî Dede tarafından yukarıda izah ettiğimiz gibi mahlûl olması sebebiyle mevlevihâne olarak tescil ettirilmiştir. Hatta *“Şeyh Hacı Abdullah Efendi Dergâh-ı Şerîfi'nin mahlûl olan meşihat ciheti medîne-i mezkûrenin Nohudlu Mahallesinden ve Konya'da kâin Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî -kuddise sırrıhu'l-'âlî- dergâh-ı şerîfi dedegânından ve ricâl-i tarikat-ı 'aliyye-i Mevlevîyyeden Eş-şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi b. Eş-şeyh Hüseyin 'uhdesine tevcîhine dâir mahallinden vârid olan ilâm ve mazbata üzerine tetkikât-ı lâzime lede'l-hâce Yozgad Kasabasında hükümet*

⁶⁴ KMMA, Dosya No: 41/15.

⁶⁵ KMMA, Dosya No: 85/1.

⁶⁶ KMMA, Dosya No: 85/21.

dâiresi civârında müceddeden binâ ve inşâ olunan müteveffâ Şeyh Hacı Abdullah Efendi Dergâh-ı şerîfi meşihatine dâir kayda destres olunmadığı cihât idâresinden yazılan derkenârdan anlaşılacak keyfiyeti..." ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla dergâhın mahlûl yani boş olan meşihat cihetinin de kimseye ait olmadığına Yozgat'tan gelen i'lâm ve mazbata ile tasdik olunması neticesinde Sâlih Sabrî Dede'ye verildiği görülmektedir.

Yine Berât-ı Hümâyûn'da zikrolunan "...Mahkeme-i Teftiş'e lede'l-havâle mümâileyh eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendinin vakfettiği beş yüz kuruş nukûdı vakfın meâli şer'-i şerîfe muvâfık ve kayd u ihticâca sâlih idiği bi't-tevfik anlaşılacak bir kıt'â vakfiyesinden nukûd-ı mezkûrenin nemâsinin rub'unu dergâh-ı şerîf-i mezkûrda postnişîn-i irşâd olan zevâta vazîfe-i meşihât olmak üzere tahsîs eylediği musarrâh bulunmuş olmakla vakfiye-i mezkûrenin bi-ibâretihâ cihât kalemine kaydı ile sâhibi yedinde ibkâsı ve ber-mücib-i vakfiyye vazîfe-i mersûmesi ile zikrolunan meşihat cihetinin mümâileyhe..."⁶⁷ ifadeleriyle Sâlih Sabrî Dede'nin mevlvîhâne için bir vakfiye tanzim ettirdiği⁶⁸ ve meşihâtı alabilmek için ayrıca 500 kuruş dergâha vakfettiği, cihât kalemine kaydı ile vakfiyeyi tasdik ettirdiği anlaşılmaktadır. Böylece meşihat ciheti de Mahkeme-i Teftiş⁶⁹ ve Meclis-i Meşâyih'tan tanzim olunan i'lâm ve mazbata Şeyhulislamıktan tasdik ve Evkâf Nezareti'nin telhisi ile 27 Recep 1326/25 Ağustos 1908 tarihinde bu Berât-ı Hümâyûnla Sâlih Sabrî Dede'ye verilmiştir.⁷⁰

Sâlih Sabrî Dede Yozgat Mevlevîhânesi için 21 Cemaziyelahir 1326/21 Haziran 1908 tarihli bir vakfiye tertip ettirmiştir. Vakfiyede; yukarıda da ifade edildiği gibi Konya'da bulunan Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Dergâhı dedegânından olup şimdi Üsküdar Mevlevîhânesi'nde misafireten kalan "*ricâl-i tarikat-ı Mevlevîyyeden hâiz-i latâif-i esrâr-ı Mevlevîyye fâiz-i zarâif-i âsâr-ı ma'nevîyye eş-şeyh Sâlih Sabrî Dede Efendi ibnû's-şeyh Hüseyin Efendi*"⁷¹ Teftiş Mahkemesi mazharlarından Abdullah Ağa İbn-i Ahmed'i mütevellî tayin etmiş ve huzurunda Yozgat Mevlevîhânesi vakfı için kendi helal malından "Mecidiye altın yüz kuruş hesabıyla beş Osmanlı adet altınını" vakfettiğini beyan ettiği

⁶⁷ KMMA, Dosya No: 85/1.

⁶⁸ Yozgat Mevlevîhânesi Vakfiyesi için bk. KMMA, Dosya No: 85/2.

⁶⁹ Mahkeme-i Evkâf: Vakfiyyet, tevliyet, icâreteynle tasarruf gibi davalar ile gayr-i menkul mutasarrıflarının mefkudiyetinin tahakkuku ile icâre-i müeccelenin feshi, mütevellî muhasebeleri ve vakfiye tanzimi ve tevcih-i cihata müteallik ilamlara mukteza beyanı gibi vakfa ait bazı hususları görmek üzere Evkâf Nezareti nezdinde teşekkül olan mahkemenin adıdır. 1856 senesinde teşekkül olmuş ve 1908 tarihinde Mahkeme-i Teftiş-i Evkâf adını almıştır. Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 2/383.

⁷⁰ KMMA, Dosya No: 85/1.

⁷¹ KMMA, Dosya No: 85/2.

belirtilmiştir.⁷² Vakfiye bu meblağın mütevellî eliyle işletilmesi neticesinde elde edilecek kazancın nasıl kullanılacağını da şu şartlara bağlamıştır:

- 1- Vakfedilen meblağın gelirlerinin $\frac{1}{4}$ 'ü Yozgat Mevlevîhânesi'nde postnişin olacak zatın meşihat vazifesine karşılık verilecek,
- 2- Geri kalan $\frac{1}{4}$ 'ü de dergâhın vakıf gelirlerine ilave olunacak.
- 3- Diğer yarısı ise dergâha gelip giden misafirlerin masraflarına sarfedilecek,
- 4- Kendisi hayatta olduğu müddetçe vakfın tevliyeti şahsına, vefat ettiğinde ise dergâha kim postnişin olursa vakfa o mütevellî olacak.
- 5- Vakfın sürekli muhasebesi tutulacak ve vakfın tebdil, tağyir, tenkis, teksir, vaz' ve ihrâcî kendisinin tasarrufunda olacak ve eğer vakfın ifası ve idaresi zorlaşırsa vakfın geliri tarikat-ı 'aliyye-i Mevlevîyye fukarasına verilecek.

Bütün bu şartlarla mütevellîye vakfettiği parayı teslim eden Sâlih Sabrî Dede böyle bir vakfın sahih olmadığına dair var olan fikhî bazı mülâhazalar sebebiyle vazgeçme isteğinde iken daha sonra sahih olduğu kanaati ile vakfiyenin gereklerini yerine getirmiştir.⁷³ Vakfiye ile Mahkeme-i Teftîş'e başvurulmuş Mahkeme-i Teftîş memur muâvini İsmail Hakkı Efendi, Cerrahpaşa Bekârbeş Rifâî Dergâhı postnişini Şeyh Ahmed Kamil Efendi⁷⁴ ve Şeyh Muhammed Emîn Efendi ve diğer şahitlerin de huzurunda mahkemenin kararı ile 27 Recep

⁷² "Genel olarak bir vakfiye düzenlenirken kurulan vakfın dinî ve hukukî gerekçeleri aşağı yukarı birbirine benzer surette kayıt altına alınır ve vakıf tescil edilirdi. Osmanlı döneminde kurulan vakıflar içinde vakfedilen paranın kullandırılma şartları arasında yer alan "rehn-i kavî ve kefil-i melî yahut ikisinden biriyle" formülasyonu, bir nevi kullanıma / işletilmeye verilen paranın geri dönmesi ve vakıf gelirin devamlılığı açısından oldukça önemlidir. Bazı vakıf kurucuları vakıf paranın kullandırılması ile ilgili şartlarını daha da geniş tutarak vakfiyede önerilen oranın noksanına ve fazlasına verilmemesi, muamelenin vadesinin bir yıldan fazla olmaması, başka şehirdekilere verilmemesi, mütevellî tarafından paranın şehir dışına çıkartılmaması, yerliye, yeniçeriye, kadiya, seyahat edenlere, denizlerde dolaşanlara, işsiz olduğu bilinenlere ve hileli işlerle ilgilisi olanlara verilmemesini istemişlerdir." Bk. Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları-Kanûnî Dönemi Üsküdar Örneği* (Ankara: TTK Yayınları, 2003), 134-135.

⁷³ *KMMA*, Dosya No: 85/2.

⁷⁴ Cerrahpaşa Bekârbeş Rifâî Dergâhı postnişini Şeyh Ahmed Kamil Efendi için bk. Mehmed Akif Köseoğlu, *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri* (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022), 215.

1326/25 Ağustos 1908 tarihinde vakfiye tasdik edilmiştir.⁷⁵

İstanbul'da Yozgat Mevlevîhânesi'nin tescili ve vakfiyesinin tanzimi ile ilgili gayretleri neticesinde; Berât-ı Hümayûn'da da; "...ve buyurdum ki mûmâileyh sâlifü'z-zikir meşîhat cihetine ber-mûcib-i vakfiyye vazîfe-i mersûmesi ile bi'n-naks bilâ kusûr edâ-yı hüsn-i hizmet etmek ve terk u tekâsül ider ise rif'aten âhire verilmek şartıyla mutasarrıf ola." şeklinde ifade edildiği şekliyle Sâlih Sabrî Dede "edâ-yı hüsn-i hizmet etmek ve terk u tekâsül ider ise rif'aten âhire verilmek şartıyla" dergâhın meşîhatine tayin ve vakfiyesine mutasarrıf olarak tayin edilmiştir.⁷⁶

Böylece Sultan Abdülhamid tarafından 27 Recep 1326/25 Ağustos 1908 tarihli Berat-ı Hümayûn ile meşîhati tasdik edilerek dergâhın mütevellisi olarak tayin edilen, 23 Şaban 1326/20 Eylül 1908 tarihinde de Abdülhalim Çelebi tarafından Yozgat Mevlevîhânesi'ne postnişin olarak atanın⁷⁷ Sâlih Sabrî Dede, hemen Yozgat'a gelerek görevine başlamış ve mevlevîhâneyi faaliyete geçirmiştir.

2.3. Sâlih Sabrî Dede'nin Yozgat Mevlevîhânesinde Hizmet Yılları (Zor Yıllar)

Biz bu tarihten sonra Sâlih Sabrî Dede'nin Yozgat Mevlevîhânesi'ndeki vazifesi ile ilgili faaliyetlerini Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'nde mevcut belgeler üzerinden tarihi sıraya göre takip edeceğiz. Ancak dikkat çekici olan şudur ki; mevcut belgelere göre 23 Şaban 1326/20 Eylül 1908 tarihinde postnişin olarak tayin edilen, Sâlih Sabrî Dede'nin Konya Mevlânâ Dergâhı Postnişini Veled Çelebi Efendi ile ilk yazışması 11 Temmuz 1327/24 Temmuz 1911 tarihli bir arızadır.⁷⁸ Aynı tarihte yardım talebi için Mabeyn-i Hümayûn'a da bir ma'rûzât⁷⁹ yazan Sâlih Sabrî Dede'nin elimizde bulunan ve ilk yazışma diyebileceğimiz bu âriza Sâlih Sabrî Dede'nin göreve başladıktan yaklaşık üç yıl sonra yazdığı bir yazıdır. Bu tarihten önceki zamanlar ile ilgili şuan için bir

⁷⁵ KMMA, Dosya No: 85/2. Ayrıca bk. *Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA)*, Vakfiyye-i Mücedded Rumeli, Defter No: 991, 27; Hamza Keleş, "Yozgat ve Çevresinde Tekke ve Zaviyeler", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 29/Özel Sayı (2009), 796.

⁷⁶ KMMA, Dosya No: 85/1.

⁷⁷ KMMA, Dosya No: 47/15, 85/3.

⁷⁸ KMMA, Dosya No: 85/10. "Bir istek veya şikâyetin üst makama duyurulması, bunun için sunulan yazı, dilekçe" bk. Mehmet İpşirli, "Arzuhal", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 1991), 3/447-448.

⁷⁹ KMMA, Dosya No: 85/3.

belge ve bilgiye sahip değiliz.⁸⁰

Bu arızada Sâlih Sabrî Dede; *“Dâ’î-i ahkarları âç lâ-ilâç bir parça nanpâre muhtac bir hâl-i ıztırârîde imrâr-ı hayât eyliyorum.”*⁸¹ diyerek aç bi-ilaç, bir ekmeğe muhtaç ve çok zor durumda olduğunu, bu hususta kendisine yardım edilmesi talebini bin bir özür ile dile getirmektedir. Mektubun not kısmında da bir maaş tahsisi için 20 Haziran 1327/3 Temmuz 1911 tarihli bir arıza ile mutasarrıflığa başvurduğunu belirtmektedir.⁸² Nitekim belgeler arasında 19 Şubat 1326/4 Mart 1911 tarih ve 30 Haziran 1327/13 Temmuz 1911 tarih tekidli 689 numaralı; *“Yozgat Mevlevîhânesi it’âm ta’âmiyyesiyle yahud Şeyh Sâlih Dede’ye münasib mikdar maaş tahsîsi”* ifadeleriyle Yozgat Mevlevîhânesine taamiye ve Sâlih Sabrî Dede’ye maaş tahsisi için Yozgat Sancağı Meclis İdâresinden mazbata yazılmıştır.⁸³

17 Temmuz 1327/ tarihli Konya Mevlânâ Dergâhı’ndan yani Veled Çelebi Efendi’den gelen bir irâde de Çelebi Efendi’nin işaret ettiği üzere; Sâlih Sabrî Dede Evkâf-ı Hümâyun’dan gelen *“talebinin mümkün olmadığı”* cevabı da 5 Tışrînıevvel 1328/18 Ekim 1912 tarihinde Çelebi Efendi’ye göndermiştir. Sâlih Sabrî Dede bu yazışmada da Çelebi Efendi’ye; *“Dâ’îlerinin derece-i ihtiyâc ve zarûretim ma’lûm-ı ‘âlî-i veliyyü’n-ni’amîleri bulunduğundan eltâf-ı ‘aliyyelerine dehâlet eyler ve bu ibtilâ-yı mahz bir kusûrumun neticesi ise huzûr-ı hazret-i pîrde taleb-i ‘affim husûsuna du’â ve delâlet buyurmanızı kemâl-i samîmiyetimle istirhâm eylerim.”* ifadeleriyle zor durumda olduğunu ve *“ibtilâ-yı mahz”* diye nitelediği bu sıkıntılar içindeki durumunun kendi kusurlarından kaynaklanıyorsa dua edilmesini ve mazur görülmesini talep etmektedir.⁸⁴

Bu dönemde Sâlih Sabrî Dede mevlevîhâneye yardım ve kendisine bir maaş tahsisi için çeşitli yazışmalar yapmıştır.⁸⁵ Evkâf-ı Hümâyun Nezâreti’nin 8 Eylül 1328/21 Eylül 1912 tarih ve 25520/31 numaralı emirname sûreti; Sâlih Sabrî

⁸⁰ Yani 1908 yılında mevlevîhânedeki vazifeye başlayan Sâlih Sabrî Dede’nin 1911 yılına kadar buradaki faaliyetleri ile ilgili bilgi sahibi değiliz. Bu tarihten sonra her vesile ile gerek Yozgat’taki bazı resmi makamlarla, gerek Konya Mevlânâ Dergâhı postnişini Veled Çelebi Efendi ile ve gerekse İstanbul’daki resmi makamlara çeşitli vesilelerle yazışan Sâlih Sabrî Dede’nin bu üç yıllık süreçte (1908-1911) hiçbir yazışmada bulunmaması pek mümkün gözüküyor. Bu üç yıllık süre içinde de yazışmalar olduğu ama bu yazışma evraklarının akibetinin ne olduğu (kayıp veya tahrip mi) sorusunu şu an için cevaplamak zor gözüküyor.

⁸¹ KMMA, Dosya No: 85/10.

⁸² KMMA, Dosya No: 85/3.

⁸³ KMMA, Dosya No: 85/26.

⁸⁴ KMMA, Dosya No: 85/7.

⁸⁵ KMMA, Dosya No: 85/16.

Dede'nin Maliye Nezareti'ne gönderdiği ve oradan Hazîne-i Evkâf'a tevdi edilen istidânâmesinde yine dergâhın mahsusatı olmadığı için kendisine *"mâliye muhtâcîn ve yahud tahsîsât-ı hayriye tertibinden bir ma'aş tahsîsi"* talebini ve defalarca kendisinden gelen ve defalarca *"muhtâcîn tertibinden ma'aş tahsîsin nizâm-nâmesi müsâ'id olmamasına mebnî"* mümkün olmadığı kendisine iletilen bu talebi ifade etmektedir.⁸⁶

Sâlih Sabrî Dede bütün bu yazışmaların sûretlerini Konya Mevlânâ Dergâhı'na gönderip bazen de acınası halini Veled Çelebi Efendi'ye bildiriyor. 5 Temmuz 1328/18 Temmuz 1912 tarihli bir mektubu Sâlih Sabrî Dede'nin hayat meşakkatine farklı bir şekilde dikkat çekmeye çalıştığını gösteriyor. Mektubta Tanin Gazetesi'nin 28 Haziran 1328/11 Temmuz 1912 tarihli nüshasında yayınlanan *"eytâm, erâmil ve muhtacîne maaş tahsîsi"* haberinden bahseden Sâlih Sabrî Dede, "bundan bizim gibi fukaralar da faydalanacak mı? Yoksa sadece askerî ve mülkî erkânın yetimleri için mi bilemediğim için, denize düşen yılanı sarılır misali yazıyorum" diyor: *"Denize düşen yılanı sarılırcasına gayet muztar ve perîşân bir halde olarak Allah şâhid başımda bulunan birkaç yetîm ve yetîme ile yağsız tuzsuz bulgur çorbasıyla ve bazan da âç ve lâ-ilaç vakt geçirmekte bulunduğumuzdan lutf-ı mürşid-i a'zamîlerine dehâletle zâhir ve bâtın ihtiyacımın def' u izâlesine çâresâz olmasını istirhâma mütecâsir oldum."*⁸⁷ ifadeleriyle halini arz ediyor.

Sâlih Sabrî Dede zikrettiği imkânsızlıkların dergâhta Mevlevî âyîn-i şerifini icrâsını da imkânsız kıldığını bu sebepten de dervîşân ve ihvanın çok üzüntülü olduğunu şu şekilde belirtiyor: *"Burada da kemâl-i şevk ve zevk ile tarîkat-ı celîle-i Mevlevîyyede zikrullah ile iştigâl ve devlet-i ebed müddet-i Osmâniyyenin tezyîd-i şân u şevketini dergâh-i ilâhîden istid'â ediyorum. Ancak bu dergâhın hiçbir îrâdî olmadığından teşnesi olduğumuz sema' u safânın vâsita-i icrâiyyesi tedârik edilemiyor. İhvân-ı bâ-sâfa bundan dolayı me'yûs ve her türlü vâsita-i ma'îşetten mahrumuz."*⁸⁸

10 Şubat 1327/23 Şubat 1912 tarihli bir emirnameye Sâlih Sabrî Dede'nin 4 Mart 1328/17 Mart 1912 tarihli yazdığı cevap hem Yozgat Mevlevîhânesi'nin faaliyetleri hakkında bilgi veriyor hem de ihtiyaç ve taleplerinin kısa zamanda karşılanacağı ümidini dile getiriyor:

"Ta'yîn-i meşihat-i dâîyânemden bugüne kadar dergâhımızda beş vakit ezân-ı Muhammediyye ve salât-ı farziyyeye devâm edildiği gibi ism-i celâl-i şerîf dahî isneyn geceleri ve her sabah edâ edilmekte olub senede on gün terk olunmuştur ki bu da zarûrât-ı fakîranem neticesi olarak kurâyaya celb-i erzâk-ı mukaddere zımında seyâhât-i dervîşânemden inbî'âs eylemiştir. Cum'â günü

⁸⁶ KMMA, Dosya No: 85/8.

⁸⁷ KMMA, Dosya No: 85/16.

⁸⁸ KMMA, Dosya No: 85/3.

ism-i celâli şerîf kırâat olunamıyor çünkü odun ve bir kahve kaynatacak kömürümüz bulunmadığından inşâallahurrahmân yakında Cenâb-ı Hak ve erenler bir sebep halk eder de gümüş mumla nâyı da çalar sema' ve safâ ile demgüzâr olacağımı arz ederim. Ol bâbda emr u fermân lutf u ihsân mürşid-i a'zamî-i cenâb-ı necâbetpenâhilerindir."⁸⁹

Bu malumattan da anlaşılacağı üzere Sâlih Sabrî Dede postnişinliğe atandığı günden beri Yozgat Mevlevîhâne'sinde beş vakit ezan okunarak namazlar cemaatle kılınmakta aynı zamanda her sabah ve isneyn gecelerinde (Pazartesi-Perşembe) İsm-i Celâl⁹⁰ edâ edildiğini ancak Cuma günü merasim yapılmadığını bunun sebebinin de adet olduğu üzere o gün ikram edilen kahve için kaynatılacak kahve ve kaynatacak odun kömür bulunmadığı için olduğunu beyan etmektedir.⁹¹

Padişaha iletmek üzere Mâbeyn-i Hümâyûn başkâtipliğine yazmış olduğu bir mektubunda da Sâlih Sabrî Dede padişah'tan yardım talebinde bulunmakta ve şöyle demektedir: "... bu dergâhın hiçbir îrâdı olmadığından teşnesi olduğumuz sema' u safanın vâsita-i icrâiyyesi tedârik edilemiyor. İhvân-ı bâ-sâfa bundan dolayı me'yûs ve her türlü vâsita-i ma'îşetten mahrumuz. Âcîz perîşân bir dilim nân-pâyeye bir kaşık tuza muhtacız. Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye'nin te'sisinden berû mevlevîhâneleri taraf-ı mütecemmi'il-mecd ve's-şeref cenâb-ı mülûkâneden ihyâ edilegelmekte olduğu cihetiyle bu dergâha da emsâli vecihle bir çorbalık ihyâ ve ihsân buyurulmasını 'âleme şâmil olan merâhim-i celîle-i cenâb-ı hilâfetpenâhilerinden tazarru' ve istirhâm ederiz. Ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân lutf u ihsân şevketlü kudretlü 'azametlu padişah-ı meşrûtiyyet-penâh efendimiz hazretlerindir."⁹²

Burada da belirttiği gibi muhtemelen sema'ın icrası için gerekli mutribân ve semâzenlerin ihtiyaçları tedarik edilemediği için mukabele merasimi yapılamamaktadır. Bu sebeple Sâlih Sabrî Dede Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye'den de geçmişte bütün mevlevîhânelere destek olduğu gibi kendi

⁸⁹ KMMA, Dosya No: 85/17.

⁹⁰ İsm-i Celâl Zikri: Mevlevilerde sabah namazından sonra, ihya geceleri denilen pazartesi-perşembe ve kandil geceleri yatısı namazını müteakib şeyh, dedeler, canlar ve muhiplerin katılımıyla icra edilen Allah Allah zikiri. Bk. Aşçı İbrahim Dede, *Aşçı Dede'nin Hatıraları*, haz. Mustafa Koç - Eyyüp Tanrıverdi (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006), 2/1029-1030; Gölpinarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*, 138-139.

⁹¹ Mevlevî dergâhlarında çeşitli vesilelerle kahve içme geleneği mevcuttur. Özellikle ayin-i cemden önce kahve ikram geleneği yaygındır. Bk. Safi Arpaguş, *Mevlevilikte Manevi Eğitim* (İstanbul: M.Ü İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları 2015), 297.

⁹² KMMA, Dosya No: 85/3.

şimdi mevlvîhânesine de yardım etmesini talep etmektedir.

Yine 2 Kânûnievvel 1327/20 Aralık 1911 tarihli Konya Mevlânâ Dergâhı Postnişini Veled Çelebi'den gelen bir yazıda (emirnâme) -ki Çelebi Efendi'nin hitabından aynı yazıyı Evkâf-ı Celâliyye Komisyonu'na da yazdığı anlaşılıyor- mevlvîhânelerde meşihat hizmetinde bulunanların gerek iktidarsızlığı gerekse de kendilerinden önce makamda bulunanların kayırma ve iltizamsızlığı sebebiyle bir çok mevlvîhânenin yıkılıp yok olup gittiği ve bütün varlığının başkalarının eline geçtiği anlaşıldığından halen görevde olan her bir Mevlvî şeyhinin buldukları vilayette ve çevrelerinde bu ve benzeri var ise mevlvîhânenin tespiti hususunun bildirimini Sâlih Sabrî Dede'den rica etmektedir.⁹³ Sâlih Sabrî Dede de bu mektuba 19 Şubat 1327/3 Mart 1912 tarihinde yani yaklaşık iki yıl sonra verdiği cevapta; *"Şeref-mevrûd 2 Kanûn-ı Evvel 327 tarihli emirnâme-i necâbet-penâhilerinde emr u fermân buyurulan vilâyet-i sâire ve dâhil-i vilâyette dergâh ve akârâtı yed-i âhara geçmiş mevlvîhâneneden.*

Bundan otuz sene mukaddem Yenikapı Mevlvîhânesinde ulu ihvânımızdan işittiğime nazaran nefs-i Trabzonda Kabak Meydanı Mahallesinde bir mevlvîhâne olduğu -ne vakt geçmiş olduğunu bilmiyorum- el-yevm mezkûr dergâhta tarikat-ı aliyeye-i Kâdiriyyeden ismini zabt edemediğim efendi Kâdirî âyini icrâ ettiği anlaşılmış ve bununla beraber yirmi sekiz sene evvel Yenikapı Mevlvîhânesi çilekeşlerinden Karamanlı Bekir Dede'yi tıynetinde olan serkeşliği hasebiyle ref' bilâ tarikle mi yoksa hakikaten meşihatle mi ne sûretle olduğunu pek kestiremediğimi arz ile beraber cennetmekân Sadreddîn Çelebi zamanında Adana'ya gönderilmişti. Fakîr bir sene sonra Selânîk'e gittiğimde mümâileyh dedeyi asker olarak gördüm. Ve hatta tabur kumandanından da mukâbele-i şerif için müsâ'ade almış olduğunu ve hususa 'âit ma'lûmâtımın ancak bu raddede bulunmuş olduğunu arz ederim." diyerek sadece Yenikapı Mevlvîhânesi'nde bulunduğu zamanda oradaki Mevlvîlerden işittiğine göre Trabzonda Kabak Meydanı Mahallesi'nde bir mevlvîhâne olduğu ve Kâdirîlerin eline geçtiği ve yine Yenikapı Mevlvîhânesi çilekeşlerinden Karamanlı Bekir Dede'nin Sadreddin Çelebi zamanında Adana'ya gönderildiğini ancak oraya şeyh olarak mı yoksa başka görevle mi gönderildiğini bilemediğini ve bu husustaki malumatının bunlardan ibaret olduğunu iletmektedir.⁹⁴

Yazışmalarından Yozgat Mevlvîhânesi'nde postnişinlik vazifesini ifa etmeye

⁹³ KMMMA, Dosya No: 85/27. Bu yazının o tarihte mevcut bütün Mevlvî şeylerine yazıldığını yine KMMMA'nde bulunan Kayseri Mevlvîhânesi şeyhi Süleyman Ataullah Dede'nin 18 Şubat 1328/3 Mart 1913 tarihli cevabî yazısından anlıyoruz. Bk. KMMMA 85/13.

⁹⁴ KMMMA, Dosya No: 85/4. Daha önce hiçbir yerde geçmeyen Trabzon'da bir mevlvîhânenin varlığı ilk defa bu belgede tespit edilmektedir.

gayret eden Sâlih Sabrî Dede'nin bir taraftan kendi geçim sıkıntısını bertaraf etmeye çalışırken bir taraftan da Mevlevîhânenin müştemilatından eksiklikleri gidermeye gayret ettiğini anlıyoruz. Bu gayreti neticesinde Çelebi Efendi'nin; "Yozgatta vâki' Mevlevî dergâhı-ı şerîfnde meşîhate mahsûs bir süknâ ve sema'hanenin inşâ ve tefrîşi için"⁹⁵ diye Meclis-i İdâre-i Livâ'ya yazdığı bir emirnâme üzerine burası tarafından bir mazbata tanzim edildiği anlaşılmaktadır. Bu mazbatanın bir suretini 18 Kânûnievvel 1327/31 Aralık 1911 tarihli bir arıza ile Çelebi Efendi'ye gönderen Sâlih Sabrî Dede Mevlevîhâneye bir şeyh odası inşası ve semahanenin tefrîşi için Çelebi Efendi'nin bu girişimini dua ve niyazlarla karşılamaktadır. Bu emirnamesinden dolayı Sâlih Sabrî Dede, Çelebi Efendi'ye yazdığı 2 Kânûnisânî 1327/15 Ocak 1912 tarihli bir mektupta çektiği sıkıntılara rağmen ortaya konulan bu desteği minnet ve şükran niyazlarıyla duygusal bir şekilde şöyle dile getirmektedir:

"2 Kânûn-ı Evvel 327 tarihli müte'addid emirnâme-i reşâdetpenâhîlerini dû dest-i ta'zîm ve tekrîm ile aldım. Her birlerini serâpâ okudum anladım. Her bir kelimesi ve harfi ile noktası rûh-ı cânıma tâze hayat bahş itmekle beraber Allah Teâlâ hazretleri ve erenlerle olan 'ahdimi de tekrâr ettim. Heman secde-i niyâz ederek sevincimden ağladım. Ah efendim garîb idik pek garîb kimsesiz idik. Sâhibimiz yok idi. Elhamdülillah sümme ve sümme elhamdülillah belâ-yı zulmetten kurtulduk. Nûr-ı hakîkate vâsıl olduk. Tâze hayat bulduk. Hakk-ı 'âcizânemizde ibzâl buyurulan lutf u kerem-i haydar-sehâilerine karşı ilelebed secde-i niyâzdan başımızı kaldırmamış olsak tarikatımız hakkında olan eltâf-ı 'ulyâ-yı necâbetpenâhîlerinin tekrîmini ifâdan 'âciz bulunduğumuz bir emr-i bedîhîdir. Zîrâ bu kavm-i necîb ve nazîf-i Mevlevîyyeye hizmetle mufahhar olmaklığımız zât-ı kerîmânelerine vazîfedir. Çünkü seyyidimizsiniz cedd-i emced-nişânınız dahî bu dîn u hayatımıza etmiş oldukları hizmet Hazret-i Mesnevî ve Ehâdis-i Nebeviyye ile zâhir ve bâhirdir. Değil tarikatımıza belki kâffe-i ehl-i tarîka cümle muvahhidîn dahî tasdîk etmiş oldukları âşikardır.

"Biçâreleriz hâlimize rahm eyle, biçârelere mu'în olan Mevlânâ. "

Zamân-ı sâbıkta fukarâ ve dervîşâna olan ezâ ve cefâyı tahrîr etmekten ictinâb ederim. Çünkü bizleri bizden a'lâ bilirsiniz efendim.

Yeni hücreye çıkan dervîşe dede ta'bîri nerde kaldı. Muhibbân-ı ihvânımıza da dede efendi derler idi.

"Nevbet-i köhne-fürûşân der-güzeşt

Nev-fürûşânîm în bâzâr-ı mâst"⁹⁶ buyurdıkları şu beyt-i şerîfi kafî gördüm.

⁹⁵ KMMMA, Dosya No: 85/14.

⁹⁶ "Eskimiş satıcıların günü geçti gitti / Şimdi bizim pazarımızda yeni şeyler satılıyor" III. Selim'in Suzidilârâ Mevlevî Âyinininden.

*Ba'de ezîn inşâallâhurrahmân ihvân-ı bâ-safâ ile namaz u niyâz ve evrâd u ezkârımızda huzûr bulacağımız bi-iştibâh bulunduğuna Cenab-ı Hak erenler veliyyü'l-nî'met efendimiz hazretlerinin mu'în ve zahîrleri olmak husûsunda du'â-yı vâcibu'l-edâyı îsâl bârgâh-ı Te'âlâya niyâzım yanında emr u fermân hazret-i veliyyu'l-emrindir.*⁹⁷

Veled Çelebi Efendi'nin girişimleri netice vermiş ve Sâlih Sabrî Dede'nin de gayretleriyle Meclîs-i İrâde-i Livâ'dan Evkâf-ı Humâyûn Nezâretî'ne yazılan 10 Safer 1330/30 Ocak 1912 ve 12 Kanûnisânî 1327/25 Ocak 1912 tarihli 2370/527 numaralı mazbata yazılmıştır. Bu mazbatada da Yozgat Mevlevîhânesi'nin eksik bina edildiği ve meşîhate mahsûs bir oda bir (sûknâ) bulunmadığı, her ne kadar semahane mevcut ise de mefruş olmadığı için mukabele-i şerifin gereği gibi ifa edilemediği belirtilmekte ve varidatı ve tahsisiyatı olmayan mevlevîhânenin bu eksiklerinin giderilmesi cihetinden yapılan keşif neticesinde bu eksiklerin kuruşa tamamlanabileceği anlaşılmış ve keşifname ve rayic mazbatası Evkâf-ı Humâyûn Nezâretî'ne gönderilmiştir.⁹⁸

Sâlih Sabrî Dede Çelebi Efendi ile sadece şahsının ve mevlevîhânenin ihtiyaçları için yazışmıyor aynı zamanda mübarek gün ve geceler vesilesi ile Çelebi Efendi'ye tebrikler yazıyor. Bunlardan biri 19 Şubat 1327/3 Mart 1912 tarihli mevlûd-ı şerîf tebriğidir. Gayet edebî ifadelerle yazılan bu mektub aslında Sâlih Sabrî Dede'nin lisân-ı selâseye (Türkçe-Arapça-Farsça) hakimiyetinin de bir örneği kabul edilebilir.⁹⁹ Bir mektubunda da Sâlih Sabrî Dede Çelebi Efendi'nin Miraç Kandilini tebrik etmektedir.¹⁰⁰ 8 Teşrinisânî 1328/21 Kasım 1912 tarihli başka bir Kurban Bayramı tebriği de mevcuttur ki bu tebriğin de uslûbu gayet edîbânedir.¹⁰¹

Konya Mevlânâ Dergâhı'ndan gelen bazı yazılarda ise geçim sıkıntısı çeken ve mevlevîhânenin ihtiyaçlarını tedarik için farklı gayretler içinde bulunan Sâlih Sabrî Dede'den Kapuçuhadarlığı için her ay bir Mecidiye gönderilmesi talep ediliyor. 10 Tışrînisânî 1327/23 Kasım 1911 ve 9 Şubat 1327/22 Şubat 1912 tarihli olan tahrîrâta cevaben Sâlih Sabrî Dede de bu talebi yerine getirmenin kendisi için bir vecibe olduğunu ancak istenilen meblağı ancak harman zamanı takdim edebileceğini ifade ediyor.¹⁰²

27 Şubat 1328/12 Mart 1913 tarihli bir başka yazışmada ise bu husus daha tafsilatlı bir şekildi dile getiriliyor. Öncelikle Kapuçuhadarlığı görevi; *"Makam-*

⁹⁷ *KMMA*, Dosya No: 85/9.

⁹⁸ *KMMA*, Dosya No: 85/11. (Mazbata Sûreti)

⁹⁹ *KMMA*, Dosya No: 85/5.

¹⁰⁰ *KMMA*, Dosya No: 85/18.

¹⁰¹ *KMMA*, Dosya No: 85/22.

¹⁰² *KMMA*, Dosya No: 85/17.

ı mu'allâ ile mülhakâtı olan mevlevîhânelerine 'aid bil'umûm mu'âmelâtın ta'kîb ve ru'yeti için dersâ'âdetçe istihdâmı tensîb buyurulan kapuçuhadârının ücret ve masârifine medâr olmak üzere" ifadesiyle bu vazifenin mevlevîhânelere ait muâmelât işlerini takip üzere istihdamı istenen bir vazife olduğu anlaşılıyor. Bu görevi ifa edecek kişiye verilmek üzere Yozgat Mevlevîhânesi'nden her ay için 20 kuruş¹⁰³ gönderilmesi gerektiği 10 Teşrînisâni 1327/23 Kasım 1911 tarihli irâdenâme ile emir buyurulduğu belirtiliyor ancak Sâlih Sabrî Dede mevlevîhânenin hiçbir tahsisatının olmadığını, Yozgatlı zengin kimselerin ise mevlevîhâneye ve kendisine yardım etmeye tenezzül etmedikleri için sefil ve zelil bir hayat yaşadığını ifade ediyor. Bu sebeple kendilerine tahsis edilen meblağı ödeyemeyeceğini ve bu sebepten çok üzgün olduğunu belirtiyor. Ama imkanlar müsaade ettiğide tahsis edilen miktarın tamamını ödeyeceğini taahhüt ediyor.¹⁰⁴

Yine 20 Teşrînievvel 1328/2 Kasım 1912 tarihli Çelebi Efendi'den gelen aylık bir Mecidiye ödenmesi talebine, 8 Teşrînisâni 1328/21 Kasım 1912 tarihli Sâlih Sabrî Dede Çelebi Efendi'ye yazdığı bir başka mektubunda; "kendisinin bir buçuk aydır hasta yattığı ve bu sebeple bu sene cerre gidemediği için gönderemediği ama iyileşince Mecidiyeyi göndermek için azami gayret sarfedeceği" şeklinde cevaplamıştır.¹⁰⁵

Bir başka yazışmadan da anlıyoruz ki Sâlih Sabrî Dede her sene on gün kadar civar yerleşim yerlerine ve köylere giderek (özellikle de harman mevsiminde) oralardan yardım talebinde bulunuyor. "*senede on gün terk olunmuştur ki bu da zarûrât-ı fakîranem neticesi olarak kurâya celb-i erzâk-ı mukaddere zımında seyâhât-i dervîşânemden inbi'âs eylemiştir.*"¹⁰⁶ Ve "*mütekarrîbü'l-hulûl olan harman mevsiminde bazı ihvân ve ehîbbânın delâletleriyle erzâk-ı mukadderemizin celbi için kurâ-yı mücâvereye...*"

Sâlih Sabrî Dede Veled Çelebi Efendi'nin talebi olan aylık Mecidiyeyi göndermek ve dergâh ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak için her sene cerre çıkıp on gün kadar civar yerleşim yerlerinden yardım topluyorsa da zaman zaman ahalinin içine düştüğü çeşitli sıkıntılar sebebiyle yardım toplamanın zorluğunu da dile getiriyor: "*irâdenâme-i reşâdetpenâhîlerine imtisâl etmek vecîbe-i zîmmet-i 'ubûdiyetten bulunmuş ise de şu mevsimdeki gavâil-i*

¹⁰³ Mecidiye; 1260/1844 yılında Osmanlı Padişahı Abdülmecid'in tahta çıkışının altıncı yılı münasebetiyle onun adına basılan altın ve gümüş paraların genel adıdır. Bu tabir, daha çok 20 kuruş değerindeki gümüş sikkeleri belirtmek üzere yaygın olarak kullanılmıştır. Bk. DİA, "Mecidiye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: 2003), 28, 239.

¹⁰⁴ *KMMA*, Dosya No: 85/19.

¹⁰⁵ *KMMA*, Dosya No: 85/22.

¹⁰⁶ *KMMA*, Dosya No: 85/17.

*mütenevvi' ahâli-i 'umûmiyyeyi ızrâr itmiş olmakla erbâb-ı hamiyetten isti'âne veyahut istidâne sûretiyle takdîmine bir vechile imkan bulunamamış ve ancak mütekarrübü'l-hulûl olan harman mevsiminde bazı ihvân ve ehîbbânın delâletleriyle erzâk-ı mukadderemizin celbi için kurâ-yı mücâvereye tabankeş âh bin türlü zahmeti ihtiyar iderek azîmet ideceğimden erbâb-ı himmet tarafından vuku' bulacak i'ânâtı imtisâlen lilemr tertîb-i 'umûmî vechile munazzamen takdîm idebileceğimi...*¹⁰⁷

10 Şubat 1327/23 Şubat 1912 tarihli bir emîrnâme ise dikkat çekicidir. Sâlih Sabrî Dede'nin bu emîrnâmeye verdiği cevaptan mevlevîhânenin faaliyetleri ile ilgili bilgi alabildiğimiz gibi aynı zamanda bu emîrnâmenin Konya Mevlânâ Dergâhı Çelebilik Makamı tarafından mevlevîhâne şeyhlerini devlete bağlılık hususunda uyarmak ve mevlevîhânedeki faaliyetlerin tanzimi maksadıyla yazıldığını anlıyoruz. Sâlih Sabrî Dede'nin; *"O tahrîrât-ı mürşid-i a'zamîlerini Kur'an gibi ezberlemek her ihvân-ı zevî'l-ihtirâma farz olduğu gibi kâffe-i ümmet-i Muhammede dahî elzemdir. Zîrâ makâm-ı hilâfet-i 'uzmâ ve hükûmet-i su'râdan serimû inhirâf etmiş olur isek cenâb-ı pîre isyân etmiş olacağımız muhakkak bulunduğundan bu emr-i celîlü'l-kudrede tatbik-i hareket idileceği emr-i kat'îdir.*"¹⁰⁸ ifadeleri ile makâm-ı hilâfete ve hükûmete bağlılıklarını teyid ediyor.

Sâlih Sabrî Dede hem mevlevîhânenen eksiklerini gidermek hem de kendi ve mevlevîhânenin gelirlerini ikmal etmek gayreti içerisinde iken vukua gelen bir hadise onu derinden üzüyor. 2 Muharrem 1331/29 Teşrînisâni 1328 yani 12 Aralık 1912 tarihli Konya Mevlânâ Dergâhı'na dolayısıyla Çelebi Efendi'ye gönderdiği ve yazının üst kısmına sûretini çıkardığı tahrîrât ve yazışmadan anlaşıldığına göre; Yozgat'ta mukîm Tunusluoğlu Süleyman Efendi vesâiki (vesika/belge) ile bir mazhar tertip edilmiş Meclis-i İdâre-i Livâ'dan da bir de mazbata alarak Bâb-ı Meşihat'e göndermiş oradan uygun görülen bu talep Yozgad Evkâf Müdüriyeti'ne ulaşmış ve "Mevlevîhâne mahlûl yani boş gösterilerek mescide dönüştürülmesi" talebinde bulunmuş ve talebin uygunluğu ve gereği yapılması Ankara Evkâf Müdürlüğü'nden 23 Teşrînievvel 1328/5 Kasım 1912 tarih 1529/69 numaralı bir tahrîrâtla bildirilmiştir. Bu girişimde bulunanlar Sâlih Sabrî Dede'nin ifadesine göre; kendisinin iki aylık bir süre ağır rahatsızlığından istifade ederek izinsiz bir şekilde tekkeye girmişler ve Sâlih Sabrî Dede'nin mührünü alarak -bu mührü kullanmaya cesaret edemedikleri için- "Mevlevî Sâlih" diye yeni bir mühür hakettirerek Sâlih Sabrî Dede'nin ağzından da taleplerine uygun bir istid'â (dilekçe) tertip etmişlerdir.

Tahrîrâta göre de tekkede Cuma ve bayram namazları kılınabilmesi için

¹⁰⁷ *KMMA*, Dosya No: 85/20.

¹⁰⁸ *KMMA*, Dosya No: 85/17.

minber, mihrab ve minare ilave edilmesi talebi uygunluğu Yozgat'a bildirilmiştir ki bu mevlevîhânenin semahanesinin beş vakit ve her daim halka açık bir mescide dönüştürülmesi demektir. Bunun üzerine harekete geçen Sâlih Sabrî Dede durumu Çelebi Efendi'ye yazdığı bir mektupta detaylı bir şekilde şöylece arz etmiştir: *“Postnişini bulunduğum mevlevîhâneyi mahlûl göstererek mescide tahvili hakkında merci'ince muhâbere cereyân etmekte bulunmuş hâlbuki semahanemiz dokuz on tennureyi istiâyeye kâfi derecede olub şâyed bir de minber ilâve edilecek olursa mukâbele-i şerîfenin icrâsına imkân bulunacağı bedihîdir. Bu hususuta âcizlerinin hiçbir şeyden haberim olmadığı halde ve iki mâhîden beru nâ-mîzâc bulunduğum bir sırada dergâhın hücresinde unutmuş olduğum mührümü dahî ele geçirmişlerse de mezkûr mührümün isti'mâline cesâret edemeyerek yeniden mühür hakkıyla tarafımdan bir istid'â tertîb ve Mevlevî Sâlih Baba diye imza şu şekilde “Mevlevî Sâlih” bir de mühür vaz' iderek bu sûretle muhâbereye girişmişlerdir. Ber-vech-i ma'rûza sahte mühür ve imzâ ile meşîhate gönderilen istid'â sûretiyle de el-yevm Yozgad Evkâf Müdüriyetinde mahfûz bulunmuş olunmakla işbu teşebbüsât sıkça ve sahtekarânelerinin men'i husûsuna merâhimâde-i Necâbetpenâhîlerin sezâvâr buyurulması meşrûhamdır. Efendim ol bâbda emr u fermân hazret-i mürşid-i a'zamîlerinindir.”*¹⁰⁹

Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere Sâlih Sabrî Dede önce Yozgat'ta gerekli girişimleri yerine getirmiş daha sonra da durumu Çelebi Efendi'ye yazarak bu sahtekarların taleplerinin reddedilmesi hususunu kendisinden talep etmiştir. Talebinin yerine getirildiği kanaatindeyiz çünkü mevlevîhâne bu vakitten sonra da faaliyetlerine devam etmiştir.

Konya Mevlânâ Dergâhı'ndan dolayısıyla Çelebi Efendi'den diğer mevlevîhâneleri ilgilendiren hususlardaki veya mevlevîhânelerin postnişinleri ile ilgili çeşitli emir, talep ve tavsiyeler iletilirken bazen de Mevlevîliği ilgilendiren veya bazı Mevlevî zevât ile ilgili talepler de gelmektedir. Bunlarda biri, Çelebi Efendi tarafından Sâlih Sabrî Dede'ye gönderilen 9 Şubat 1327/22 Şubat 1912 tarihli bir talep mektubudur. Bu mektupta Çelebi Efendi; *“Eldeki evrâd-ı şerîf tashîh ile tekrâr basdırılacağından kütübhânade ve gerek dervîşân ve muhibbân yedlerinde iki yüz seneden evvel veya daha eski zamanlarda yazılmış evrâd-ı şerîf var ise bir nüshasının irsâli...”*ni talep etmektedir.¹¹⁰ 27 Teşrinievvel 1329/9 Kasım 1913 tarihli diğer bir talep mektubunda da; *“Risâle-i Sipahsâlar'ın Mithat Bey tarafından tercüme edilmiş olması ve dergâhların onar adet satın alması”* talebi bulunmaktadır. Bu mektubta Çelebi Efendi Mevdüddîn Sipahsâlar'ın telifi olan *Risâle-i*

¹⁰⁹ KMMMA, Dosya No: 85/21.

¹¹⁰ KMMMA, Dosya No: 85/6.

Sipahsâlar'ın Ticaret ve Zirâ'at Mebâdîn Kâtibi Midhat Bey (1875-1971)¹¹¹ tarafından Türkçeye tercüme edilerek bastırıldığı¹¹² ve satışı için kendilerine (Çelebilik Makâmı) başvurduğu, bu sebeple kitabın hem cümle dervîşâna duyurulması ve hem de fiatı 7,5 kuruş olan kitaptan her mevlevîhânenin 10'ar adet satın alıp ücretini müellife göndermesi talep ediliyor. Sâlih Sabrî Dede'nin bu talebe nasıl bir karşılık verdiğini bilemiyoruz.

Yedi yıl Yozgat Mevlevîhânesi'nde postnişin olarak vazife yapan Sâlih Sabrî Dede belgelerden anlaşıldığı kadarıyla zor ve meşakkatli bir hayat yaşamıştır. Defalarca çeşitli mercîlere müracaatla içinde bulunduğu sıkıntıları ve dergâhın ihtiyaçlarını gidermek için gayret sarfetmişse de pek muvaffak olduğunu söylemek mümkün değildir. Bunun en önemli göstergesi de vefat ettiğinde kendisinden geriye kalan “3 ney ile 25 adet dest-i hattı ile tanzîm idilmiş nota ve bir de sikkesi”nin Yozgat Mevlevîhânesi'ne konulmak üzerine vârislerinden talep edildiği halde vârislerinin fakr u zarûret içinde olduklarını ve ancak ücret mukabili verebileceklerini söylemeleridir.¹¹³

Sâlih Sabrî Dede'nin vefatından sonra mevlevîhânenin durumu hususunda şuan için elimizde bir bilgi bulunmamaktadır.¹¹⁴

Sonuç

Yozgat Mevlevîhânesi ve mevlevîhânenin kurucusu Sâlih Sabrî Dede üzerine yapılan bu çalışmada değerlendirilen belgeler, kaynaklar ve çalışmalar neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yozgat Mevlevîhânesi'nin kurucusu ve bilinen tek postnişini Sâlih Sabrî Dede'dir. Yozgat Nohutlu Mahallesi'nden olan Sâlih Sabrî Dede, yirmili yaşlarına kadar Yozgat'ta yaşamış, daha sonra İstanbul'a giderek Yenikapı

¹¹¹ Emin Işık, “Midhat Bahârî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 30/6-7.

¹¹² Bk. Mecdüddîn Ferîdun b. Ahmed Sipehsâlar, *Tercüme-i Risâle-i Sipehsâlar Be-Menâkıb-i Hazret-i Hüdavendigâr*, çev. Midhad Behari-î Hüsâmî (Dersaadet: Selânik Matbaası, 1331); Mecdeddîn Ferîdun Sipehsâlar, *Risâle-i Sipehsâlar, Mevlânâ ve Etrafındakiler*, haz. Mustafa Çıpan (İstanbul: Kapı Yayınları, 2019).

¹¹³ *KMMA*, Dosya No: 85/23.

¹¹⁴ Sadece mevlevîhâneler kapatıldıktan sonra uzun yıllar kütüphane binası olarak kullanıldığını ve daha sonraki yıllarda Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarılarak 2004 yılında camiye çevrildiği bilgisi vardır. bk. Hakkı Acun, *Bozok Sancağı (Yozgat İli)'nda Türk Mimarisi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2005), 151; Aydın Seçkin, “Türkiye'deki Önemli Mevlevîhâneler ve Mevlevîhânelerin Yaşatılmasında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Rolü”, *Dünyada Mevlânâ İzleri: Uluslararası Sempozyum* (Konya: SÜ. Mevlânâ Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 2010), 15.

Mevlevîhânesi Şeyhi Osman Selahaddin Dede'ye intisab ederek Mevlevî çilesi çıkarmıştır. Çilesini tamamlayınca da aynı dergâhta hücrenişin olarak 17 yıl ikamet etmiş, şeyhi Osman Selahaddin Dede'nin vefatıyla birlikte İstanbul'dan ayrılarak Konya'ya gelmiş ve Konya Mevlânâ Dergâhı dedegâhı olarak vazife yapmıştır. 1908 yılında da Yozgat Mevlevîhânesi'ne postnişin olmuştur. Sâlih Sabrî Dede'nin Melvî Dergâhları içinde Yenikapı Mevlevîhânesi'nde yetmiş ve XIX. asır İstanbul Mevlevî şeyhleri arasında en yetkin bir mürşitten icazet almış olması önemlidir. Bütün bu hususlar Sâlih Sabrî Dede'nin de kemâlâtına işaret olarak kabul edilebilir.

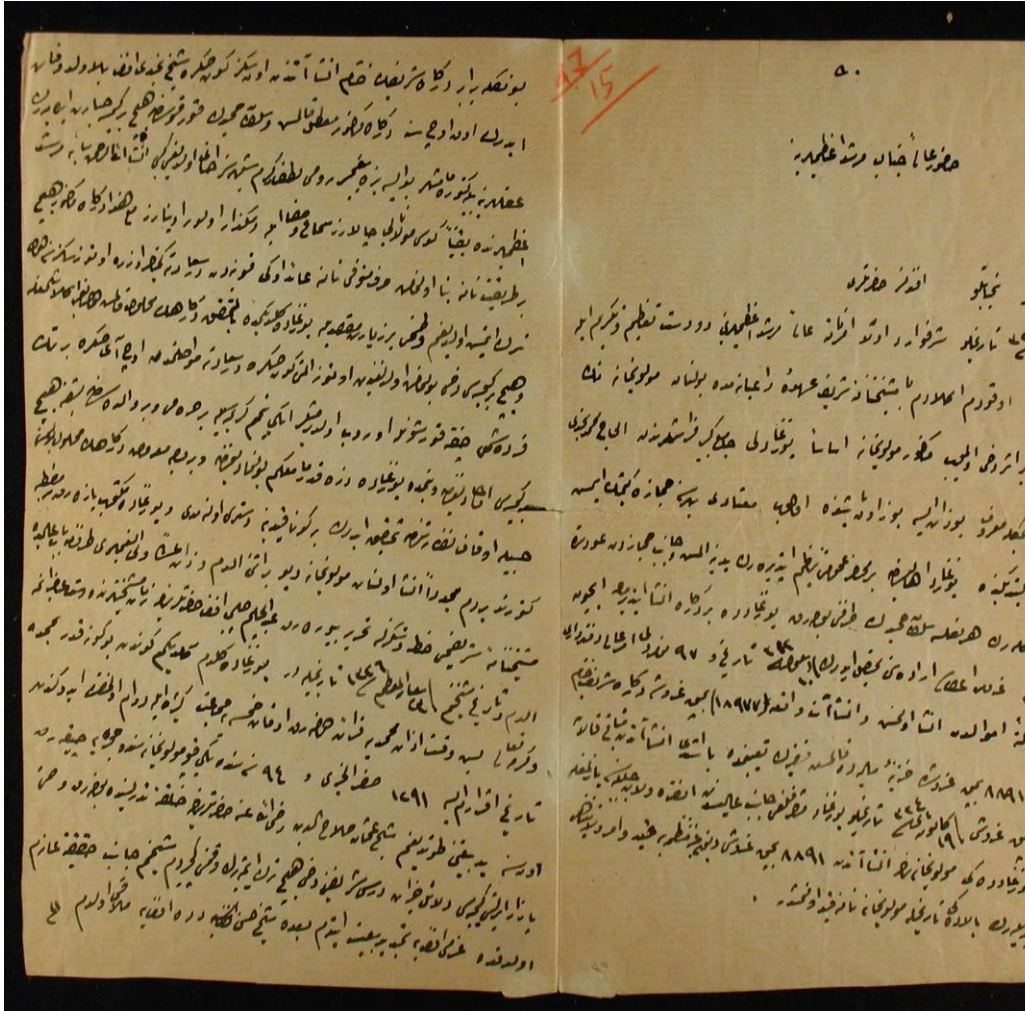
Yozgat Mevlevîhânesi 1908 senesinde faaliyete geçmiştir. Mevlevîhâne binası daha önce Sultan Abdülhamid zamanında el-Hâc Muhammed Necdî Efendi tarafından bir dergâh olarak inşâ ettirilmiştir. Dergâhın inşasını tamamladıktan 18 gün sonra bila veled vefat eden Muhammed Necdî Efendi'nden sonra da 13 sene dergâh boş kalmıştır. Sâlih Sabrî Dede bir vesile ile memleketi Yozgat'a geldiğinde dergâhın münhal halini tespit etmiş ve İstanbul'a ulaştığında da gerekli müracaatları tamamlayarak dergâhın mevlevîhâne olarak açılmasına muvaffak olmuştur. Kendisi de 1908 senesinde postnişin olarak bu dergâhta göreve başlamıştır. Yaklaşık yedi yıllık görevi süresince Yozgat'ta Mevlevîliği en güzel şekilde temsil, kendisine intisab eden Mevlevî dervişleri ve muhibbanı en iyi şekilde yetiştirmek gayreti içinde olmuş, bunu temin edebilmek için de mevlevîhânenin noksanların tamamlamaya çalışmıştır. Bu gayretleri esnasında memleketin içinden geçtiği meşakkatli yıllar Sâlih Sabrî Dede'nin muvaffakiyetini engellediği gibi, kendisi de dergâhın hiçbir geliri olmadığı için geçim sıkıntısı çekmiştir. Her türlü sıkıntıyı atlatabilmek adına başta Konya Mevlânâ Dergâhı Postnişini Veled Çelebi Efendi olmak üzere devlet mercileriyle yazışmalar yapmış, talep ve isteklerini dile getirmiştir. Evraklardan anlaşıldığı kadarıyla da hiçbir talebi cevap bulamadığı gibi, zaman zaman Çelebi Efendi'den gelen her mevlevîhânenin ödemesi gereken aylık Mecidiye taleplerini karşılamakta güçlük çekmiştir.

Bütün zorluklara rağmen Sâlih Sabrî Dede Yozgat'ta Mevlevîliği temsil ve mevlevîhâneyi ihya gayretlerinden vazgeçmiyerek zaman zaman yardım talebi için civar yerleşim yerlerine cerre çıkmıştır. Yazışmalarında anlaşıldığı kadarıyla Sâlih Sabrî Dede, lisan-ı selâsede gayet mahir, vefat ettiğinde kendinden geriye kalan 3 ney ve 25 adet notadan anlaşıldığı kadar da mûsikide yetkin bir Mevlevîdir.

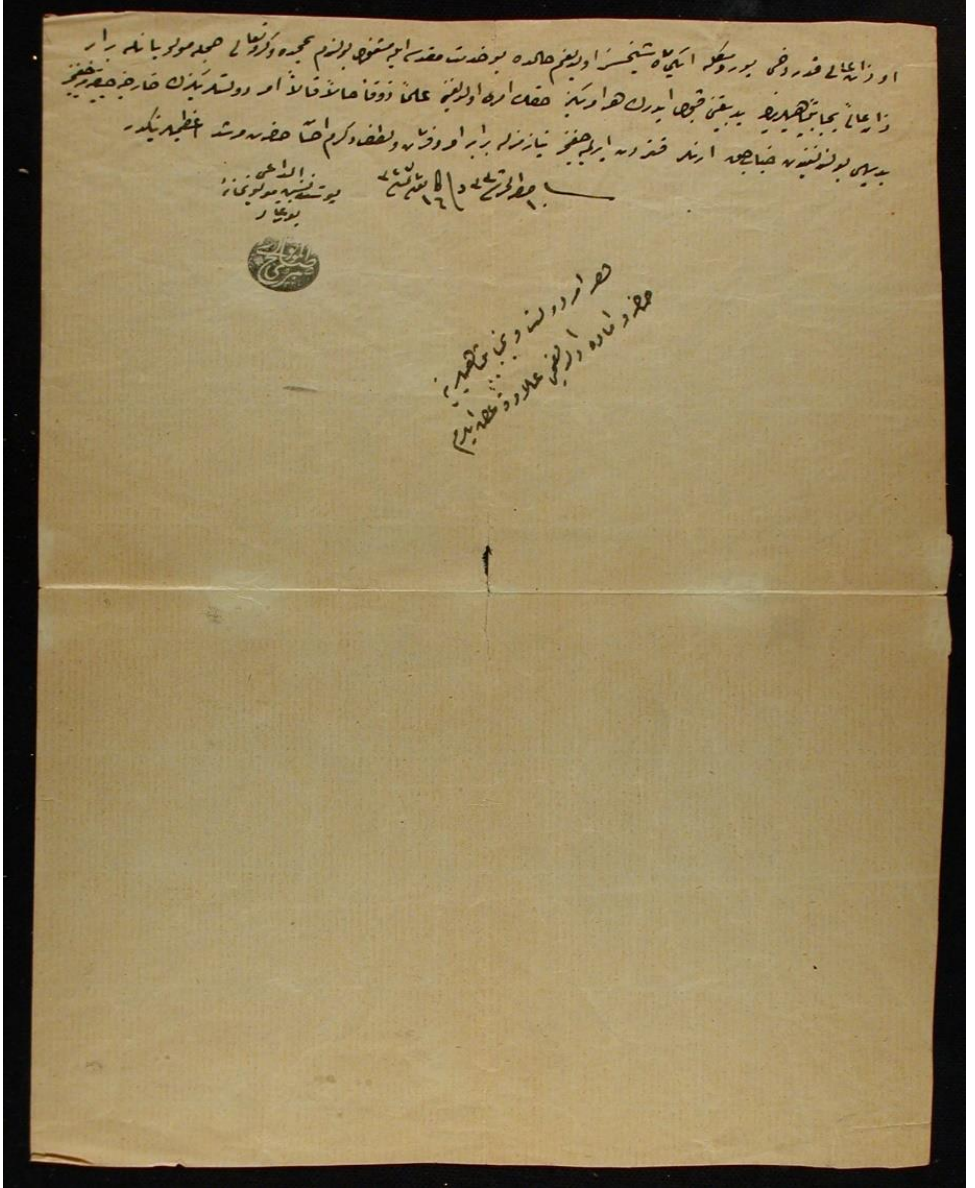
Bu çalışmada ortaya çıkan neticeler Yozgat Mevlevîhânesi ve Yozgat'taki Mevlevîlik ile ilgili belirli bir zamanı aydınlatmaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacak niteliktedir. Yapılacak yeni çalışmalarda Yozgat'ta Mevlevîliğin Sâlih Sabrî Dede'den önce ve sonraki durumunda tespit edilebileceği ümidini taşıyoruz. Bu sebeple çalışmanın Ek kısmında daha sonra

yapılacak çalışmalara yardımcı olabileceğini düşünerek KMMA'ndeki Yozgat Mevlevîhânesi ile ilgili belgelerin aslını ve transkripsiyonunu koyduk.¹¹⁵

Ek: Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi'ndeki (KMMA) Evraklar ve Transkripsiyonları:

¹¹⁵ Transkripsiyonda Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde (DİA) uygulanan transkripsiyon sistemi tercih edilmiştir.

Belge No: 1

KMMA 47/15 (Ön ve Arka Yüzü)

Huzûr-ı 'âli-i cenâb-ı mürşîd-i a'zamîlerine

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

10 Teşrîn-i sâni 327 tarihli şeref-vârid olan emirnâme-i 'âli-i mürşid-i a'zamîlerini dûdest-i ta'zîm u tekrîm ile aldım. Okudum anladım. Bâ-meşihatnâme-i şerîf 'uhde-i râ'iyânemde bulunan mevlevîhânenin bânisi ve bir eseri dahî olmayub mezkûr mevlevîhâne esâsen Yozgadlı câmi-'î kebîr ferrâşlarından el-Hâc Muhammed Necdî Efendi demekle ma'rûf bu zât ise 110 yaşında olup mu'tâdi beher sene hicâza gitmek imiş. En son gittiğinde Yozgad ahâlisine bir mahzar-ı umûmî tanzîm ettirerek yedine almış ve cânib-i hicâzdan 'avdetinde Dersa'âdete gelerek her nasılsa Sultan Hamîd'in tarafını bularak Yozgadda bir dergâh inşa ettirmek için 27869 kuruş i'tâsî irâdesini tahsîl ederek 10 Şaban 312 tarih ve 97 numaralı emr-i 'âli-i defterdârî ile havâle-i emvâlden inşâ olunmuş ve inşâ'ât vâkı'a 18977 buçuk kuruşa dergâh-ı şerîf hitâm bularak 8891 buçuk kuruş hazîne-i mâliyyede kalmış fakîrin ta'yînimde bâ-istid'â inşaattan mâbâkî kalan 1897 buçuk kuruş 19 Kanûn-ı Sâni 324 tarihli Yozgad mutasarrıflığı cânib-i âlisinden Ankara vilâyet-i celîlesine yazılmakla cevâben Yozgaddaki mevlevîhânenin inşaâtından 8891 buçuk kuruş duyûn-ı gayr-ı muntazamaya kayd ve emr-i vilâyetpenâhî istihsâl edilerek bâlâdaki tarihle mevlevîhâne nâmına kayd olunmuştur.

Bununla beraber dergâh-ı şerîfin hitâm-ı inşâ'âtından on sekiz gün sonra Necdî Efendi bilâ-veled vefât ederek on üç sene dergâh-ı mezkûr mu'attal kalmış Sultan Hamîd'in korkusundan hiç kimse cesâret edemeyerek akıllarına bile getirememişler. Bu ise bize bifecr-i rûmî (?) lutf u kerem şüphesiz ihsânı olduğu gibi inşaâllâhurrahmân sâye-i mürşid-i a'zamîlerinde yakînen kûs-i Mevlânâyî çalarız semâ' u safâ ile demgüzâr olur oynarız. Ma'ahâzâ dergâh hiçbir tarîkat nâmına bina olunmamış sırf müteveffâ namın âid. O ki Konya'dan Dersa'âdete gitmek üzere otuz sekiz sene evvel terk etmiş olduğum vatanımı bir ziyâret maksâdıyla Yozgad'a geldiğimde bi't-tahkîk dergâhın mahlûl kalmış olduğun anlaşılma ve hiçbir kimsesi dahî bulunmamış olduğundan otuz altı gün sonra dersa'âdete muvâsalatımdan üç ay sonra bir tek kardaşımı çifte kurşunla vurup öldürmüşler iki yetim kerimesiyle bir haremi ve bir vâlidesinden başka hiç kimsesi olmadığından ve benim de Yozgadda zerre kadar mâmelekim bulunmadığından ve bir başka ma'rûz dergâhın mahlûl bulunması hasebiyle Evkâf Nezâretinden tahkîk iderek bir gûnâ kaydına destres olunamadı ve Yozgada mektub yazarak bir mazbata getirtirdim müceddeden inşâ olunan mevlevîhâne deyû berâtin aldım ve zât-ı 'âli-i veliyy-i ni'amîleri tarafından bâb-ı 'âlîde meşihatnâme-i şerîfemi hatt-ı destinizle tahrîr buyurarak Abdülhalîm Çelebi Efendi hazretlerinin zaman-ı meşihatlerinde dest-i âcizâneme aldım ve târih-i meşihatim 23 Şabânü'l-mu'azzam 1326 tarihiyledir. Yozgada geldim, geldiğim gündün bu güne kadar bi-hamdihî ve keremihî Te'âlâ beş vakit ezân-ı Muhammediyye kırâat olunarak evkât-ı hamseye cemâ'at-ı kesîre ile devâm olunmakta idüğünden, târih-i ikrârım 1291 Saferü'l-hayr, 94 senesinde Yenikapı Mevlevîhânesinde hücreye çıkararak on sene yed-i bey'atını tuttuğum

Şeyh Osman Selaheddin radiyallahuanh hazretlerinin halaka-i tadrîsinde bulunarak ve hatta pazartesi gecesi Delâil-i Hayrât ders-i şerîfini hiç terk etmeyerek vaktimi geçirdim. Şeyhim Cânib-i hakîkate 'azmoldukta Azmî Efendi'ye tecdîd-i bey'ât ettim ba'dehû Şeyh Hasan Dede Efendi'ye mülâkî oldum. O zât-ı 'âl-i kadr dahî yürümele iki mâh şeyhsiz olduğum halde bu hizmet-i mukaddes ile meşgûl bulundum. Bi-hamdihî ve keremihî Teâlâ cümle Mevlevîyânla berâber zât-ı 'âli-i necâbetpenâhîlerin yed-i bey'atin kabul ederek her emriniz Hakk'ın emri olduğunu 'ilmen zevken hâlen kavlen emr-i devletlerinizin hâricine çıkmayacağımız bedîhî bulunduğundan Cenâb-ı Hak erenler ayrılmayacağımız niyâzımızla emr u fermân ve lutf u kerem-i ihsân hazret-i mürşîd-i a'zamîlerindir.

10 Saferü'l-harâm 330/16 Kânûn-ı sâni 327

Ed-dâi Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgâd

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Hazret-i emr-i devlet-i necâbetpenâhîlerine hâzır ve amâde olduğumu ilâveten arz ederim)

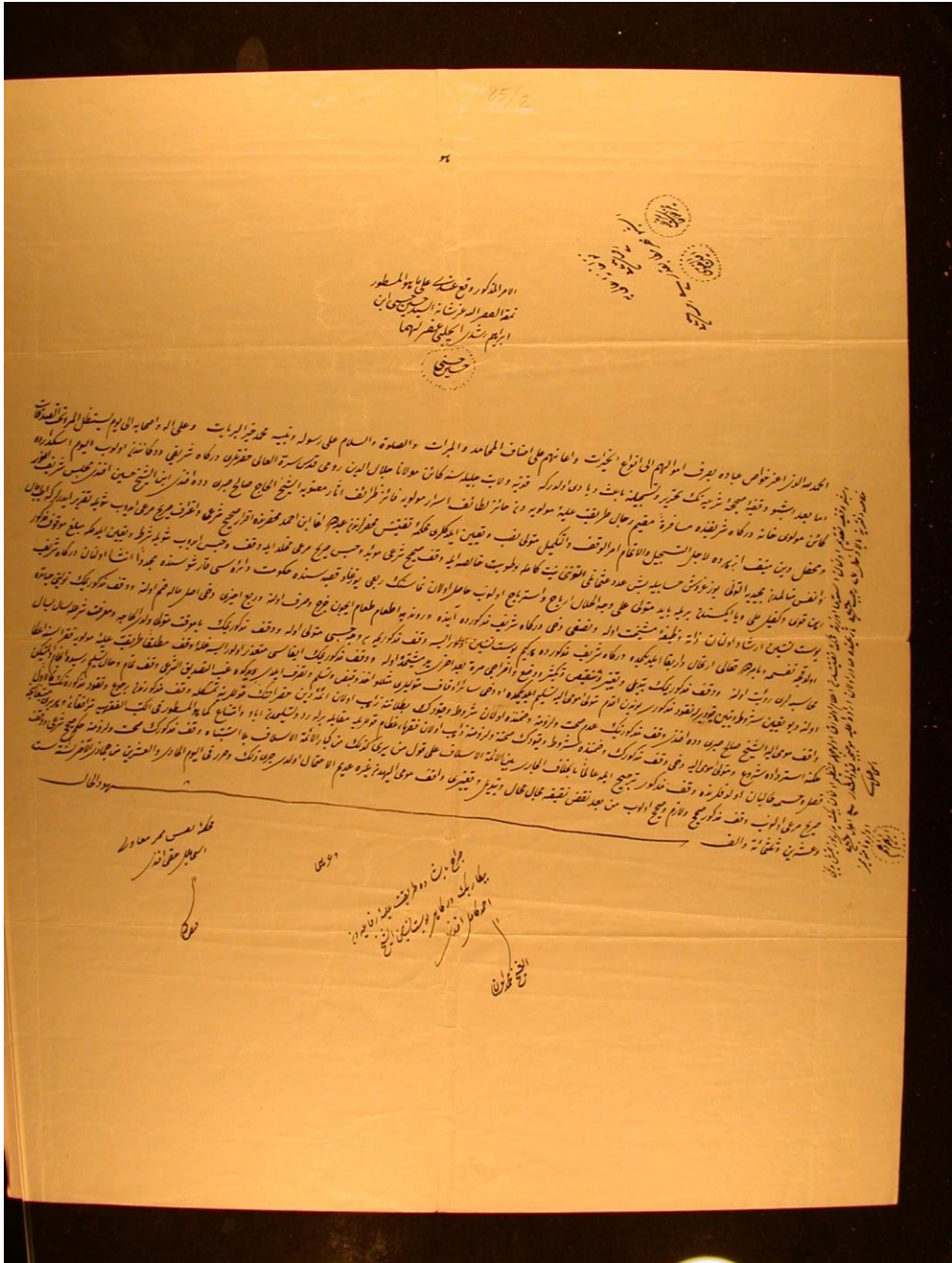
85/1

تذکره و مبرات نسبت به باریست پانزدان نوزاد خلافت مدرسه علمیه حکومت ابرو کسبت کند عهد و آشت اولان متوفی شیخ حاجی حاجی افندره و کما شریفیک محمدالان مشیت
جهتی مدرسه مذکوره کتک نوزدی علمیه است و توفیک کمال حضرت مولانا حال المان رومی علمیه و اعلی و کما شریفی و کما کاندان در حال طریقت علیه مولودان شیخ صالح صابری و ده افندی
بر شیخ حسن عهد رسیده به همین در مکتبه و دارالان اعلام و مکتبه اوزریه توفیقات ایزد لدر العاجیه زینا فیه سنده حکومت ابرو کسبت کند عهد و آشت اولان متوفی شیخ حاجی حاجی
افندی و کما شریفی شیخ زینا فیه و کسرتس از مدتی جهات اوزر سنده مارلان در کنار دین اکلای سنده رقی کسبت کما نقیشت لدر المان رومی لدر شیخ صالح صابری و ده افندی کتک نقیصی
بشیرت و در وقت تقویر و تفکک عالی شرح تشریح توفیق و فیه اجتماع صالح ایدری بالذقیق کما شریفان بر خطه و فیه سنده عهد مذکوره کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
اورتا اولان اوزریه فیه سنده مشیت و لوق اوزر نقیصی کتک صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
نیز اولان مشیت کتک صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
شیخ ابرو کسبت کند عهد و آشت اولان متوفی شیخ حاجی حاجی افندره و کما شریفیک محمدالان مشیت
جهتی مدرسه مذکوره کتک نوزدی علمیه است و توفیک کمال حضرت مولانا حال المان رومی علمیه و اعلی و کما شریفی و کما کاندان در حال طریقت علیه مولودان شیخ صالح صابری و ده افندی
بر شیخ حسن عهد رسیده به همین در مکتبه و دارالان اعلام و مکتبه اوزریه توفیقات ایزد لدر العاجیه زینا فیه سنده حکومت ابرو کسبت کند عهد و آشت اولان متوفی شیخ حاجی حاجی
افندی و کما شریفی شیخ زینا فیه و کسرتس از مدتی جهات اوزر سنده مارلان در کنار دین اکلای سنده رقی کسبت کما نقیشت لدر المان رومی لدر شیخ صالح صابری و ده افندی کتک نقیصی
بشیرت و در وقت تقویر و تفکک عالی شرح تشریح توفیق و فیه اجتماع صالح ایدری بالذقیق کما شریفان بر خطه و فیه سنده عهد مذکوره کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
اورتا اولان اوزریه فیه سنده مشیت و لوق اوزر نقیصی کتک صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
نیز اولان مشیت کتک صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی و کما شریفی و کما صابری و ده افندی کتک نقیصی
شیخ ابرو کسبت کند عهد و آشت اولان متوفی شیخ حاجی حاجی افندره و کما شریفیک محمدالان مشیت

Belge No: 2 (BERÂT-I HÜMÂYÛN)

KMMA 85/1

Hayrât ve müberrât-ı seniyye-i pâdişâhânemden Yozgad mahallâtından Medrese mahallesinde hükümet dâiresi pîşgâhında müceddeden inşâ olunan müteveffâ Şeyh Hacı Abdullah Efendi Dergâh-ı Şerîfi'nin mahlûl olan meşihat ciheti medîne-i mezkûrenin Nohudlu Mahallesinden ve Konya'da kâin Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî -kuddise sırrıhu'l-âli- dergâh-ı şerîfi dedegânından ve ricâl-i tarikat-ı 'aliyye-i Mevlevîyyeden eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi b. eş-Şeyh Hüseyin 'uhdesine tevcîhine dâir mahallinden vârid olan i'lâm ve mazbata üzerine tetkikât-ı lâzime lede'l-hâce Yozgad Kasabasında hükümet dâiresi civârında müceddeden binâ ve inşâ olunan müteveffâ Şeyh Hacı Abdullah Efendi dergâh-ı şerîfi meşihatine dâir kayda destres olunmadığı cihât idâresinden yazılan derkenardan anlaşılacak keyfiyeti Mahkeme-i Teftîş'e lede'l-havâle mûmâileyh eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede Efendi'nin vakfettiği beş yüz kuruş nukûdî vakfın meâlî şer'-i şerîfe muvâfık ve kayd u ihticâca sâlih idiği bi't-tevfik anlaşılacak bir kit'â vakfiyesinden nukûd-ı mezkûrenin nemâsinin rub'unu dergâh-ı şerîfi mezkûrda postnişîn-i irşâd olan zevâta vazîfe-i meşihât olmak üzere tahsîs eylediği musarrah bulunmuş olmakla vakfiye-i mezkûrenin bi-ibâretihâ cihât kalemine kaydı ile sâhibi yedinde ibkâsı ve ber-mûcib-i vakfiyye vazife-i mersûmesi ile zikrolunan meşihat cihetinin mûmâileyhe iş bu râfi-'i tevki-'i râfi-'i ş-şân-ı hâkânî eş-Şeyh el-Hâc Sâlih Sabrî Dede zîr-i irşâde uhdesine müceddeden tevcîhi mahkeme-i mezkûre ile meclîs-i meşâyıhtan tanzîm olunan i'lâm ve mazbata ve turuk-ı Şeyhulislâmiyyeden keşîde kılınan işâret üzerine makâm-ı nezâret-i evkâf-ı hümâyûnumdan bâ-telhîs ifâde kılınmakla mûcibince tevcîh olunmak fermânım olmağın 1326 senesi Receb-i şerîfin 27. günü tarihinde bu berât-ı hümâyûnumu verdim. Ve buyurdum ki mûmâileyh sâlifu'z-zikir meşihat cihetine ber-mûcib-i vakfiyye vazîfe-i mersûmesi ile bi'n-naks bilâ kusûr edâyı hüsn-i hizmet etmek ve terk u tekâsül ider ise rif'aten âhire verilmek şartıyla mutasarrif ola. Tahrîran fi'l-yevmi't-tâsi'a aşara min Şa'bân-ı şerîf sene sitte ve 'ısrîn ve selâse mie ve elf. (19 Şaban 1326)

Belge No: 3 (VAKFİYE)

KMMA 85/2

el-Emrû'l-mezkûr vaka'a indî alâ mâ huve'l-mestûr

Nemekahû el-fakîr ileyhî 'azze şânuhû es-Seyyid Hüseyin Hüsni ibni İbrâhim Rüşdî el-Halebî gufira lehümâ

Hüseyin Hüsni

Elhamdülillahillezî e'azze havâssa 'ibâdihî bi sarfi emvâlihî ilâ envâ'î'l-hayrâtî ve e'ânehum 'alâ esnâfi'l-mehâmidî ve'l-meberrâtî ve's-salâtü ve's-selâmü 'alâ rasûlihî ve nebiyyihî Muhammedün hayrû'l-beriyâtî ve 'alâ âlihî ve ashâbihî ilâ yevmin yestezillu'l-mer'u tahte's-sadakâtî.

Emmâ ba'd; iş bu kaziyye-i sahîha-i şer'iyenin tahrîr ve tesciline bâ'is ve badî oldur ki Konya vilâyet-i celfilesinde kâin Mevlânâ Celâleddîn Rûmî kuddise sırruhu'l-'âlî hazretleri dergâh-ı şerîfi dedegânından olub el-yevm Üsküdar'da kâin mevlevîhâne dergâh-ı şerîfinde müsâfireten mukîm ricâl-i tarikat-ı Mevlevîyyeden hâiz-i latâif-i esrâr-ı Mevlevîyye fâiz-i zarâif-i âsâr-ı ma'neviyye eş-Şeyh Sâlih Sabrî Dede Efendi ibnü'ş-Şeyh Hüseyin Efendi meclîs-i şerîf-i enver ve mahfil-i dîn-i münîf-i ezherde li-eclî't-tescil ve'l-itmâm emrû'l-vakfî ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eyledikleri mahkeme-i teftîş mahzarlarından Abdullah Ağa İbn-i Ahmed mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î idüb şöyle takrir ederler ki etyab-ı mâl ve enfes-i menâlimden Mecîdiyye altın yüz kuruş hesabıyla beş adet Osmanlı altınını niyet-i kâmile ve taviyet-i hâsıla ile vakf-ı sahîh-i şer'î müebbed ve habs-i sarîh-i mer'î muhalled ile vakf ve habs idüb şöyle şart ve ta'yîn eyledim ki meblağ-ı mevku'f-ı mezkûr rehn-i kavî ve kefil-i melî veya ikisinden biri ile bâ-yed-i mütevellî 'ala vechi'l-helâl irbâh ve istirbâh olunub hâsıl olan nemâsinin rub'u Yozgad kasabasında Hükümet dâiresi karşısında müceddeden inşâ olunan dergâh-ı şerîf-i postnişîn-i irşâd olunan zâta vazife-i meşîhat ola ve nisfi dahî dergâh-ı şerîf-i mezkûrda âyende ve râvendeye it'âm-ı ta'âm için harc ve sarf oluna ve rub'-ı âhîri dahî asl-ı mâle zam oluna ve vakf-ı mezkûrumun tevliyeti hayatta oldukça nefsim ve bi-emrillâhî Te'âla irtihâl-i dâr-i bekâ ittîğimde dergâh-ı şerîf-i mezkûrda her kim Postnişîn olursa vakf-ı mezkûruma ber-vech-i hasbî mütevellî ola ve vakf-ı mezkûrumun ya muvakkat-ı mütevellî ve lede'l-hâce ve ma'rîfet-i şer'î ile sâl-leyâl muhâsibeleri rû'yet oluna vakf-ı mezkûrumun tebdîl tağyir ve tenkîs ve teksîr ve vaz' ve ihrâcî merraten ba'de uhrâ yed-i meşîhatimde ola ve vakf-ı mezkûrumun ifâsı müte'azzir olur ise galle-i vakf mutlakân tarîkat-ı 'aliyye-i Mevlevîyye fukarâsına itâ oluna deyû ta'yîn-i şurût ve tebyîn-i kuyûd ile nukûd-ı mezkûru bundan akdem mütevellî mümâileyhe teslîm eyledikte o dahî sâir evkâf mütevellîleri misillü ahz u kabz ve tesellüm ve tasarruf eyledi dedikte gıbbe't-tasdîk-i şer'î vakf tamâm ve hâli teslîm-resîde incâm olunmuş iken vâkîf-ı mümâileyhe eş-Şeyh Sâlih Sabrî Dede Efendi vakf-ı mezkûrunun adem-i sıhhat ve lüzûmuna ve zimminde olan şurût

ve kuyûdun batalâtına zâhib olan eimme-i dîn hazarâtının kavillerine temessûkle vakf-ı mezkûrundan rucu' ve nukûd-ı mezkûrunun ke'l-evvel mülküne istirdâda şuru' ve müteveli-i mümâileyh dahî vakf-ı mezkûrun ve zımında şurût ve kuyûdun sıhhatine ve lüzûmuna zâhib olan fukahâ-i 'izâm kavilleri ile mukâbelebirle red ve teslîmden ibâ ve imtinâ' kemâ huve'l-mestûr fi'l-kitabî'l-fikhiyye terâfukâne ve her biri mübteğâsınca fasl ü hasma tâlibân olduklarında vakf-ı mezkûr tercîh ile 'âlimen bi'l-hilâfi'l-cârî beyne'l-eimmeti'l-eslâfi 'ala kavli men yerâ kezâlik min kibâri'l-eimmeti'l-eslâfi bilâ iştibâh vakf-ı mezkûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ı sahih-i şer'î ve vakf-ı sarîh-i mer'î olunup vakf-ı mezkûr sahih ve lâzım ve sahih olub min ba'di nakz-ı nakîze mecâl muhâl ve tebdîl ve tağyîri vâkf-ı mümâileyhden gayra adîmü'l-ihimâl oldu. Cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî ve 'ışrîn min cemâzi'l-âhir li-sene sitte ve 'ışrîn ve selâse mietu elf. (21 Cemâziye'l-âhir 1326)

Şuhûdu'l-hal:

İş bu vakfiye takdîm olunan istid'â üzerine mahkeme-i teftişyyeden i'lâm olunarak ol vecihle bin yedi yüz yetmiş yedinci hülâsâ defterine bi'l-idhâl 27 Receb 326 tarihinde sâdir olan irâde-i 'aliyye mücibince kayd olunmuştur. Eylül 324.¹¹⁶

İsmail

İdâre nâmına mümeyyiz

İbrahim Edhem

Şuhûdu'l-hâl:

Mahkeme-i teftiş memur mu'âvini İsmail Hakkı Efendi

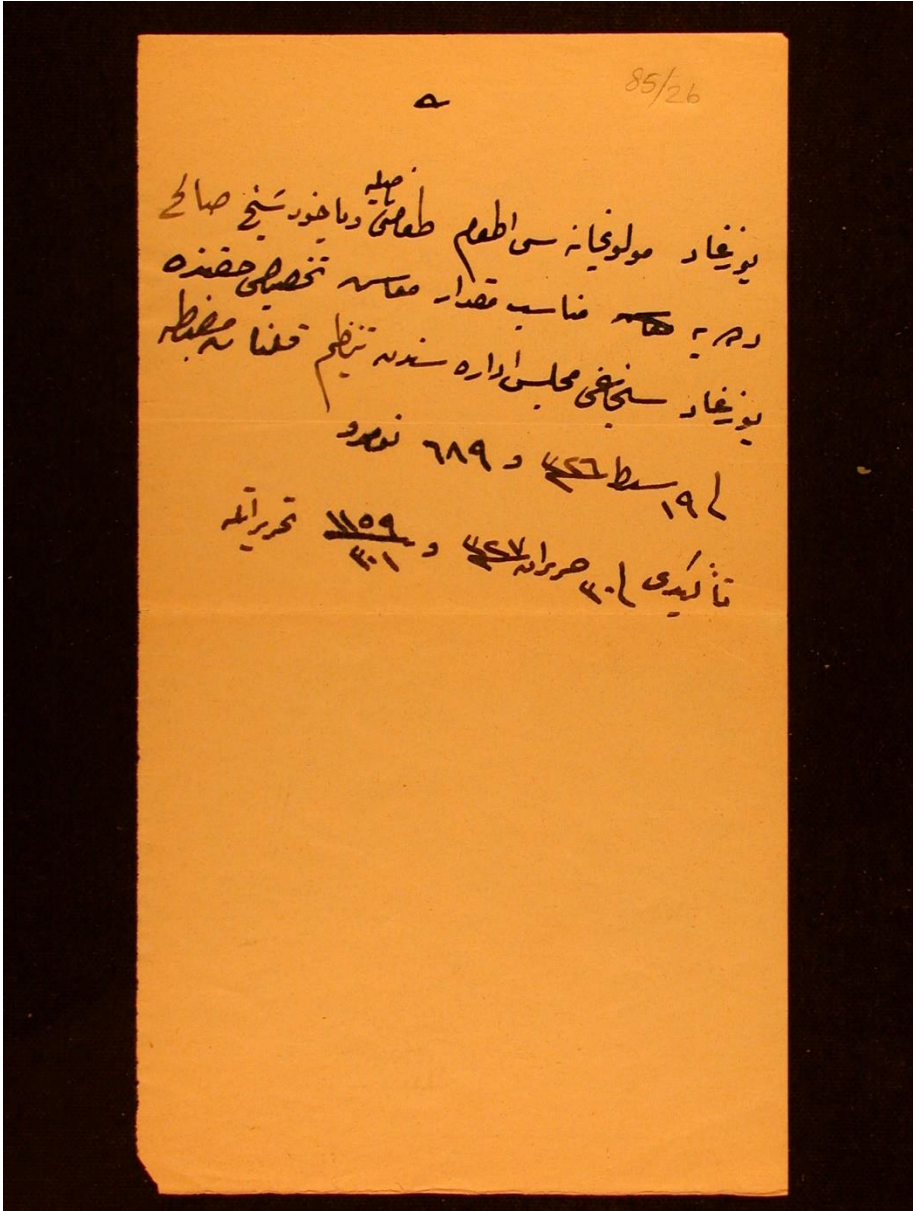
Cerrahpaşa'da Tarikât-ı Aliyye-i Rifâiyyeden Bekârbeş Dergâhı Postnişîni eş-şeyh Ahmed âamil Efendi

Eş-şeyh Muhammed Emîn.

Ve gayruhum.

(Fetevâhâne-i Âlîye 2 Recep 326. İşbu mühür mutâbıktır. 2 Recep 326. Mümeyyiz-i i'lâmât-ı şer'îyye. Eminü'l-fetvâ.)

¹¹⁶ Bütün tarihler 1326 iken bu tarihin 1324 olması mümkün gözükmemektedir. Doğrusu Eylül 1326 olmalıdır.

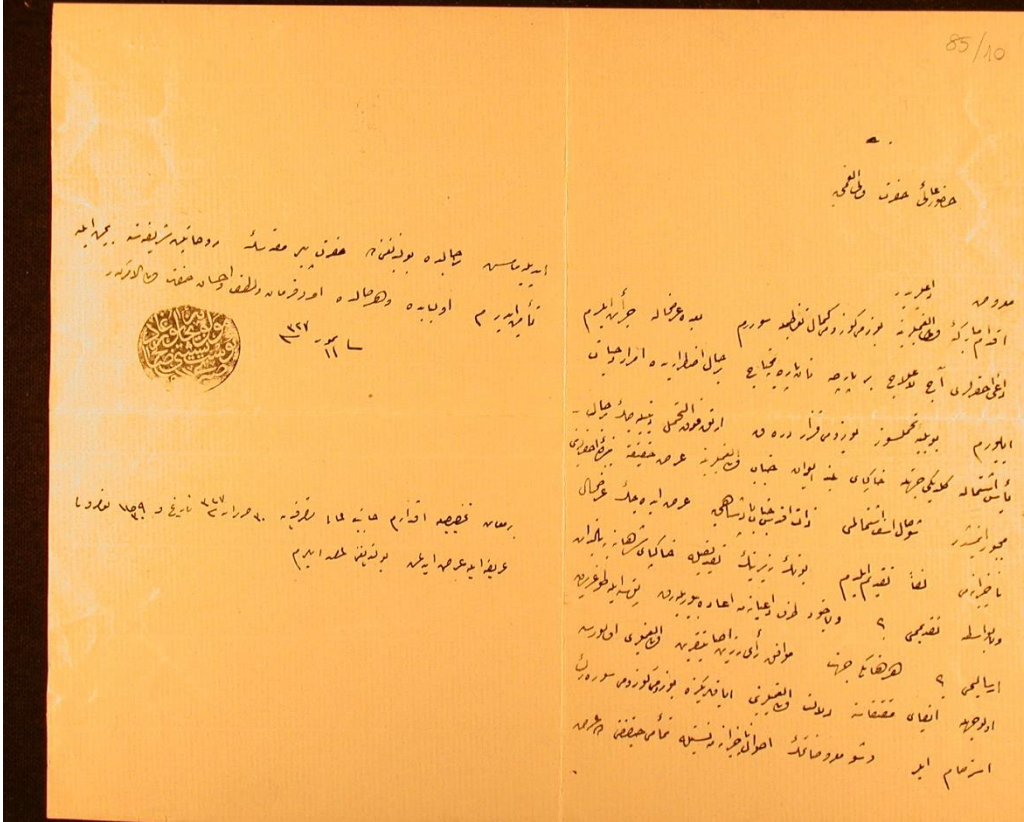
Belge No: 4

KMMA 85/26

Yozgad Mevlevîhânesi it'âm ta'âmiyyesiyle yahud Şeyh Sâlih Dedeye münâsib

mikdar maaş tahsisi hakkında Yozgat Sancağı Meclis İdâresinden tanzîm kılınan mazbata 19 Şubat 326 ve 689 numara

Te'kidi 30 Haziran 327 ve 1159/301 tahrîrâtla

Belge No:5

KMMA 85/10

Huzûr-ı 'âli-i hazret-i veliyyü'n-ni'amîye

Ma'rûz-ı dâ'îleridir

Akdâm-ı mübâreke-i veliyyü'n-ni'amîlerine yüzümü gözümü kemâl-i ta'zîm ile sürerim. Ba'dehu 'arz-ı hâle cür'et eylerim. Dâ'î-i ahkarları aç lâ-ilâç bir parça nanopâre muhtac bir hâl-i ıztırâfide imrâr-ı hayât eyliyorum. Böyleye tahammülsüz yüzümü kızartarak artık fevka't-tahammül denilecek bir hâl-i ye's-i iştîmâle geldiği cihetle hâkipây-i bülend-i evvân-ı cenâb-ı veliyyü'n-ni'amîlerine 'arz-ı hakîkate bende-i ahkarları mecbûr etmiştir. Şu hâl-i esef-iştîmâlimi zât-ı akdes-i cenâb-ı pâdişâhiye 'arz edecek 'arz-ı hâl-i nâcizânemi

leffen takdîm eyledim. Bunun zîrinin takdîmîyle hâkipay-i şâhâneye bizzat ve bi'l-vasita takdîmi mi? ve yâhud taraf-ı dâ'iyâneme i'âde buyurularak yoksa öyle irsâlimi? her hangi cihet muvâfık-ı re'-yi zirîn-i icâbetkarîn-i veliyyü'n-ni'amîleri olursa ol vechile îfâ-yı muktedâsına delâlet-i veliyyü'n-ni'amîleri ayaklarınıza yüzümü gözümü sürerek istirhâm eyler ve şu ma'rûzâtımın ahvâl-i nâcizâneme nisbetiyle tamam-ı hakikati de arz edilememiş bir halde bulunduğundan Hazret-i pîr-i mukaddesin ruhâniyet-i şerîfesine yemîn ile te'mîn iderim. Ol bâbda ve her halde emr u fermân ve lutf u ihsân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

11 Temmuz 327

Mevlevîhâne-i Yozgâd Postnişîni

Sâlih Sabrî Dede

(Mühür)

Bir ma'aş tahsîsiyle aktarım cânib-i 'âli-i mutasarrıfîye 20 Haziran 327 tarih ve 1159/20 numaralı 'arîza ile 'arz idilmiş bulunduğunu 'arz eylerim.

85/3

عبدالمؤمن ربنا جبار مودتنا لهم فرح ولهم جور طوبى لوزره
ما يدها بوجه ملك تباكت به جديسه

مدروسه حاکمجان بربربر

حاجیه بی مان و قلمه بی مان بادنه سرویدینه باه قنده خفتیری ایزیک بری سولک و شان بورسونه امیه
بورنه اونورالی سولک در سعاده کی قیومولویانده شیخه صوح الدیر افندیگ ارسادیم لر قیصه جید مولوییه انشا بایم اولاده
جید مردانی اکل و مودت لر قنده اکلون با صفا اولمار هیات لیک در نه سولک فرقا مولویانی بوست شیکه قیید ایدم بورا دره
کمال سوچه و زودیم لر قیصه جید مولوییه زکاته اید اشغال و دولت اید صحت هایتیک تریبیتا نه و سولک در کاه ایدمه اشها ایچیریم
ایچمه بورا کاهله بیج براری اولار قنده قندی اولغیزه ساع دفعه نك واسطه اجایی ترک ایچیرور . اخوانه باصفا بورنه لورون
مابین ، وهدر لود اولمه عیینه محروم ، آجز ، بیقار ، بریلیم نایاره بر قاسیمه لوزره محارز دولت هید هایتیک تاسییر
مولوی لر قنده مستحیلد لرتق حیا بیج لردن ایها ایزیک کلمه ایچیریم بورا کاهدره اماط و جیم برسوبالی ایها و اها بورنی عالم
سولک اولانه طرم جید حیا مودتیا هیدر نه فقره و اسزهام ایز او با بره و قابله اولدره مردومان لطفه و اها نه سولک قدر لود
عقلونه بادنه سرویدینه باه قنده خفتیر

۱۱۷ مور ۱۳۷
۱۳۸ حاکمجان بربری
۱۳۹ حاکمجان بربری

Belge No:6

KMMA 85/3

'Atebe-i eflâk-mertebe-i cenâb-ı hilâfet penâhiye ref' ve i'lâ buyurulmak üzere mâbeyn-i humâyûn-ı mülûkâne başkitâbet-i celîlesine.

Ma'rûz-ı çâker-i hâk-beraberleridir.

Cenâb-ı rabb-i mennân veliy-yi ni'met-i bi-imtinân pâdişâh-ı meşrûtiyyetpenâh efendimiz hazretlerini erîke-pîra-yı şevket u şân buyursun. Âmîn.

Bundan otuz altı sene evvel dersa'âdette Yenikapı Mevlevîhânesi'nde Şeyh Osman Selahaddin Dede Efendi'nin irşâdıyla târikat-ı celîle-i Mevlevîyye'ye intisâb ettim. O dergâhta çille-i merdânîyi ikmâl ve mezkûr müddet zarfında ihvân-ı bâ-safâ ile imrâr-ı hayât iderek dört sene evvel Yozgad Mevlevîhânesi postnişinliğine ta'yîn edildim. Burada da kemâl-i şevk ve zevk ile tarikat-ı celîle-i Mevlevîyye'de zikrullah ile iştigâl ve devlet-i ebed müddet-i Osmâniyye'nin tezyîd-i şân u şevketini dergâh-i ilâhîden istid'â ediyorum. Ancak bu dergâhın hiçbir îrâdı olmadığından teşnesi olduğumuz "sema' u safa"nın vâsıta-i icrâiyyesi tedârik edilemiyor. İhvân-ı bâ-sâfa bundan dolayı me'yûs ve her türlü vâsıta-i ma'îşetten mahrumuz. 'Âciz perîşân bir dilim nânpâreye bir kaşık tuza muhtacız. Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniyye'nin te'sîsinden berû mevlevîhâneleri taraf-ı mütecemmi'il-mecd ve'ş-şeref cenâb-ı mülûkâneneden ihyâ edilegelmekte olduğu cihetiyle bu dergâha da emsâli vecihle bir çorbalık ihyâ ve ihsân buyurulmasını 'âleme şâmil olan merâhim-i celîle-i cenâb-ı hilâfetpenâhilerinden tazarru' veistirhâm ederiz. Ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân lutf u ihsân şevketlü kudretlü 'azametlü padişâh-ı meşrûtiyyet-penâh efendimiz hazretlerindir.

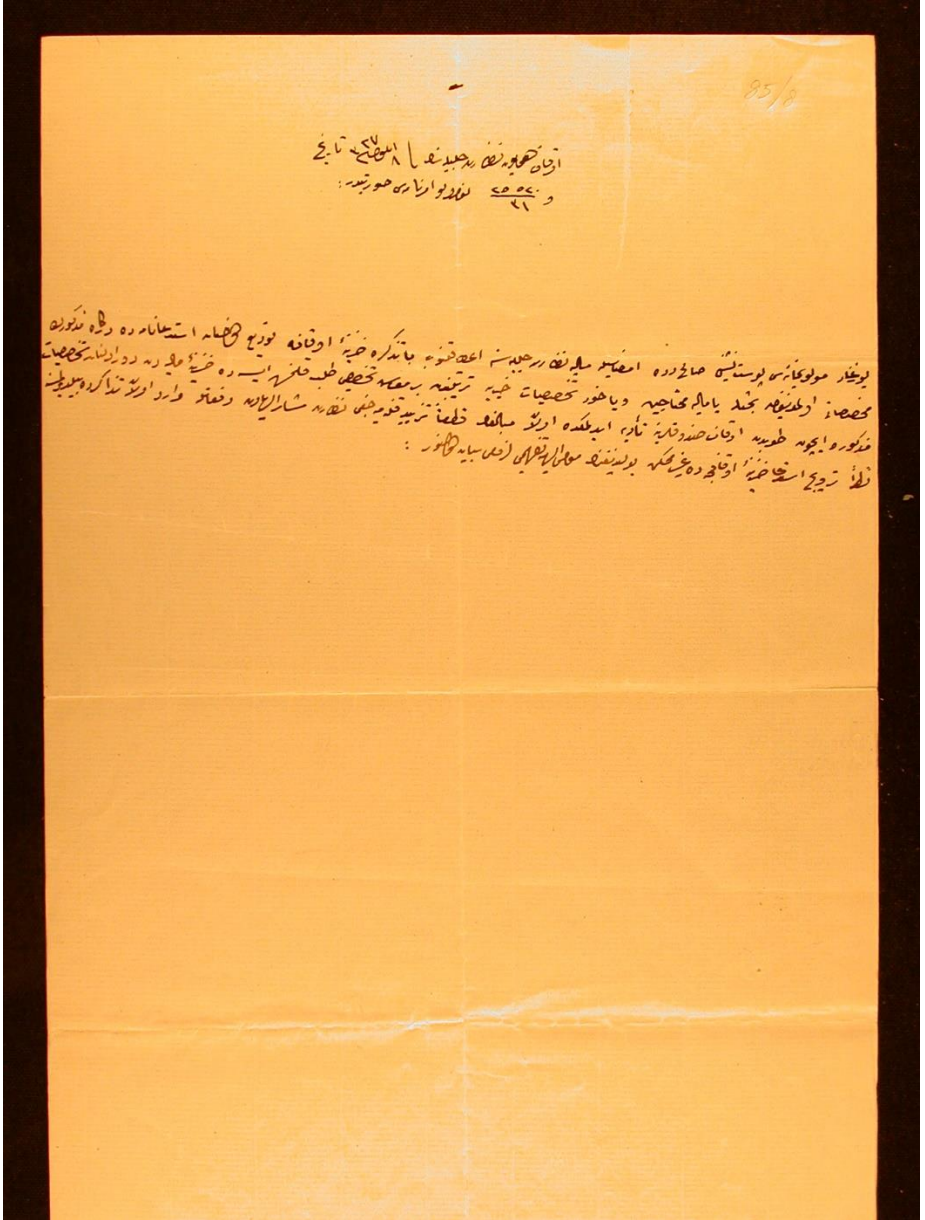
27 Recep 329/11 Temmuz 327

Çâker-i hâk-beraberleri

Yozgad Mevlevîhânesi Postnişini

Sâlih Sabrî Dede

(Mühür)

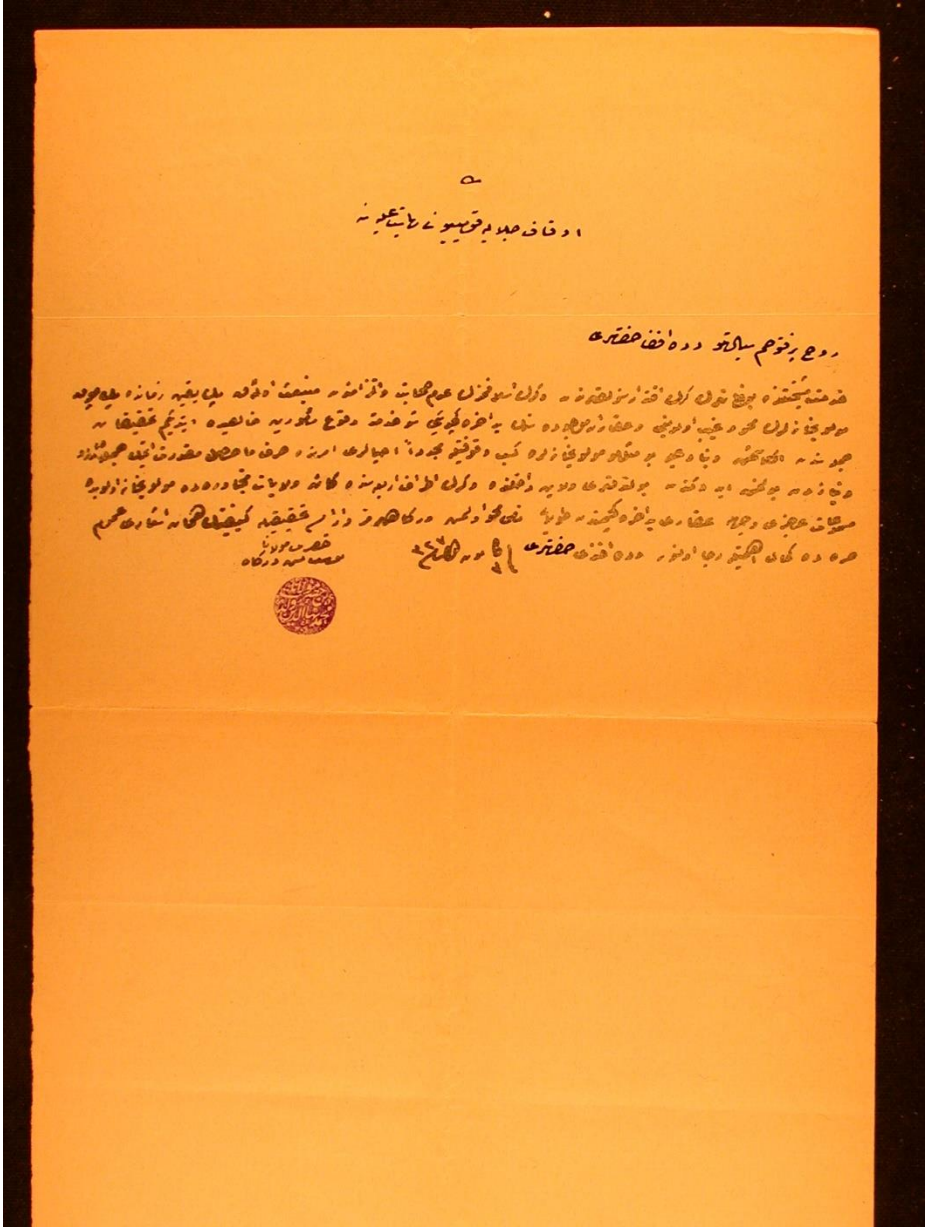

Belge No: 7

KMMA 85/8

Evkâf-ı Hümâyun Nezâret-i Celîlesi'nin 8 Eylül 1327 tarih ve 25520/31 numaralı emirnameyi sûretidir.

Yozgad Mevlevihânesi postnişîni Sâlih Dede imzasıyla mâliye nezâret-i celîlesine i'tâ kılınub bâ-tezkire hazîne-i evkâfa tevdi' olunan istid'ânâmede dergâh-ı mezkûrun mahsûsâtı olmadığından bahisle ya mâliye muhtâcîn ve yahud tahsîsât-ı hayriye tertibinden bir ma'aş tahsîsi talep kılınmış ise de hazîne-i mâliyeden devr olunan tahsîsât-ı mezkûre için toptan evkâf sandıklarına te'diye edilmekte olan meblağın kat'a tezyîd kılınmayacağı nezâret-i müşârün ileyhâdan defâ'atla vârid olan tezâkirde bildirilmesine nazaran tervîc-i istid'â hazîne-i evkâfca da gayr-ı mümkün bulunduğundan mumâileyhe tefhîm-i lüzûmu beyân olunur.

Belge No: 8

KMMA 85/27

Evkâf-ı Celâliyye Komisyonu muhâsib-i 'aliyyesine

Rûh-i pürfütûhum siyâdetlü Dede Efendi Hazretleri

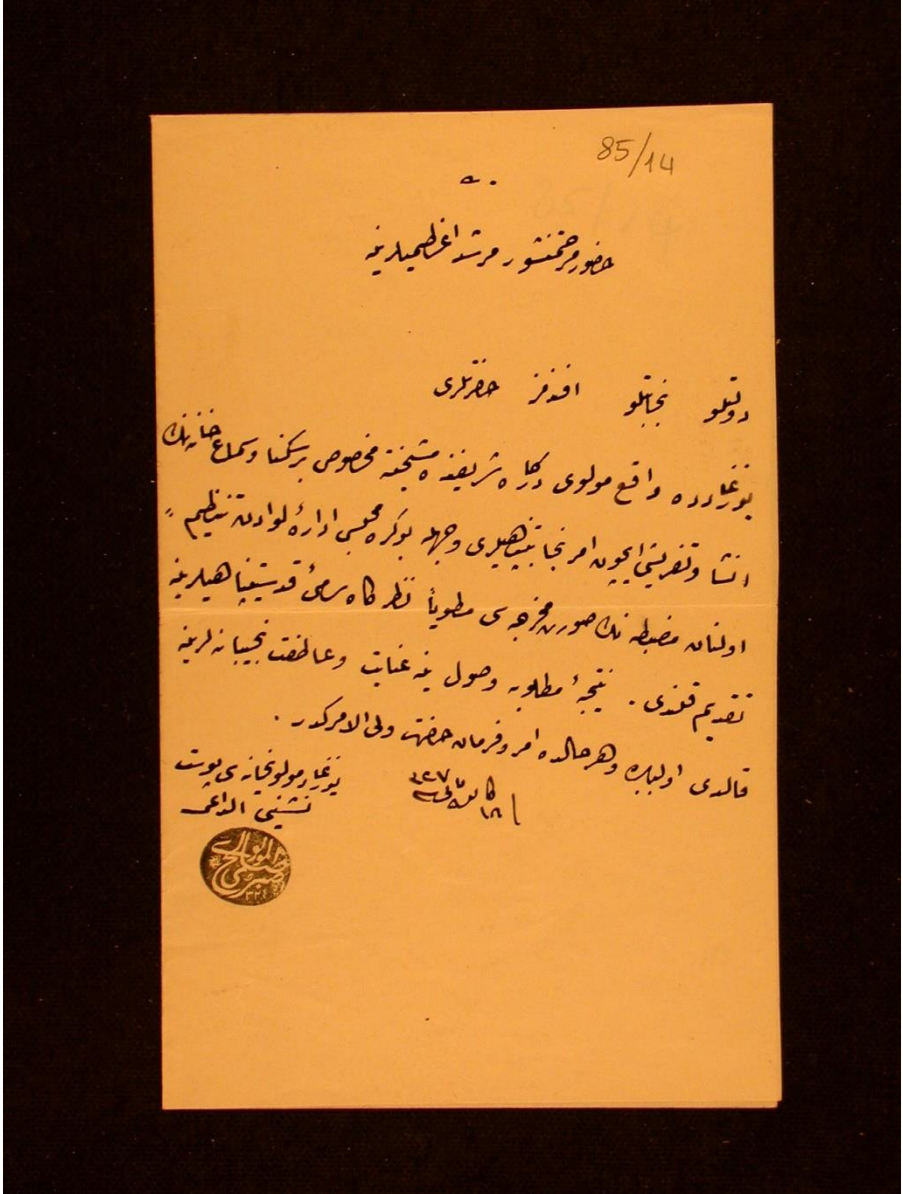
Hizmet-i meşîhatinde bulunanların gerek iktidarsızlığından ve gerek selefimizin umûm-ı sahâbet ve iltizâmından münba'is olarak pek yakîn zamanda pek çok mevlevîhânelerin mahv ve gayb olduğu ve akârât-ı mevcûdesinin yed-i âhara geçtiği şu hizmet-i me'mûrîn-i hâlisîde ettiğim tahkikat cümlesinden anlaşılmış ve bina ve sâir bu misillu mevlevîhânelere kesb ve vukûfiyetle müceddeden ihyâları emrinde sarf-ı mahasal mukadderât etmek cümle üzerine niyâzdan bulunmuş idiğinden buldukları vilâyet dâhilinde ve gerek etraf-ı erba'asında kâin vilâyât-ı mücâvirede mevlevîhâne olupda mesmû'âtı aczi vechile yed-i âhara geçmesinden dolayı tamâmı mahv olmuş dergâhlarımız var ise tahkikîyle keyfiyetin hemân iş'ârı umûm-ı harada kemâl-i ehemmiyetle ricâ olunur dede efendi hazretleri. 2 Kânun-ı evvel 327.

Postnişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ

Muhammed Bahâuddin Veled

İbn-i Hazret-i Mevlânâ

(Mühür)

Belge No: 9

KMMA 85/14

Huzûr-ı merhametmenşûr-ı mürşid-i a'zamîlerine

Devletlû necâbetlû efendimiz hazretleri

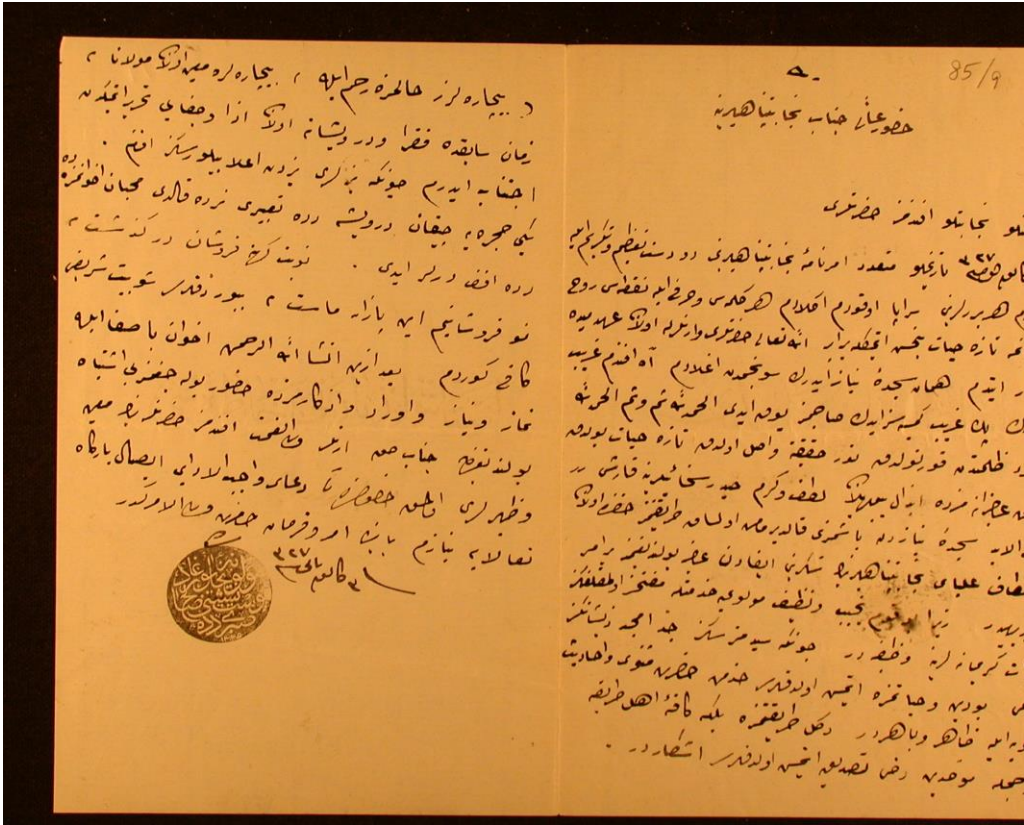
Yozgadda vâkî' Mevlevî dergâh-ı şerifinde meşîhate mahsûs bir süknâ ve sema'hanenin inşâ ve tefrîşi için emr-i necâbetpenâhîleri vechile bu kere Meclis-i İdâre-i Livâdan tanzîm olunan mazbatanın sûret-i mahrecesi matviyyen nazargâh-ı sâmi-i kudsiyetpenâhîlerine takdîm kılındı. Netice-i matlûbe vusûl yine 'inâyet ve âtafet-i necibânelerine kaldı. Ol bâbda her halde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Kânûn-ı evvel 327

Yozgad Mevlevîhânesi Postnişîni ed-dâ'î

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 10

KMMA 85/9

Huzûr-ı ‘âli-i cenâb-ı necâbet-penâhîlerine

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

2 Kânûn-ı Evvel 327 tarihli müte‘addid emirnâme-i reşâdetpenâhîlerini dû dest-i ta‘zîm ve tekrîm ile aldım. Her birlerini serâpâ okudum anladım. Her bir kelimesi ve harfi ile noktası rûh-ı cânıma tâze hayat bahş itmekle beraber Allah Teâlâ hazretleri ve erenlerle olan ‘ahdimi de tekrâr ettim. Heman secde-i niyâz ederek sevincimden ağladım. Ah efendim garîb idik pek garîb kimsesiz idik. Sahibimiz yok idi. Elhamdülillah sümme ve sümme elhamdülillah belâ-yı zulmetten kurtulduk. Nûr-ı hakîkate vâsıl olduk. Tâze hayat bulduk. Hakk-ı ‘âcizânemizde ibzâl buyurulan lutf u kerem-i haydar-sehâilerine karşı ilelebed secde-i niyâzdan başımızı kaldırmamış olsak tarîkatımız hakkında olan eltâf-ı ‘ulyâ-yı necâbetpenahîlerinin tekrîmini îfâdan ‘âciz bulunduğumuz bir emri bedîhîdir. Zîrâ bu kavm-i necîb ve nazîf-i Mevlevîyyeye hizmetle mufahhar olmaklığımız zât-ı kerîmânelerine vazîfedir. Çünkü seyyidimizsiniz cedd-i emced-nişânınız dahî bu dîn u hayatımıza etmiş oldukları hizmet Hazret-i Mesnevî ve Ehâdis-i Nebeviyye ile zâhir ve bâhirdir. Değil tarîkatımıza belki kâffe-i ehl-i tarîka cümle muvahhidîn dahî tasdîk etmiş oldukları âşikardır.

“Bîçâreleriz hâlimize rahm eyle, bîçârelere mu‘în olan Mevlânâ.”

Zamân-ı sâbıkta fukarâ ve dervîşâna olan ezâ ve cefâyı tahrîr etmekten ictinâb ederim. Çünkü bizleri bizden a‘lâ bilirsiniz efendim.

Yeni hücreye çıkan dervîşe dede ta‘bîri nerde kaldı. Muhibbân-ı ihvânımıza da dede efendi derler idi.

“Nevbet-i köhne-fürûşân der-güzeşt

Nev-fürûşânîm în bâzâr-ı mâst”¹¹⁷ buyurdıkları şu beyti şerîfi kafi gördüm.

Ba‘de ezîn inşâallâhurrahmân ihvân-ı bâ-safâ ile namaz u niyâz ve evrâd u ezkârımızda huzûr bulacağımız bi-iştibâh bulunduğuna Cenab-ı Hak erenler veliyyü’l-ni‘met efendimiz hazretlerinin mu‘în ve zahîrleri olmak husûsunda du‘â-yı vâcibu’l-edâyı îsâl bârgâh-ı Te‘âlâya niyâzım yanında emr u fermân hazret-i veliyyu’l-emrindir.

2 Kanûn-ı sâni 327 (15 Ocak 1912)

(Mühür)

¹¹⁷ “Eskimiş satıcıların günü geçti gitti / Şimdi bizim pazarımızda yeni şeyler satılıyor” III. Selim’in Suzidilârâ Mevlevî Âyini’nden.

85/11

محکم دادره لواءده اوقاف همی یوننه تک جمعیده سنه قطعا با یازده
صورت و ۴۴۰ یا ۴۴۷
تاریخ و ۴۴۸/۵۴۷ نومروی مضطبه صورتیدر .

توغارده کاهه مولوخیه اسرین قاض اولاروقه بیاد ایله یکی سبخته مخصوص بر اوله و سبکتا بولمیشی جیزده افضا سنک
ایضای بو سبکتی صالح دره اقدی لرقنده معطی عزیمکاره افاده دیبانه اولمده . هکزه قدر بوزده برکع خانه موجود
ایسه دغیر مفروضه اولمیشی مخصوص بر اوله و بردر کتا بولمیشده شولوی ججه مضطبه لر فیله اجرا
ایسیرمکده در . مع لقا بر لرقنده تخصیصه و وارذاتی دخی اولمیشی جیزده کتیبانه مضطبه بالیدر اناسی
درجه و هوب و ازمیده بولمائه مذکور اوله و کتیبانک یارمی ادرع بیک ایکی بوز اولدی غموزله میدانه
کله هی آکادمیه و ایلیم کی کتیبانه ایله رایج مضطبه سی لقا عرصه و تقدیم قلمقله انضای ایجابی عرصه
اولمور اولماید .

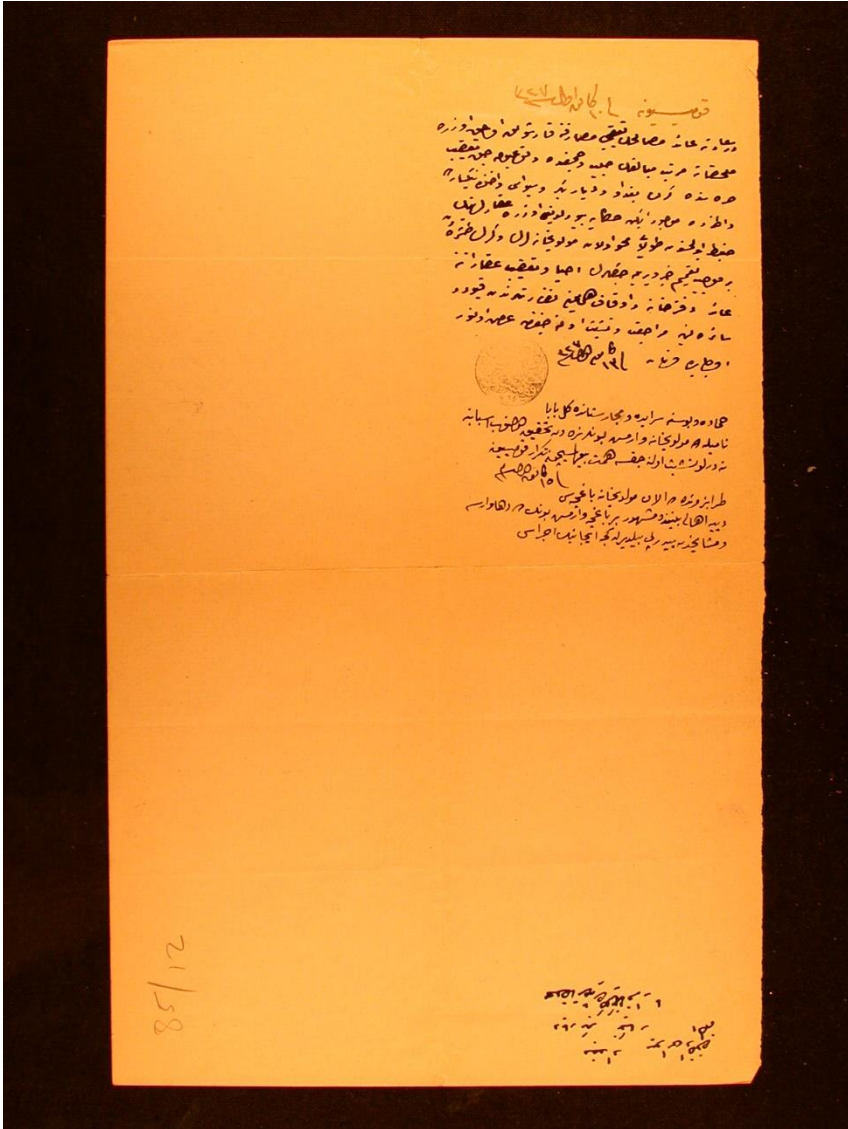
Belge No: 11

KMMA 85/11

Meclîs-i İrade-i Livâdan Evkâf-ı Humâyûn Nezâret-i Celîlesine yazılan 10 Safer

330 ve 12 Kanûn-ı Sâni 327 tarihli 2370/527 numaralı mazbata sûretidir.

Yozgâdda kâin mevlevîhâne esâsen nâkıs olarak binâ edildiği ve meşîhate mahsûs bir oda bir süknâ bulun(ma)duğu cihetle iktizâsının ifâsı postnişini Sâlih Dede Efendi tarafından mu'tî 'arz-ı halde ifâde ve beyân olunmuştur. Her ne kadar burada bir semâ'hâne mevcûd ise de gayr-ı mefrûş olduğuyula berâber meşîhate mahsûs bir oda bir de süknâ bulunmamasından dolayı bi-hakkın mukâbele-i şerîf ifâ edilememektedir. Ma'ahazâ bir taraftan tahsîsât ve varidâtı dahî olmadığı cihetle keşfiyât-ı muktedîye bi'l-icrâ inşâsı derece-i vucûb ve'z-zimmetîde bulunan mezkûr oda ve süknâsının 23216 kuruşla meydana geleceği anlaşılmış ve ol babdaki keşifnâme ile râyic mazbatası leffen 'arz-ı takdîm kılınmakla ifâ-yı îcâbı 'arz olunur. Ol babda...

KMMA 85/12 (Arka Yüzü)

Komisyon 10 Kânûn-ı evvel 327

Dersâ'âdete âid mesâlihîn tahkîk-i mesârifine karşılık olmak üzere mülhikâta müretteb mebâliğin celb ve hüccette ve tevdi' bulacak ta'kîb sırasında gerek Bağdad ve Diyârbekir ve Sivas ve Niksâr'da ve Adana'da mevcûd iken hikâye buyurulduğu üzere akarlarının zabt edilmesinden dolayı mahv olan

mevlevîhânelerin ve gerek taşradan ber-mûcib-i ta'mîm verilemeyeceklerin ihyâ ve ta'kîb-i akârâtına 'âid defterhâne ve Evkâf-ı Humâyûn Nezâretlerinden kuyûd ve sâirenin mürâcaat ve tesbît olunacağı arz olunur. Ol bâbda fermân... 12 Kânun-i Evvel 327. (MÜHÜR)

Hama'da Bosnasaray'da ve Macaristan'da Gül Baba nâmıyla da mevlevîhâne varmış bunlar nereden tahkîk olunub esbâbına ne türlü nisbet olunacaksa himmet buyurulması için tekrâr komisyona. 10 Kanûn-ı Evvel (Mühür)

Trabzonda da olan "Mevlevîhâne Bahçesi" diye ahâlî beyinde ve meşhur bir bağçe varmış bunun da daha varsa meşâyıhdan peyderpey bildirildikçe icrâsı...

85/4

هوزور سانی حضرت غوث اعظمی

رد و لیلو بجا نیو افتد حضرت
سفر و ... تاریخ ... از زمان ...
بودن او نیز ... مقدم کی قبول ...
کیسه اولی ... ایوم ...
اکه ... و ...
بوده ...
سوی ...
ملا ...
اولونه ...

Belge No: 12

KMMA 85/4

Huzûr-ı sâmî-i hazret-i gavs-ı a'zamîye

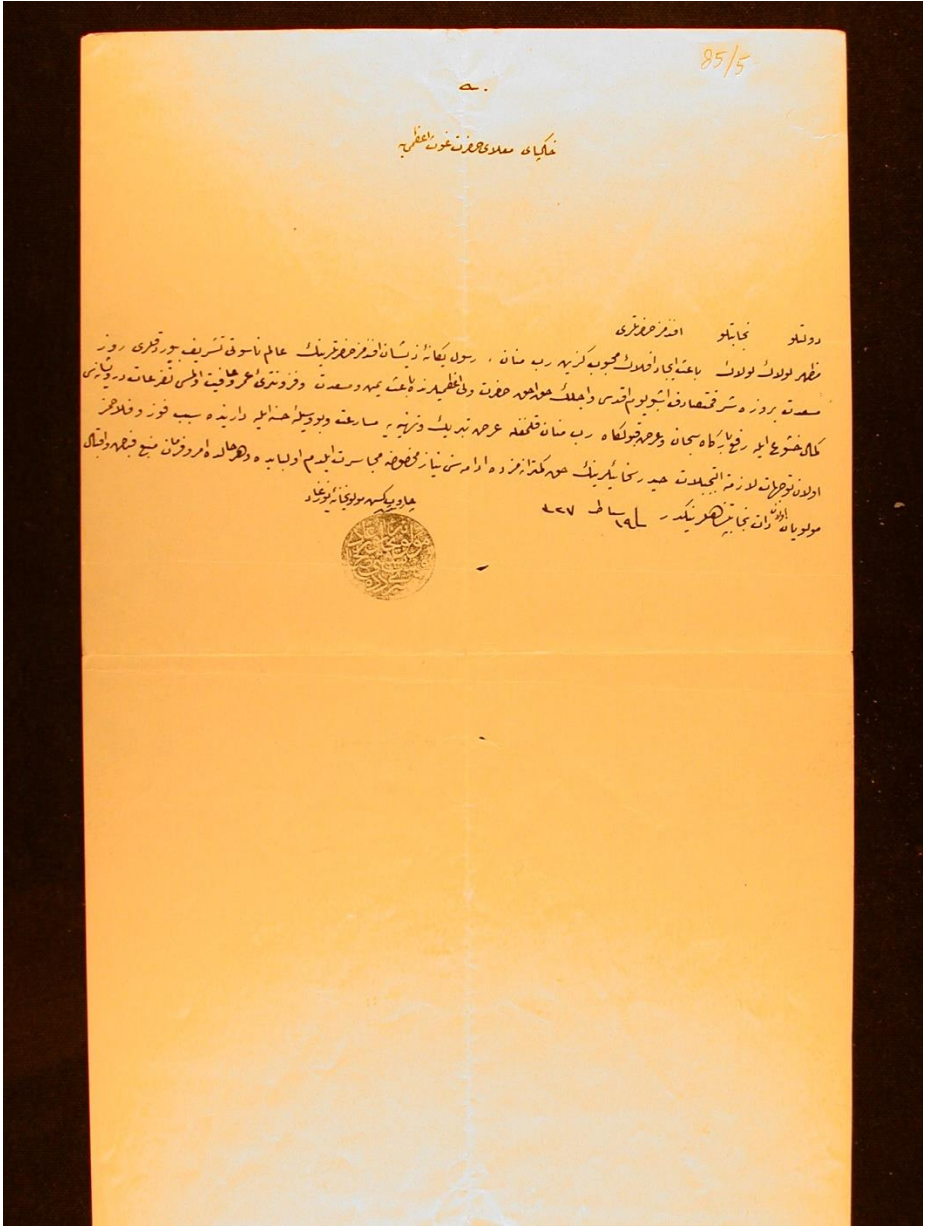
Devletlû Necâbetlû Efendimiz Hazretleri

Şeref-mevrûd 2 Kanûn-ı Evvel 327 tarihli emirnâme-i necâbet-penâhilerinde emr u fermân buyurulan vilâyet-i sâire ve dâhil-i vilâyette dergâh ve akârâtı yed-i âhara geçmiş mevlevîhânenen.

Bundan otuz sene mukaddem Yenikapı Mevlevîhânesi'nde ulu ihvânımızdan işittiğime nazaran nefsi Trabzonda Kabak Meydanı Mahallesi'nde bir mevlevîhâne olduğu -ne vakt geçmiş olduğunu bilmiyorum- el-yevm mezkûr dergâhta tarîkat-ı aliyye-i Kâdiriyye'den ismini zabt edemediğim efendi Kâdirî âyini icrâ ettiği anlaşılmış ve bununla beraber yirmi sekiz sene evvel Yenikapı Mevlevîhânesi çilekeşlerinden Karamanlı Bekir Dede'yi tıynetinde olan serkeşliği hasebiyle ref' bilâ tarîkla mı yoksa hakîkten meşîhatle mi ne sûretle olduğunu pek kestiremediğimi arz ile beraber cennetmekân Sadreddin Çelebi zamanında Adana'ya gönderilmişti. Fakîr bir sene sonra Selânik'e gittiğimde mümâileyh dedeyi asker olarak gördüm. Ve hatta tabur kumandanından da mukâbele-i şerîf için müsâ'ade almış olduğunu ve hususa 'âit ma'lûmâtımın ancak bu raddede bulunmuş olduğunu arz ederim. Ve hâk-i kadem-i kimyâlarına yüzüm ve gözüm sürerim. Ol bâbda emr u fermân menba-ı feyz u ikbâl-i Mevlevîyân olan zât-ı necâbet-penâhîlerindir. 19 Şubat 1327

Çârubkeş-i Mevlevîhâne-i Yozgâd

(Mühür)

Belge No: 13

KMMA 85/5

Hâk-pâ-yı mu'allâ-yı hazret-i gavs-ı a'zamîye

Devletlû necâbetlû efendimiz hazretleri

Mazhar-ı “Levlâke Levlâk” bâ’is-i îcâd-ı eflâk mahbûb-ı güzîn-i rabb-i mennân rasûl-i yegâne-i zîşân efendimiz hazretlerinin ‘âlem-i nâsûtu teşrîf buyurdukları rûz-i mes’adet-bürûza şeref-mütesâdif iş bu yevm-i akdes ve ecellin hak e hak hazret-i veliy-yi a’zâmilerinde bâ’is-i yümn-i sa’âdet füzûnter-i ‘ömr u ‘âfiyet olması tefrişât-ı dervişânesi kemâl-i huşû’ ile ref-’i bârkâh-ı sübhân ve ‘arz-ı kabulgâh-ı rabb-i mennân kılınmakla ‘arz-ı tebrîk u teheniyeye müsara’ât ve bu vesîle-i hasene ile dâreynde sebep-i fevz u felâhımız olan tevcîhât-ı lâzimetü’t-tebcîlât-ı haydar-sehâîlerinin hakk-ı kemterânemizde idâmesini niyâz-ı mahsûsa mücâseret eyledim. Ol bâbda ve her halde emr u fermân menba’-ı fevz u ikbal-i Mevlevîyân olan zât-ı necâbetpenâhîlerindir.

19 Şubat 327

Çârûbkeş-i Mevlevîhâne-i Yozgâd

(Mühür)

دولتہ بنانو رشتہ اعظمی اذتہ معتبرہ

دولتہ بنانو اشتم صغریٰ بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
۱۰ سنہ ۱۱۴۷ھ ۲۹ سال ۱۱۷۷ھ تا بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
ایمانہ ادا ہے ورنہ بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
کیفیت مطلق اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ
تہ ضمیمہ عقول ذاتی وقت رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
۱۵ سال ۱۱۷۷ھ تا بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
صغریٰ درکبدر بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
کلام رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
از انہی کہ تقریباً زود لفظ رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
صغریٰ از سرو اخلاقیات بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
ایندگی از طبیعت - - - - - درکبدر بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
نعمت مکتوبہ رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
سبب رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
تقریب بنو جبران رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ
فراہم اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ اولیٰ
رشتہ اعظمی کہ جو ہر ذراتی مجموعہ ہے بنایا گیا ہے اور نہ یہ صغریٰ

Belge No: 14

Devletlü necâbetlü efendimiz hazretleri

10 Teşrîn-i sâni 327 ve 9 Şubat 327 tarihli tahrîrât-ı mürşid-i a'zamîlerinde kapuçuhadarlığı için mâhiyye niyâzbend-i medâr olmak üzere mâhiyye bir Mecidiyye irsâli irâde ve fermân buyuruluyor. Bu emr-i lâzımû'l-ifâyâ mutava'ât vecibe-i dîniyye ve ikrâriyemden olduğu ma'lûm-ı 'âli-i haydar-sehâileri olan bir keyfiyyet-i mutlaka olub emr-i irâde-i necâbetpenâhîleri binâyet-i Teâlâ harman sonu yani güz mevsiminde takdim idilebileceğini arz ile şu küstahlığının 'affını zât-ı veliyy-i ni'met-i mürşid-i a'zamîlerinden tazarru' ve niyâz iderim.

10 Şubat 327 tarihli "velekad ketebnâ" ayet-i celîlesi ile muharrer emirnâme-i reşâdetpenâhîleri vâsıl-ı deşt-i ta'zîm-i fakîrânem olmuştur. Hak ve gerçektir. Zîrâ Cenâb-ı Pîr-i Destgir efendimiz hazretleri "ez gazez hürrem kuvâhi hur şunû/Ki kuvâhî bendegân nerzed du cû"¹¹⁸ kelâm-ı rahmeten lil'ibâdiyla işkâr olduğu geçen meb'ûsâtta dahî 'unufâtıyla sâbit oldu. O tahrîrât-ı mürşid-i a'zamîlerini Kur'ân gibi ezberlemek her ihvân-ı zevi'l-ihtirâma farz olduğu gibi kâffe-i ümmet-i Muhammede dahî elzemdir. Zîrâ makâm-ı hilâfet-i 'uzmâ ve hükûmet-i su'râdan serimû inhirâf etmiş olur isek cenâb-ı pîre isyan etmiş olacağımız muhakkak bulunduğundan bu emr-i celîlü'l-kudrede tatbik-i hareket idileceği emr-i kat'îdir.

Ta'yin-i meşihat-i dâiyânemden bugüne kadar dergâhımızda beş vakit ezân-ı Muhammediyye ve salât-ı farziyyeye devâm edildiği gibi ism-i Celâl-i şerîf dahî isneyn geceleri ve her sabah edâ edilmekte olub senede on gün terk olunmuştur ki bu da zarûrât-ı fakîranem neticesi olarak kurâya celb-i erzâk-ı mukaddere zımında seyâhât-i dervîşânemden inbi'âs eylemiştir. Cum'â günü ism-i celâli şerîf kırâat olunamıyor çünkü odun ve bir kahve kaynatacak kömürümüz bulunmadığından inşâallahurrahmân yakında Cenâb-ı Hak ve erenler bir sebep halk eder de gümüş mumla nâyı da çalar sema' ve safâ ile demgüzâr olacağımı arz ederim. Ol bâbda emr u fermân lutf u ihsan mürşid-i a'zami-i cenâb-ı necâbetpenâhîlerininindir.

4 Mart 328

Çârûbkeş-i Mevlevîhâne-i Yozgat ed-dâî Dede

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

¹¹⁸ "Garazdan yana hürüm ben; hür olan kişinin şahadetini dinle. Kul, köle olanların şahadetleri iki arpa tanesine bile değmez." *Mesnevî*, I, 3813.

85/20

صنوع معالی موفور مرتے اعلمیدین

دولتو بجایو مرتے اعظم از حضرت
در سعادت عا صلا و قدین تقصیر تجویز مجرب کویون قابو هو قدر الف معالی و مصارف بر من قارون المیر
اور ره کیم غرضتک زبیر عمیر و کیم هر حاله کتبا ارسال حصه شرفدار اولو امه بیای دست تعلیم اولو ۶ ساله
تاریخ اره نام رتار تیا هید اسال این و هید زمت مجریه بومده این سو موده که عوان موم اهلای عمیر ایخه
اسمه المیر ای باب حینه اسما و یا فور اسما هوجیه قصیر بر کیم اسما بله ماش و امه منقار قبول اولاد حرمه
موانده بعض اخوانه و احبابه دولته از این مقدره زن جنین ذی کوره به طایف آه این دولتی خیارید
ایه کیده ارباب حیه طوطه و کیم همه اعانف اسلا دوله و همداده امر و فانه حصه صد امر کرد
اولین حاله عهه و استصاف فتوایم اولی به ۱۷ ساله
یوسته موی بوی زینت
الذی

Belge No: 15
KMMA 85/20
Huzûr-ı me'âli-i mevfûr-ı mürşid-i a'zamîlerine

Devletlû necâbetlû mürşid-i a'zam efendimiz hazretleri

Dersa'âdete âit mesâlih-ı vakfiyenin ta'kîbi için istihdâmına mecbûriyet görülen kapûçukadarlığı ma'âş ve masârif-i mübremesine karşılık olmak üzere 20 kuruşun tertib-i umûmî vechiyle herhalde muntazaman irsâli hakkında şerefsâdir olup enmile-pîrâ-yı dest-i ta'zîm olan 6 Mayıs 328 tarihli irâdenâme-i reşâdetpenâhîlerine imtisâl etmek vecîbe-i zimmet-i 'ubûdiyetten bulunmuş ise de şu mevsimdeki gavâil-i mütenevvi' ahâli-i 'umûmiyyeyi ızrâr itmiş olmakla erbâb-ı hamiyetten isti'âne veyahut istidâne sûretiyle takdîmine bir vechile imkan bulunamamış ve ancak mütekarribü'l-hulûl olan harman mevsiminde bazı ihvân ve ehibbânın delâletiyle erzâk-ı mukadderemizin celbi için kurâ-yı mücâvereye tabankeş âh bin türlü zahmeti ihtiyar iderek azîmet ideceğimden erbâb-ı himmet tarafından vuku' bulacak i'ânâtı imtisâlen lilemr tertîb-i 'umûmî vechile munazzamen takdîm idebileceğimi pâ-yı bûs-i ta'zîm olduğum halde 'arz ve isti'fâf-ı kusur eylerim. Ol bâbda ve her halde emr u fermân men lehu'l-emrindir. 17 Mayıs 328

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

Ed-Dâî

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

بوزغا د مولیٰ محمد زین العابدین

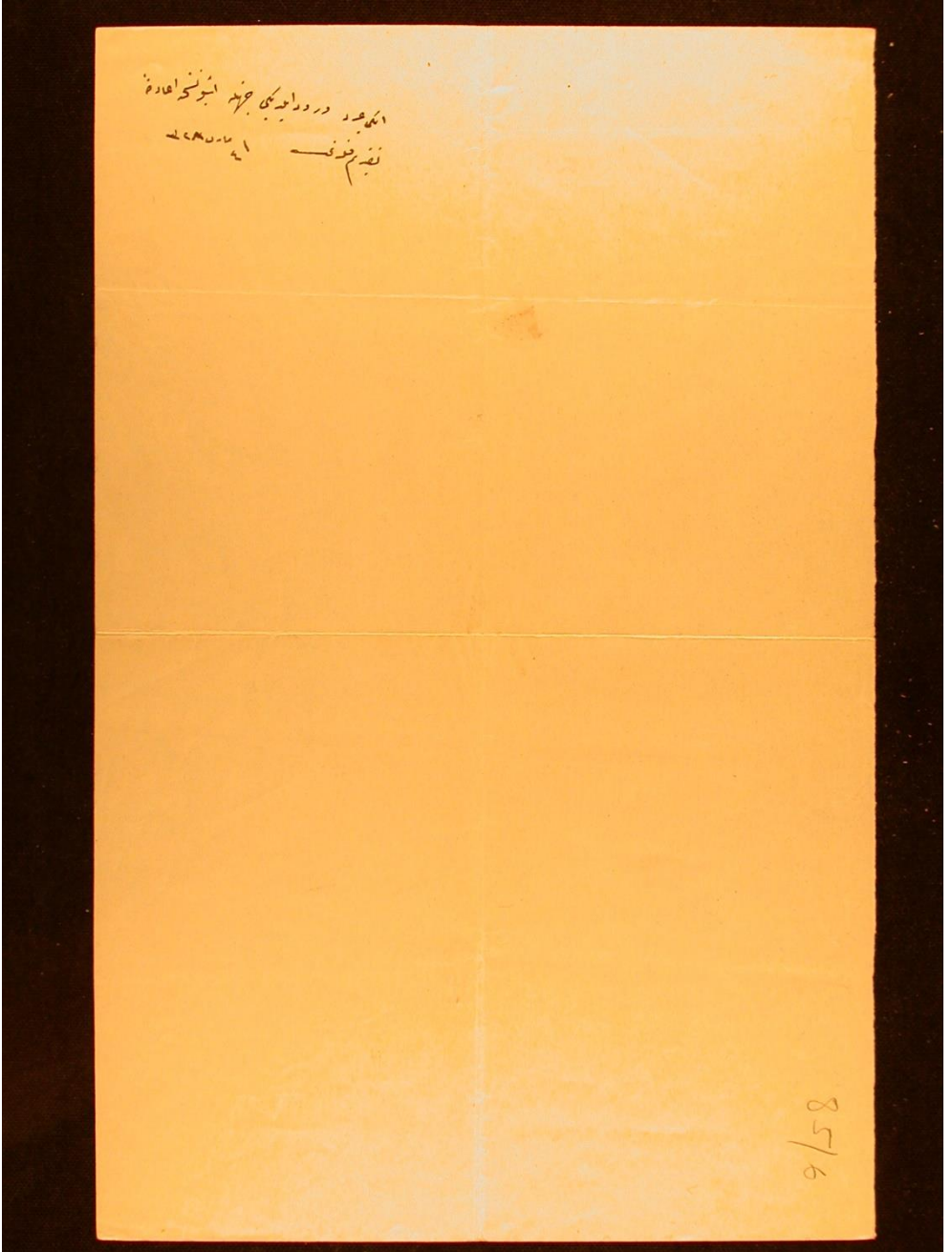
نصفه دره

اگره که درازد کتبی قیچ ایله نواز با صد بر جینده کتبا نده و کون در دنیا ده کجانه به نونه ایچو زنده د کون
و کتبه ایله زمانه نده یازمه اولمه کتبیله و ارایسه به نشتنک ایش صوم حره ده بیدلور دده نوتی

مشهد مولانا

۹۰

Belge No: 16

KMMA 85/6a-b

Yozgad Mevlevî şeyhi fazîletlu Dede Efendi

Fazîletlu Dede Efendi

Eldeki evrâd-ı şerîf tashîh ile tekrâr basdırılacağından kütübhânade ve gerek dervişân ve muhibbân yedlerinde iki yüz seneden evvel veya daha eski zamanlarda yazılmış evrâd-ı şerîf var ise bir nüshasının irsâlini umûm harada bildirilir Dede Efendi. 9 Şubat 1327

Postnişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ

Muhammed Bahaüddin Veled İbni Hazret-i Mevlânâ

(Mühür)

(Evrakın arkasında; İki adede vurûd eylediği cihetle iş bu nüsha iâde takdîm kılındı. 14 Mart 1328)

85/16
ع
حضرنا جناب مرشدنا العفندی

دستور بنیاد افند حضرتی
چنانچه اراده صلاح اولدی کیمی شمس زنه نجابه بکاید و دروغ مویم - ایسا بیستک تا این اجماع نوزده و نوزده
و توجیه اولدی ازین معنی بر طبقه تقدیر کیم با طبعه مالکیت نه یا زنده ایلی در دهره اولدی تا کیه و دیریمه
موبنا تیر فند -

مخصصه زینه میردی
زینه و مدوله شیشه

۱۳۲۹
هـ

۴۴۸ تا بقیه ۴۴۹ نوزده و دوازده جو ایسیر سخا جبه معنی عقیده اشاعنده بلو نانه نغاره اوغون مویلی بوست
تشی صلاح رده و نه سخا جبه ترنینه معنیه عقیده نفع مناسک اولدی من اولدی رسو اولدی اولدی بیکنه معنی انا اولدی
در برآه اجیه دوازده ایضا انصاف اولدی او قاف کیم بر نفع جبه نوزده اولدی تا نیل مایه مقدم اولدی ایسا اولدی
مخصصه زینه میردی

۴۴۸ تا بقیه ۴۴۹ مخصصه مملوک اولدی اولدی مخصصه
مخصصه زینه اداره هکیت خردوس و مخصصه زینه میردی احسان بکن ریسی کند و سخا جبه میردن مخصصه مملوکله
معنیه عقیده حقیق اجماع اولدی اولدی و حقیق معنیه عقیده اولدی افاده رسوده سنه - نیم کی قفاره
مخصصه اولدی - بوش عددی معنیه عقیده اولدی اولدی و حقیق معنیه عقیده اولدی و حقیق معنیه عقیده اولدی
مخصصه عقیده عقیده اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی
ویغه و یا و در علاج وقتا کورنده برنده بوشه مخصصه عقیده عقیده اولدی
اولدی مخصصه عقیده اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی اولدی

Belge No: 17
KMMA 85/16
 Huzûr-ı ‘âli-i cenâb-ı mürşid-i a’zamîlerine
 Devletlû necâbetlû efendi hazretleri

Cenâb-ı Hak erenlere ma'lûm olduğu gibi şüphesiz siz zât-ı necâbet-penâhîlerine dahî ma'lûmdur esbâb-ı ma'îşetimin te'mini için Yozgad mutasarrıflığına vuku' bulan mürâca'atım üzerine meclisce bir vazife tahsîs edilmiş ya mazbata mâliye nezâretine yazılmış idi. Dördüncü defa da edilmiş te'kide verilmiş cevâb aynen tebzîr kılınmıştır.

Mahsûsât-ı Zâtiye Müdüriyeti

Zâtiye ve Mefrûş Şu'besi

2486/54

14 Mayıs 328 tarihli 726/186 numara tahrîrât-ı vâlâları cevâbıdır. Muhtacîn-i ma'aş tahsîsi istid'âsında bulunan Yozgad'da vâki' Mevlevîhâne Postnişini Sâlih Dede Efendiye muhtacîn tertibinden ma'aş tahsîsin nizâmnâmesi müsâ'id olmamasına mebnî evvelce mürsel olarak üzerine bir keşf mu'âmele îfâ olunamadığı ve tahrîrât-ı âhire-i vâlâlarının îfâ-yı muktezâsı zımında evkâf-ı hümâyûn nazâret-i celîlesine tevdi' olunduğu beyânıyla te'yiden ihtirâm olunur. Fî 12 Haziran 1328

Mâliye Nâzırı Vekîli Nâmına

Muhsûsât-ı Zâtiye Müdürü

Muahharan Tanîn Gazetesi'nin 28 Haziran 328 târihli nüshasında manzûr-ı fahîrânem olan şu mahsûsât

Muhassest-ı zâtiye idâresi heyet-i 'umûmiyyesi dün muhassest-ı zâtiye müdürü İhsan Beyin riyâseti tahtında içtima' eyleyerek mütekâidin-i me'mûrîn ma'aşları tahsîsi hakkında icrâ-yı müzâkere ile eytâm ve erâmil ve muhtacîne mâ'aş tahsîs edilmiştir îfâde-i mesrûdesinde bizim gibi fukarâlar da hisse-mend olacak mıdır? Yoksa askerî ve mülkî eytâm-ı muhtacînîne mi 'âid olduğunu fark ve temyiz edemediğimden "Denize düşen yılanı sarılırcasına gayet muztar ve perişân bir halde olarak Allah şâhid başımda bulunan birkaç yetim ve yetime ile yağsız tuzsuz bulgur çorbasiyla ve bazan da aç ve lâ-ilaç vakt geçirmekte bulunduğumuzdan lutf-ı mürşid-i a'zaîlerine dehâletle zâhir ve bâtın ihtiyacımın def' u izâlesine çâresâz olmasını istihâma mütecâsir oldum. Ol bâbda emr u fermân Hazret-i men luhu'l-emrindir. 5 Temmuz 1328

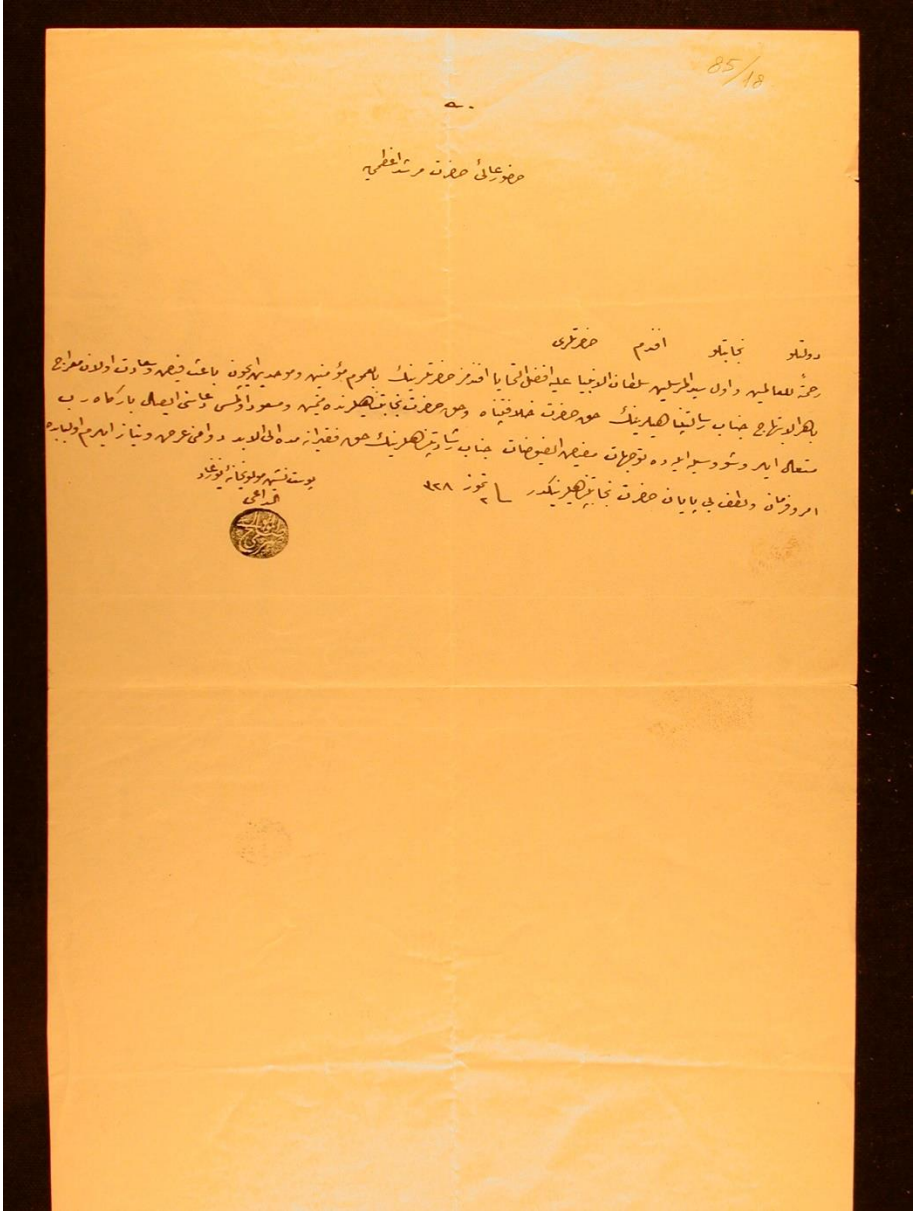
Yozgad Mevlevîhânesi Postnişini

Ed-Dâî

(Mühür)

Sâlih Sabrî El-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 18

KMMA 85/18

Huzûr-ı 'âli-i hazret-i mürşid-i a'zâmîye

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

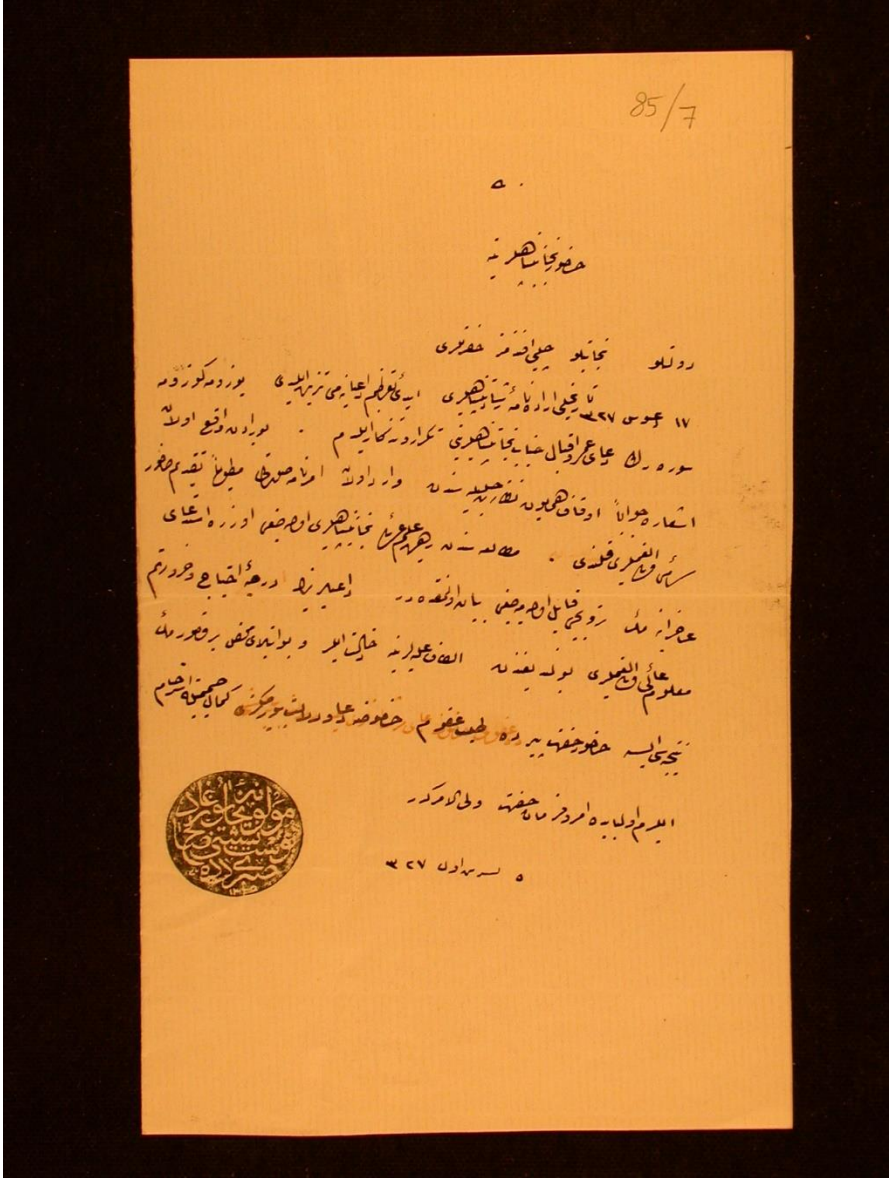
Rahmeten lil-âlemin ve ol seyyidi'l-mürselîn sultânul-enbiyâ 'aleyhi efdalü't-tahâyâ efendimiz hazretlerinin bi'l-'umûm mü'minîn ve muvahhidîn için bâis-i feyz ve sa'âdet olan mi'râc-ı bâhiru'l-ibtihâc cenâb-ı reşâdetpenâhilerinin hakk-ı hazret-i hilâfetpenâh ve hakk-ı hazret-i necâbetpenâhilerinde mütemeyyin ve mes'ûd olmuş du'âsını îsâl-i bargâh-ı rabb-i müte'âl eyler ve şu vesiyile ile de tecvîhât-ı mufidü'l-füyûzât-ı cenâb-ı reşâdetpenâhilerinin hakk-ı fakîrânemde ile'lebed devamını 'arz ve niyâz eylerim. Ol bâbda emr u fermân ve lutf-ı bi-pâyân hazret-i necâbetpenâhilerininindir. 2 Temmuz 328

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

ed-dâi

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 19

KMMA 85/7

Huzûr-ı necâbetpenâhîlerine

Devletlû necâbetlû Çelebi Efendi hazretleri

17 Temmuz 327 tarihli irâde-nâme-i reşâdetpenâhileri eydi-i ta'zîm-i ed'iyânemi tezyîn eyledi. Yüzüme gözüme sürerek du'â-yı 'ömr u ikbâl-i necâbetpenâhîlerini tekrâr u tezkâr eyledim. Buradan vâki' olan iş'âra cevâben evkâf-ı humâyûn nezâret-i celîlesinden vârid olan emirnâme sûretini matviyyen takdîm-i huzûr-ı sâmi-i veliyyü'n-ni'amîleri kılındı. Mütala'asından rehîn-i 'ilm-i 'âlî-i necâbetpenâhileri olacağı üzere istid'â-yı âcizânemin tervîc-i kâbil olamayacağı beyân olunmaktadır. Dâ'îlerinin derece-i ihtiyâc ve zarûretim ma'lûm-ı 'âlî-i veliyyü'n-ni'amîleri bulunduğundan eltâf-ı 'aliyyelerine dehâlet eyler ve bu ibtilâ-yı mahz bir kusûrumun neticesi ise huzûr-ı hazret-i pîrde taleb-i 'affim husûsuna du'â ve delâlet buyurmanızı kemâl-i samîmiyetimle istirhâm eylerim. Ol bâbda emr ü fermân veliyyü'l-emrindir.

5 Teşrîn-i evvel 328

Sâlih Sabrî Dede postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

5 Teşrîn-i evvel 1327

(Mühür)

85/22

ح

حاکمای ملای هفت قوتی

دولتو نجایلو مرشد اعظمی افروز هفتی

شرف اولیای عظمی و موصیه و موعظه معنی نصیحت و موعظه حنیف علیها
اولاد و عیال و اصحاب و مطایب و مدد و اولاد و اولاد باعت و مدد
و قوت و رهائی عرفان اولیای رفیع در و نیای فرکله ختم علیها و قوت
جهان و عیال و اولاد و بیضا و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد
جهت الیه دایره سبب قوت و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد
جهت حاکمای ملای هفت قوتی و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد
و هر ساله اولاد و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد
الذی

۲۰ مرشد اعظمی افروز مرشد عظیمی الذی بر بوی آید ده یافده هفت
بدینیم ایستاد بر کف ایچده و الفیه از نجایب هفتی نصیحت و موعظه
بوسه و موعظه که مرم اولاد و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد و اولاد
انتم هفتی ایستاد
الذی صلی
مری ۵۵

Belge No: 20

KMMA 85/22

Hakpâ-yı mu'allâ-yı hazret-i kuds-i a'zâmîlerine

Devletlû necâbetlû mürşid-i a'zamımız efendimiz hazretleri

Şeref-i idrâkiyle 'umûm-ı muvahhidîn ve muvahhidânın mütena'im-i feyz-i ikbâl ve hisse-çinîn-i 'ulüvv-i iclâl oldukları 'îyd-i sa'îd-i edhâ-meyâmîn-i matâyânın hak e hak veliyy-i ni'amîlerinde bâ'is-i yümn u sa'âdet ve fuzûn-tere-i ömr u âfiyet olmasın tazarru'ât-ı dervîşânemiz kemâl-i huşû' ile ref'-i bârgâh-ı sübhân ve 'arz-ı kabûlgâh-ı rabb-i mennân kılmakla 'arz-ı tebrîk ve tehenni-i müsâra'at ve bu vesîle-i hasene ile dâreynde sebep-i feyz-i felâhımız olan teveccühât-ı lâzimetî't-tebcîlât-ı haydar-sahâîlerinin hakk-ı kemterânemizde idâmesi niyâz-ı mahsusûna mücâseret olundu. Ol bâbda ve her halde emr u fermân menba-i feyz-i ikbâl-i Mevlevîyân efendimiz hazretlerindedir.

Ed-Dâî

Sâlih Sabrî Dede

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

8 Teşrîn-i sâni 328

(Mühür)

20 Teşrîn-i evvel 328 tarihli emir-nâme-i mürşid-i a'zamîlerini aldım. Bir buçuk aydır da yatakta hasta bulunuyorum. İnşâallah bir hafta içinde kalkarak emr-i necâbetpenâhîlerine teba'iyet ideceğim tabî'îdir. Bu sene dahî cerre gidemedim. Emrolunan mahiyye bir mecdiyyeyi göndermekten fevkalade 'azmimi beyan iderim efendim hazretleri.

Ed-Dâî Sâlih Sabrî Dede

Tarîkat-ı Nakşbendiyye mensûbîninden müteveffa Hacı Abdullah Vecdî Efendinin delâletiyle masârifi hazîne-i hâssaca tesviye olunarak Tunusluzâde Süleyman Efendi'nin teberru' eylediği arsa üzerine inşâ edilmiş olan tekyede salât-ı cum'a ve 'iydiyye dahi edâ olunmak üzere minber ve mihrab ve minare ilâvesine müsâ'ade-i şer'îyye istid'âsını mütezammın cânib-i meşîhati İslamiyyeye takdîm edilüb ve bâhusus is'âf-ı müstevli mutazammın meclis-i meşâyıhdan yazılan derkenâr Evkâf Nezâretine irsâl olunup mazrûfen vurûd iden arzuhâl leffen tesyâr kılmak zuhûrmende muharrer-i meclis-i mezkûr muktedâ i'lâmı mucibince icrâ icâbı hususunda lazım gelende tefhîmi beyân olunur.

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

Yozgadda mukîm Tunusluoğlu Süleyman Efendi vesâikiyla bir mahzar tertîb ve Meclis-i idâre-i Livâ'dan bir de mazbata alarak doğrudan doğruya Bâb-ı Meşîhat'e göndermiş ve idârece tervîc edilerek Yozgad Evkâf Müdüriyeti'ne vürûd idüb bir sûreti bâlâya çıkarılan tahrîrâtın müstebân olacağı üzere postnişîni bulunduğum mevlevîhâneyi mahlûl göstererek mescide tahvili hakkında mercî'nce muhâbere cereyân etmekte bulunmuş hâlbuki semahanemiz dokuz on tennureyi istiâye kâfi derecede olub şâyed bir de minber ilâve edilecek olursa mukâbele-i şerîfenin icrâsına imkân bulunacağı bedihîdir. Bu hususuta âcizlerinin hiçbir şeyden haberim olmadığı halde ve iki mâhîden beru nâ-mîzâc bulunduğum bir sırada dergâhın hücrelerinde unutmuş olduğum mührümü dahî ele geçirmişlerse de mezkûr mührümün istîmâline cesâret edemeyerek yeniden mühür hakkıyla tarafımdan bir istid'â tertîb ve Mevlevî Sâlih Baba diye imza şu şekilde "Mevlevî Sâlih" bir de mühür vaz'iderek bu sûretle muhâbereye girişmişlerdir. Ber-vech-i ma'rûza sahte mühür ve imzâ ile meşîhate gönderilen istid'â sûretiyle de el-yevm Yozgad Evkâf Müdüriyeti'nde mahfûz bulunmuş olunmakla işbu teşebbüsât sıkça ve sahtekarânelerinin men'î husûsuna merâhimâde-i necâbetpenâhîlerin sezâvâr buyurulması meşrûhamdır. Efendim ol bâbda emr u fermân hazret-i mürşid-i a'zamîlerindir.

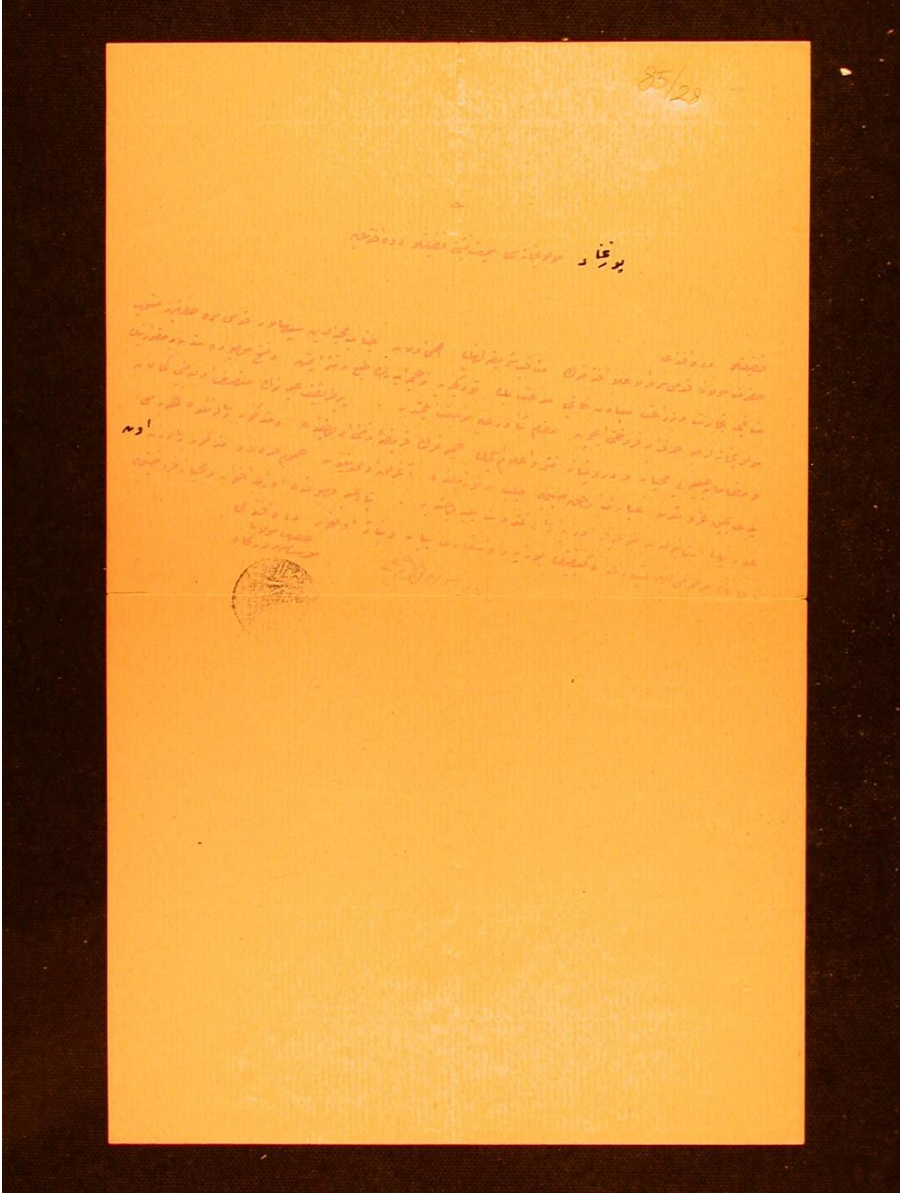
2 Muharrem 331/29 Teşrîn-i sâni 328

Ed-dâî

Sabrî Dede

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

(Mühür)

Belge No: 22

KMMA 85/28

(*Risâle-i Sipahsâlâr*'ın Mithat Bey tarafından tercüme edilmiş olması ve dergâhların 10'ar adet satın alması)

Faziletlü Dede Efendi

Hazret-i Mevlânâ kuddisesırrıhu'l-a'lâ Efendimizin menâkıb-ı şerîfelerinin menheci olan cenâb-ı Mecdüddîn Sipehsâlar –kuddisesırrıhû- hazretlerine mensûb menâkıb Ticaret ve Zirâ'at Mebâdîn Kâtibi Midhat Bey Türkçe'ye tercüme iderek tab' ve neşr etmiş ve nüsha-i mevcûdesinden bir mikdarının Mevlevîhânelerce sarf ve fûruhtu için makâm-ı sena...ye müraca'ât etmiştir. Bir tarîkat-ı 'aliyyenin muttasıf olduğu kemâlât ve makâmât-ı celîleyi muhibbâna ve dervîşâna neşr ü 'lâm eylemek cümlemizin farîza-i dîniyyesi olduğundan ve mezkûr risâlenin de hediyyesi 7,5 kuruştan ibâret olmak hasebiyle celbe ve tevzî'inde ağırlık olunmadığından 'umûm harada mezkûr risâleden on adedinin İstanbulda doğruca oraya irsâli kendisine bildirilmiştir. Binânealeyh vusûlünde oraca ihvân ve muhibbâna fûruhtuyla bahânın mümâileyhe irsâli keyfiyetin bize iş'ârı beyân ve niyâz olunur Dede Efendi. 27 Teşrîn-i evvel 329

Postnişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ

(Mühür)

85/19

حضور معالی موفور جناب رتائت شریفینہ

دوکتو بیاتو وانعم اندر حاکم
 صفای معالی موفور اولاد مولویانہ عابد الموم معامدک تعقب و رویا احوالہ در سعادت استقامت سبب بویلا قابو
 جو قدر اینک اجرت و معارف مدار اولی اورده مولویانہ رده تقصبات شہرہ اولی رده یدم عفتاس اعلاسی تریب بولس
 واسی حقده فی لریب علی تاریخ ارادہ لریک سرقیری در سربولیم ولس وصال اینک لادہ عوایت و ربوبیت در بولس
 ایله رده بولادہ مولویانہ تک اسانہ جمعیت اولی ایلی و لوزارک اعیانہ اعانہ دستخا حکمی ولس ابدوی
 جویب بک جبدنه و فی زلدنه امرایانہ انده ہم بولس ارادہ ایله عموم رده تریب بویلا تقصبات شہرہ ایشرک
 ایدہ مویک بک مابوسم خدیلم سومایوسید۔ و جدائی تریب ایدلیم نیازہ موفور علی سیم معلوم در خروست
 قدر قوه سبب بولس۔ انانی هسفانہ هسفانی انانہ سوه ایله خروست۔ خروست قوه مؤرہ۔ مقاومت اینک
 هر انانہ سیر اوغبانہ مانتورده۔ رتد و تمه خبایه لریک فوضات معویله جناب۔ رتد رتد عفت الیمنہ اعتماد بک
 نوبج رتد معبیته بولس بولس خروست ایدلیم زعمایه تقصبات شہرہ تک تمامی و صلی از دل وجاہ توفیق اوبلیہ
 امر وارادہ حضرت ولی الامرک۔

بوعاد مولویانہ بولس
 الیوم

Belge No: 23

KMMA 85/19

Huzur-ı me'âlî-i mevfûr-ı cenâb-ı Reşâdetpenâhîlerine

Devletlû necâbetlû veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretleri

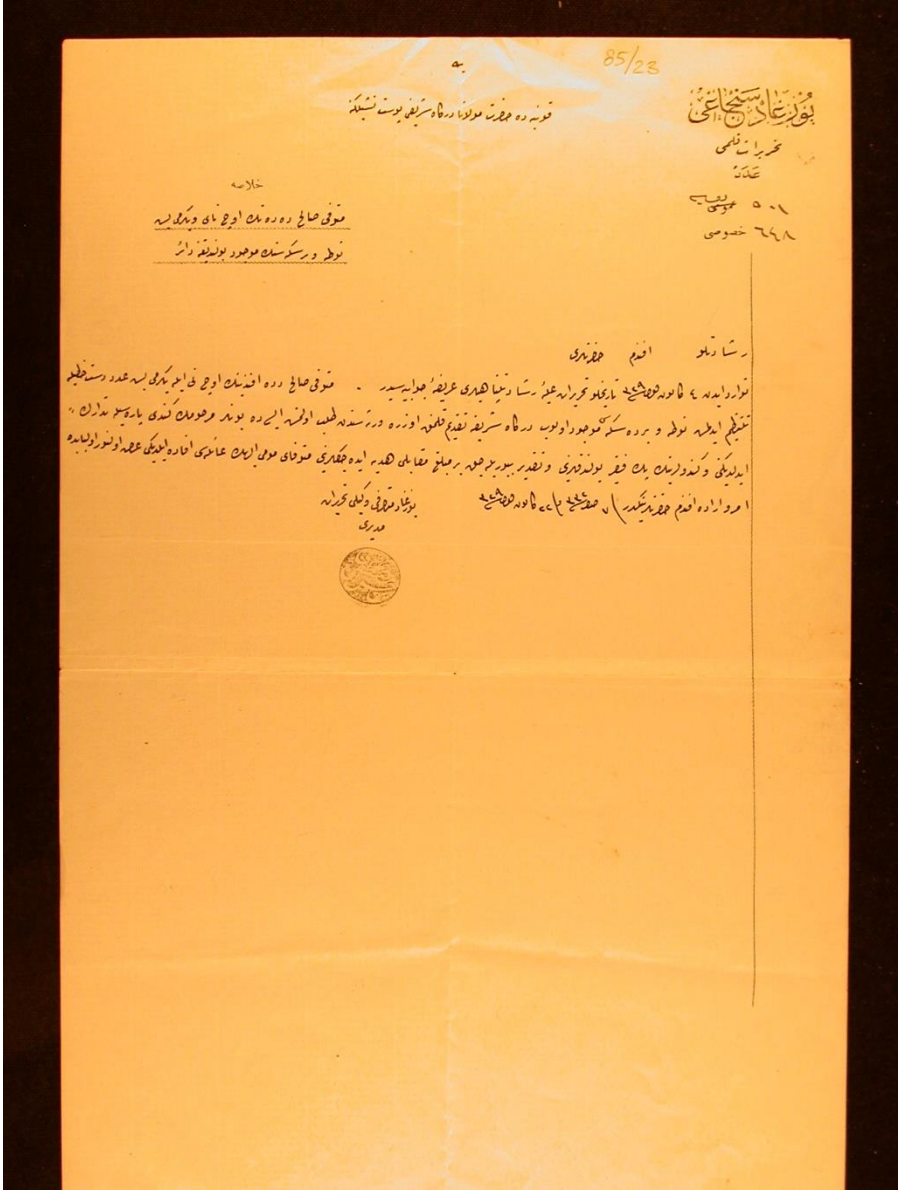
Makâm-ı mu'allâ ile mülhakâtı olan mevlevîhânelerine 'aid bil'umûm mu'âmelâtın ta'kîb ve ru'yeti için dersa'âdetçe istihdâmı tensîb buyurulan kapuçuhadârının ücret ve masârifine medâr olmak üzere mevlevîhânemizde tahsîsât-ı şehriyye olarak 20 kuruş i'tâsı ve tertîb buyurulmuş ve irsâli hakkındaki 10 Teşrîn-i sâni 327 tarihli irâdenâmeleri şerefîrâ-yı dest-i ta'zîm olmuş ve imtisâl etmek lâzime-i 'ubûdiyyet ve merbûtiyetten bulunmuş ise de buradaki mevlevîhânenin esâsen hiçbir tahsîsâtı olmadığı ve Yozgatın ağniyasından i'ânenen istiğnâ hâsıl olmuş idiği cihetle pek sefilâne ve hatta zelifâne imrâr-ı hayât etmekteyim. Bu iztirâr mani'asıyla 'umûm sırada da tertîb buyurulan tahsîsât-ı şehriyyeye iştirâk edemediğime pek me'yûsum. Hüdâ 'alîm şu me'yûsiyet kadar vicdânımı tahrîş iden hiçbir te'sîre ma'rûz kalmamıştım. Ma'lûmdur ki zarûret kadar kavî bir sâik yoktur. İnsanı her sefâlete her sefâleti insana sevk iden zarûrettir. Zarûretin kuvve-i müessesesine mukâvemet itmek her insana müyesser olunmayan metânetlerdendir. Rûşd ü himmet fehmiyânelerinin fuyûzât-ı ma'neviyyesi ile Cenâb-ı rezzâku'l-kerîmin 'azamet-i ilâhiyyesine i'timâd ederek tevsî'-i dâire-i maişet ve bâ-tehvîn-i zarûret ittiğim zaman tahsîsât-ı şehriyenin temâmını vereceği ez dil u cân ta'ahhüd iderim.Ol bâbda emr u irâde hazret-i veliyyü'l-emrindir. 27 Şubat 328

Yozgad Mevlevîhânesi Postnişîni

Ed-dâî

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 24

KMMA 85/23

Yozgad sancağı Tahrîrât Kalemi

Aded

105/846

Konyada Hz. Mevlânâ Dergâhı Postnişinliğine

Hulâsâ

Müteveffa Sâlih Dede'nin 3 Ney ve 25 Nota ve 1 sikkesinin mevcûd bulunduğuna dâir.

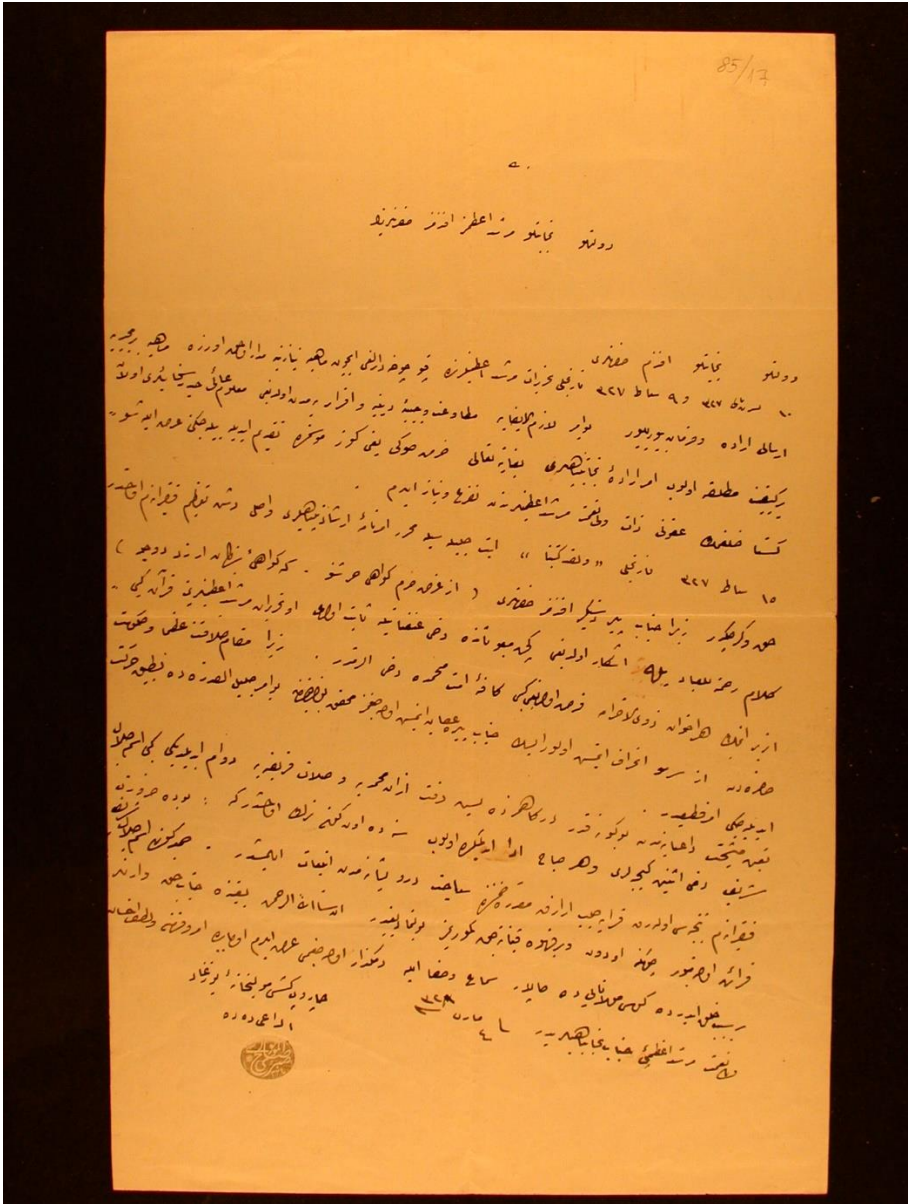
Reşâdetlü Efendim Hazretleri

Tevârüt iden 4 Kanûn-i Evvel 329 tahrirât-ı 'âliyye-i reşâdet-penâhîleri 'arîza-i cevâbiyyeleridir. Müteveffa Sâlih Dede Efendinin 3 ney ile 25 adet dest-i hattı ile tanzim idilmiş nota ve bir de sikkesi mevcûd olup dergâh-ı şerîfe takdim kılınmak üzere veresesinden talep olunmuş ise de merhûmun kendi parasıyla tedârik idildiği ve kendilerinin pek fakîr buldukları ve takdîr buyurulacak bir meblağ mukabili hediye ideceklerini müteveffa-yı mumâileyhin âilesi ifâde eylediği arz olunur. Ol bâbda emr u irâde efendimiz hazretlerindedir. 7 Safer 332 ve 22 Kânun-i evvel 329

Yozgad Mutasarrıf Vekili Tahrîrât Müdürü

Hasan b. Mustafa.

(Mühür)

Belge No: 14

KMMA 85/17

Devletlü necabetlü mürsid-i a'zamımız efendimiz hazretlerine

Devletlü necâbetlü efendimiz hazretleri

10 Teşrîn-i sâni 327 ve 9 Şubat 327 tarihli tahrîrât-ı mürşîd-i a'zamîlerinde kapuçuhadarlığı için mâhiyye niyâzbend-i medâr olmak üzere mâhiyye bir Mecidiyye irsâli irâde ve fermân buyuruluyor. Bu emr-i lâzîmü'l-ifâyâ mutava'ât vecibe-i dîniyye ve ikrâriyemden olduğu ma'lûm-ı 'âli-i haydar-sehâileri olan bir keyfiyyet-i mutlaka olub emr-i irâde-i necâbetpenâhîleri binâyet-i Teâlâ harman sonu yani güz mevsiminde takdim idilebileceğini arz ile şu küstahlığının 'affını zât-ı veliyy-i ni'met-i mürşîd-i a'zamîlerinden tazarru' ve niyâz iderim.

10 Şubat 327 tarihli "velekad ketebnâ" ayet-i celîlesi ile muharrer emirnâme-i reşâdetpenâhîleri vâsıl-ı deşt-i ta'zîm-i fakîrânem olmuştur. Hak ve gerçektir. Zîrâ Cenâb-ı Pîr-i Destgir efendimiz hazretleri "ez gazez hürrem kuvâhi hur şunû/Ki kuvahî bendegân nerzed du cû"¹¹⁹ kelâm-ı rahmeten lil'ibâdiyla işkâr olduğu geçen meb'ûsâtda dahî 'unufâtiyla sâbit oldu. O tahrîrât-ı mürşîd-i a'zamîlerini Kur'ân gibi ezberlemek her ihvân-ı zevi'l-ihtirâma farz olduğu gibi kâffe-i ümmet-i Muhammede dahî elzemdir. Zîrâ makâm-ı hilâfet-i 'uzmâ ve hükûmet-i su'râdan serimû inhirâf etmiş olur isek cenâb-ı pîre isyan etmiş olacağımız muhakkak bulunduğundan bu emr-i celîlü'l-kudrede tatbik-i hareket idileceği emr-i kat'îdir.

Ta'yin-i meşihat-i dâi'ânemden bugüne kadar dergâhımızda beş vakit ezân-ı Muhammediyye ve salât-ı farziyyeye devâm edildiği gibi ism-i Celâl-i şerîf dahî isneyn geceleri ve her sabah edâ edilmekte olub senede on gün terk olunmuştur ki bu da zarûrât-ı fakîranem neticesi olarak kurâya celb-i erzâk-ı mukaddere zımnında seyâhât-i dervîşânemden inbi'âs eylemiştir. Cum'â günü ism-i celâli şerîf kirâat olunamıyor çünkü odun ve bir kahve kaynatacak kömürümüz bulunmadığından inşâallahurrahmân yakında Cenâb-ı Hak ve erenler bir sebep halk eder de gümüş mumla nâyî da çalar sema' ve safâ ile demgüzâr olacağımı arz ederim. Ol bâbda emr u fermân lutf u ihsan mürşîd-i a'zami-i cenâb-ı necâbetpenâhîlerininindir.

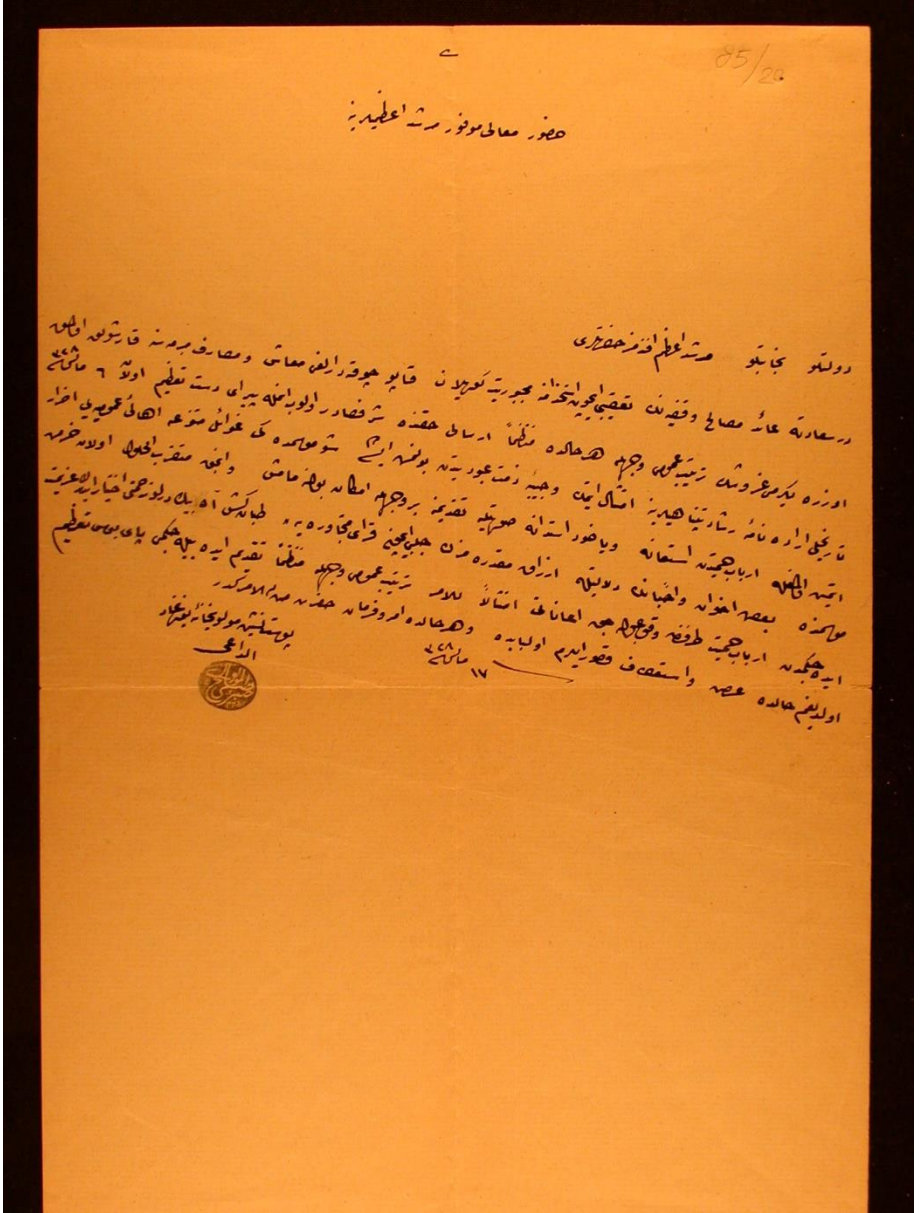
4 Mart 328

Çârûbkeş-i Mevlevîhâne-i Yozgad ed-dâi Dede

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

119 "Garazdan yana hürüm ben; hür olan kişinin şahadetini dinle. Kul, köle olanların şahadetleri iki arpa tanesine bile değmez." Mesnevî, I, 3813.

Belge No: 15

KMMA 85/20

Huzûr-ı me'âli-i mevfûr-ı mürşid-i a'zamîlerine

Devletlû necâbetlû mürşid-i a'zam efendimiz hazretleri

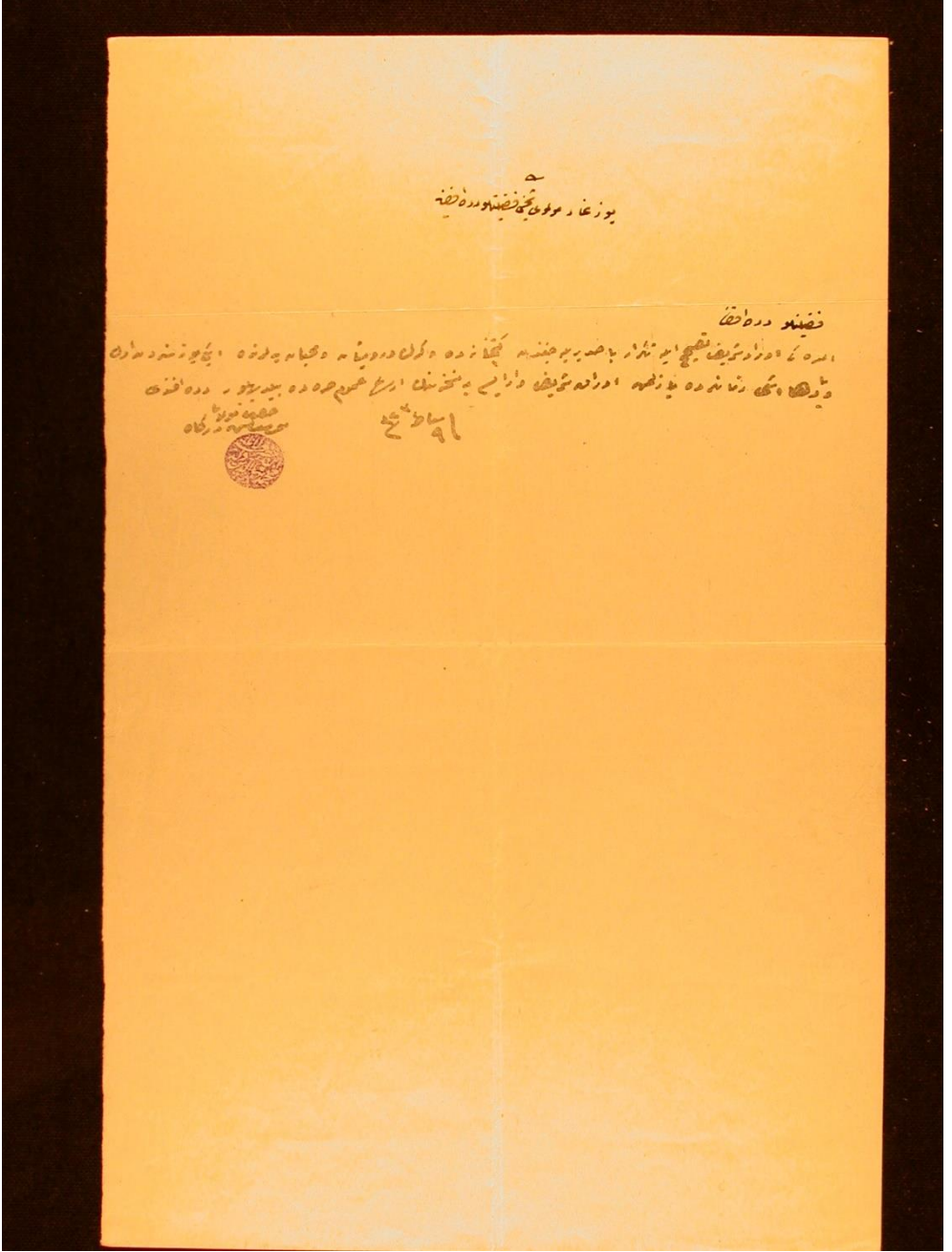
Dersa'âdete âit mesâlih-ı vakfiyenin ta'kîbi için istihdâmına mecbûriyet görülen kapûçukadarlığı ma'âş ve masârif-i mübremesine karşılık olmak üzere 20 kuruşun tertib-i umûmî vechiyle herhalde muntazaman irsâli hakkında şerefsâdir olup enmile-pîrâ-yı dest-i ta'zîm olan 6 Mayıs 328 tarihli irâdenâme-i reşâdetpenâhîlerine imtisâl etmek vecîbe-i zimmet-i 'ubûdiyetten bulunmuş ise de şu mevsimdeki gavâil-i mütenevvî' ahâli-i 'umûmiyyeyi ızrâr itmiş olmakla erbâb-ı hamiyetten isti'âne veyahut istidâne sûretiyle takdîmine bir vechile imkan bulunamamış ve ancak mütekarrübül-hulûl olan harman mevsiminde bazı ihvân ve ehîbbânın delâletiyle erzâk-ı mukadderemizin celbi için kurâ-yı mücâvereye tabankeş âh bin türlü zahmeti ihtiyar iderek azîmet ideceğimden erbâb-ı himmet tarafından vuku' bulacak i'ânâtı imtisâlen lilemr tertîb-i 'umûmî vechile munazzamen takdîm idebileceğimi pâ-yı bûs-i ta'zîm olduğum halde 'arz ve isti'fâf-ı kusur eylerim. Ol bâbda ve her halde emr u fermân men lehu'l-emrindir. 17 Mayıs 328

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

Ed-Dâî

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

امام محمد در ردایکوی چند ایسوا اهدام
نقدی است - ۱۳۸۵

85/6

KMMA 85/6a-b

Yozgad Mevlevî şeyhi fazîletlu Dede Efendi

Fazîletlu Dede Efendi

Eldeki evrâd-ı şerîf tashîh ile tekrâr basdırılacağından kütübhânade ve gerek dervîşân ve muhibbân yedlerinde iki yüz seneden evvel veya daha eski zamanlarda yazılmış evrâd-ı şerîf var ise bir nüshasının irsâlini umûm harada bildirilir Dede Efendi. 9 Şubat 1327

Postnişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ

Muhammed Bahaüddin Veled İbni Hazret-i Mevlânâ

(Mühür)

(Evrakın arkasında; İki adede vurûd eylediği cihetle iş bu nüsha îade takdîm kılındı. 14 Mart 1328)

85/16

حضور جناب مرشد اعظم مدینه

دینو بنیاندار افتد حضرت زکی
جناب چه ارندہ صلاح اولدی کی شیب سوز زده بنیابه بنگار زده فرموده
و فرموده وضع اولدی بنامه بکلیه مابقیه نامه یا زنده ایی در دی قندره ایسه تا کیه دیرله
جو ایضا تیر فرستد -

مقصود از این بیعت
اینکه مودت و محبت

۱۲۸۶
هـ

۱۲۸۶ هـ / ۱۸۶۹ م
نشین صلاح ره ده دیر محاسبه تریخه - معاهده عقیده نفع مآثر اولدی من اولدی مرس اولدی اولدی
و در رتبه اجیره اولدی ایضا معصومان اوقاف کجا بود نفع جویید نوردم اولدی یا نیمه تا با مقدم الهوز اتم اعانه
ملایکی کیم نام
مقصود از این بیعت

مردان طیبه خانه سنه ۱۲۸۶ هـ / ۱۸۶۹ م تا نیمه فرستده مملو فرمای اولدی تو مقصودات
مقصودات زانیه اداره هکت محرم دوسه مقصودات زانیه مدیره احسان بکنان ریاضه و احتیاج ایرون مقصودات مملو دله
مستحقه قسطیه صفت اجری مالک ابر ایام دارایی و مکتوبه معاهده عقیده بکنان اعانه مسوده سنه - نفع کی قفاره
حصه سنه اولدجه نیر - بوض حدکی مکتوبه ایسی معاهده عقیده بکنان ریاضه و احتیاج ایرون مقصودات مملو دله
جهت غایبه مقرر دیرینان جاریه اولدی ایسه کله بکنان ریاضه و احتیاج ایرون مقصودات مملو دله
و بعضه دله و در طرح وقت کورنده بکنان ریاضه بکنان ریاضه و احتیاج ایرون مقصودات مملو دله
اولدی ایسه مکتوبه اولدی ایرون مقصودات مملو دله بکنان ریاضه و احتیاج ایرون مقصودات مملو دله

Belge No: 17
KMMMA 85/16
Huzûr-ı 'âli-i cenâb-ı mürşid-i a'zamîlerine

Devletlû necâbetlû efendi hazretleri

Cenâb-ı Hak erenlere ma'lûm olduğu gibi şüphesiz siz zât-ı necâbet-penâhîlerine dahî ma'lûmdur esbâb-ı ma'îşetimin te'mini için Yozgad mutasarrıflığına vuku' bulan mürâca'atım üzerine meclisce bir vazîfe tahsîs edilmiş ya mazbata mâliye nezâretine yazılmış idi. Dördüncü defa da edilmiş te'kide verilmiş cevâb aynen tebzîr kılınmıştır.

Mahsûsât-ı Zâtiye Müdüriyeti

Zâtiye ve Mefrûş Şu'besi

2486/54

14 Mayıs 328 tarihli 726/186 numara tahrîrât-ı vâlâları cevâbıdır. Muhtacîn-i ma'aş tahsîsi istid'âsında bulunan Yozgad'da vâkî Mevlevîhâne Postnişîni Sâlih Dede Efendiye muhtâcîn tertibinden ma'aş tahsîsin nizâmnâmesi müsâ'id olmamasına mebnî evvelce mürsel olarak üzerine bir keşf mu'âmele îfâ olunamadığı ve tahrîrât-ı âhire-i vâlâlarının îfâ-yı muktezâsı zımında evkâf-ı hümâyûn nazâret-i celîlesine tevdi' olunduğu beyânıyla te'yiden ihtirâm olunur. Fî 12 Haziran 1328

Mâliye Nâzırı Vekîli Nâmına

Muhsûsât-ı Zâtiyye Müdürü

Muahharan Tanîn Gazetesi'nin 28 Haziran 328 târihli nüshasında manzûr-ı fahîrânem olan şu mahsûsât

Muhassesât-ı zâtiye idâresi heyet-i 'umûmiyyesi dün muhassesât-ı zâtiye müdürü İhsan Beyin riyâseti tahtında içtima' eyleyerek mütekâidin-i me'mûrîn ma'aşları tahsîsi hakkında icrâ-yı müzâkere ile eytâm ve erâmil ve muhtacîne mâ'aş tahsîs edilmiştir ifâde-i mesrûdesinde bizim gibi fukarâlar da hisse-mend olacak mıdır? Yoksa askerî ve mülkî eytâm-ı muhtacînîne mi 'âid olduğunu fark ve temyîz edemediğimden "Denize düşen yılanı sarılırcasına gayet muztar ve perîşân bir halde olarak Allah şâhid başımda bulunan birkaç yetim ve yetime ile yağsız tuzsuz bulgur çorbasıyla ve bazan da âç ve lâ-ilaç vakt geçirmekte bulunduğumuzdan lutf-ı mürşid-i a'zâilerine dehâletle zâhir ve bâtın ihtiyacımın def' u izâlesine çâresâz olmasını istirhâma mütecâsir oldum. Ol bâbda emr u fermân Hazret-i men luhu'l-emrindir. 5 Temmuz 1328

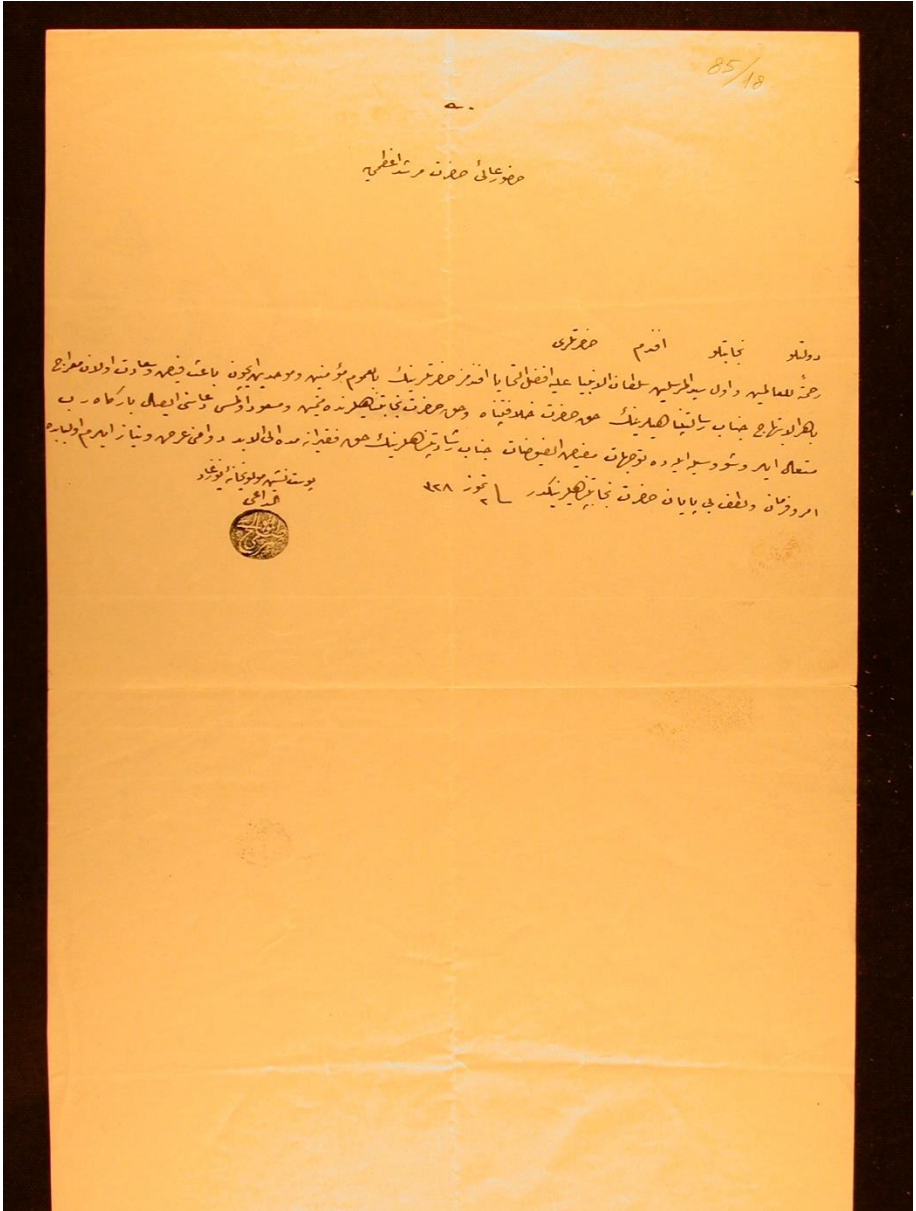
Yozgad Mevlevîhânesi Postnişîni

Ed-Dâî

(Mühür)

Sâlih Sabrî El-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 18

KMMA 85/18

Huzûr-ı 'âli-i hazret-i mürşid-i a'zâmîye

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

Rahmeten lil-‘âlemin ve ol seyyidi’l-mürselîn sultânul-enbiyâ ‘aleyhi efdalü’t-tahâyâ efendimiz hazretlerinin bî’l-‘umûm mü’minîn ve muvahhidîn için bâis-i feyz ve sa‘âdet olan mi’râc-ı bâhiru’l-ibtihâc cenâb-ı reşâdetpenâhilerinin hakk-ı hazret-i hilâfetpenâh ve hakk-ı hazret-i necâbetpenâhilerinde mütemeyyin ve mes’ûd olmuş du‘âsını îsâl-i bargâh-ı rabb-i müte‘âl eyler ve şu vesiyeler ile de tecvîhât-ı mufidü’l-füyûzât-ı cenâb-ı reşâdetpenâhilerinin hakk-ı fakîrânemde ile’lebed devamını ‘arz ve niyâz eylerim. Ol bâbda emr u fermân ve lutf-ı bi-pâyân hazret-i necâbetpenâhilerininindir. 2 Temmuz 328

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

ed-dâi

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

85/7

هـ
حضرت چلبی

ردولو نجاتو حیاتی صفر شهری
۱۷ عوس ۷۷ تا حیاتی زاده زین العابدین
سوره رک عیاشی فضل خلیفہ چلبی تکرار دے گا ایدم . نوردہ وضع اولہ
اشعار جوانا ادقاف ہی ہر نہ تھیں نہ دار اولہ انما صوفی مطولاً تقدیم فرماد
کہاں فیضی شہزی . مہند نہ یہ کہ عیاشی چلبی اور چلبی اور زہ اشعی
عبارت نہ روچی خلیفہ چلبی باہر لفظ ہر . اعدید نہ درہ اقباج در درتم
معلوم فیضی شہزی بولہ لفظہ الفیضی عیاشی خلیفہ الیہ و بولہ لفظہ فیضی شہزی
چلبی ایسہ حضور چلبی ہر زہ لفظہ عیاشی چلبی عیاشی چلبی ہر زہ لفظہ فیضی شہزی
ایمردلیہ امر دے تا حضرت ولی کو کہہ
ہ سرمدون ۷۷

Belge No: 19

KMMA 85/7

Huzûr-ı necâbetpenâhîlerine

Devletlû necâbetlû Çelebi Efendi hazretleri

17 Temmuz 327 tarihli irâde-nâme-i reşâdetpenâhileri eydi-i ta'zîm-i ed'iyânemi tezyîn eyledi. Yüzüme gözüme sürerek du'â-yı 'ömr u ikbâl-i necâbetpenâhîlerini tekrâr u tezkâr eyledim. Buradan vâki' olan iş'âra cevâben evkâf-ı humâyûn nezâret-i celîlesinden vârid olan emirnâme sûretini matviyyen takdîm-i huzûr-ı sâmi-i veliyyü'n-ni'amîleri kılındı. Mütala'asından rehîn-i 'ilm-i 'âlî-i necâbetpenâhileri olacağı üzere istid'â-yı âcizânemin tervîc-i kâbil olamayacağı beyân olunmaktadır. Dâ'îlerinin derece-i ihtiyâc ve zarûretim ma'lûm-ı 'âlî-i veliyyü'n-ni'amîleri bulunduğundan eltâf-ı 'aliyyelerine dehâlet eyler ve bu ibtilâ-yı mahz bir kusûrumun neticesi ise huzûr-ı hazret-i pîrde taleb-i 'affim husûsuna du'â ve delâlet buyurmanızı kemâl-i samîmiyetimle istihâm eylerim. Ol bâbda emr ü fermân veliyyü'l-emrindir.

5 Teşrîn-i evvel 328

Sâlih Sabrî Dede postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

5 Teşrîn-i evvel 1327

(Mühür)

85/22

ح

حاکمای سعادی هفت قزوینی

دولتو نجایلو مرشد اعظم قزوینی هفتی

ترتیب اولیٰ عموم موصییه و موحدیه مفتح فیضیه و مفضله جینی علمیه
اولادیه عیسویه اصحابیه مطابیه حدادیه و اولادیه باغچه و مفضله
وفوده زهرا عرفیه اوطین نفعات درویشانه فرکله خیریه اولادیه قزوین
جانه و عسقلان کاه بیضا نه و اولادیه و اولادیه اولادیه اولادیه
حسب اولادیه سید قزوین اولادیه اولادیه اولادیه اولادیه
جهت خانیله حدادیه مرده اولادیه اولادیه اولادیه اولادیه
و هر ساله اولادیه اولادیه اولادیه اولادیه اولادیه اولادیه

۴۰ مرشد اعظم نجایلو مرشد عظیمه الدم بر بوی آیه ده یافه هفت
بر لیسیم ایستاد بر هفت ایچده و الفیه نه امر نجایلو هفتیه نیمه آیه هکیم طبعیه
پوشه و هفتیه کیه دم امرادانه هفت بر بوی آیه کده مکده قزوین اولادیه
انتم هفتیه اولادیه

اللعی صالح
مری ۸۵

Belge No: 20

KMMA 85/22

Hakpâ-yı mu'allâ-yı hazret-i kuds-i a'zâmîlerine

Devletlû necâbetlû mürşid-i a'zamımız efendimiz hazretleri

Şeref-i idrâkiyle 'umûm-ı muvahhidîn ve muvahhidânın mütena'im-i feyz-i ikbâl ve hisse-çinîn-i 'ulüvv-i iclâl oldukları 'îyd-i sa'âd-i edhâ-meyâmîn-i matâyânın hak e hak veliyy-i ni'amîlerinde bâ'is-i yümn u sa'âdet ve fuzûn-tere-i ömr u âfiyet olmasın tazarru'ât-ı dervîşânemiz kemâl-i huşû' ile ref'-i bârgâh-ı sübhân ve 'arz-ı kabûlgâh-ı rabb-i mennân kılmakla 'arz-ı tebrîk ve tehenni-i müsâra'at ve bu vesîle-i hasene ile dâreynde sebep-i fevz-i felâhımız olan teveccühât-ı lâzimetî't-tebcîlât-ı haydar-sahâîlerinin hakk-ı kemterânemizde idâmesi niyâz-ı mahsusûna mücâseret olundu. Ol bâbda ve her halde emr u fermân menba-i feyz-i ikbâl-i Mevlevîyân efendimiz hazretlerindedir.

Ed-Dâî

Sâlih Sabrî Dede

Postnişân-i Mevlevîhâne-i Yozgad

8 Teşrîn-i sâni 328

(Mühür)

20 Teşrîn-i evvel 328 tarihli emirnâme-i mürşid-i a'zamîlerini aldım. Bir buçuk aydır da yatakta hasta bulunuyorum. İnşâallah bir hafta içinde kalkarak emr-i necâbetpenâhîlerine teba'iyet ideceğim tabi'îdir. Bu sene dahî cerre gidemedim. Emrolunan mahiyeye bir mecidiyyeyi göndermekten fevkalade 'azmimi beyan iderim efendim hazretleri.

Ed-Dâî Sâlih Sabrî Dede

tahrîrât sûreti

Tarîkat-ı Nakşbendiyye mensûbîninden müteveffa Hacı Abdullah Vecdî Efendinin delâletiyle masârifi hazîne-i hâssaca tesviye olunarak Tunusluzâde Süleyman Efendi'nin teberru' eylediği arsa üzerine inşâ edilmiş olan tekyede salât-ı cum'a ve 'iydiyye dahi edâ olunmak üzere minber ve mihrab ve minare ilâvesine müsâ'ade-i şer'îyye istid'âsını mütezammın cânib-i meşîhati İslamiyyeye takdîm idilüb ve bâhusus is'âf-ı müstevli mutazammın meclis-i meşâyıhdan yazılan derkenâr Evkâf Nezâretine irsâl olunup mazrûfen vurûd iden arzuhâl leffen tesyâr kılmak zuhûrmende muharrer-i meclis-i mezkûr muktedâ ilâmı mucibince icrâ icâbı hususunda lazım gelende tefhîmi beyân olunur.

Devletlû necâbetlû efendim hazretleri

Yozgadda mukîm Tunusluoğlu Süleyman Efendi vesâikiyla bir mahzar tertîb ve Meclis-i İdâre-i Livâ'dan bir de mazbata alarak doğrudan doğruya Bâb-ı Meşîhat'e göndermiş ve idârece tervîc edilerek Yozgad Evkâf Müdüriyeti'ne vürûd idüb bir sûreti bâlâya çıkarılan tahrîrâtın müstebân olacağı üzere postnişîni bulunduğum mevlevîhâneyi mahlûl göstererek mescide tahvili hakkında merci'ince muhâbere cereyân etmekte bulunmuş hâlbuki semahanemiz dokuz on tennureyi istiâye kâfi derecede olub şâyed bir de minber ilâve edilecek olursa mukâbele-i şerîfenin icrâsına imkân bulunacağı bedihîdir. Bu hususuta âcizlerinin hiçbir şeyden haberim olmadığı halde ve iki mâhîden beru nâ-mîzâc bulunduğum bir sırada dergâhın hücresinde unutmış olduğum mührümü dahî ele geçirmişlerse de mezkûr mührümün isti'mâline cesâret edemeyerek yeniden mühür hakkıyla tarafımdan bir istid'â tertîb ve Mevlevî Sâlih Baba diye imza şu şekilde "Mevlevî Sâlih" bir de mühür vaz'iderek bu sûretle muhâbereye girişmişlerdir. Ber-vech-i ma'rûza sahte mühür ve imzâ ile meşîhate gönderilen istid'â sûretiyle de el-yevm Yozgad Evkâf Müdüriyeti'nde mahfûz bulunmuş olunmakla işbu teşebbüsât sıkça ve sahtekarânelerinin men'î husûsuna merâhimâde-i necâbetpenâhîlerin sezâvâr buyurulması meşrûhamdır. Efendim ol bâbda emr u fermân hazret-i mürşid-i a'zamîlerindir.

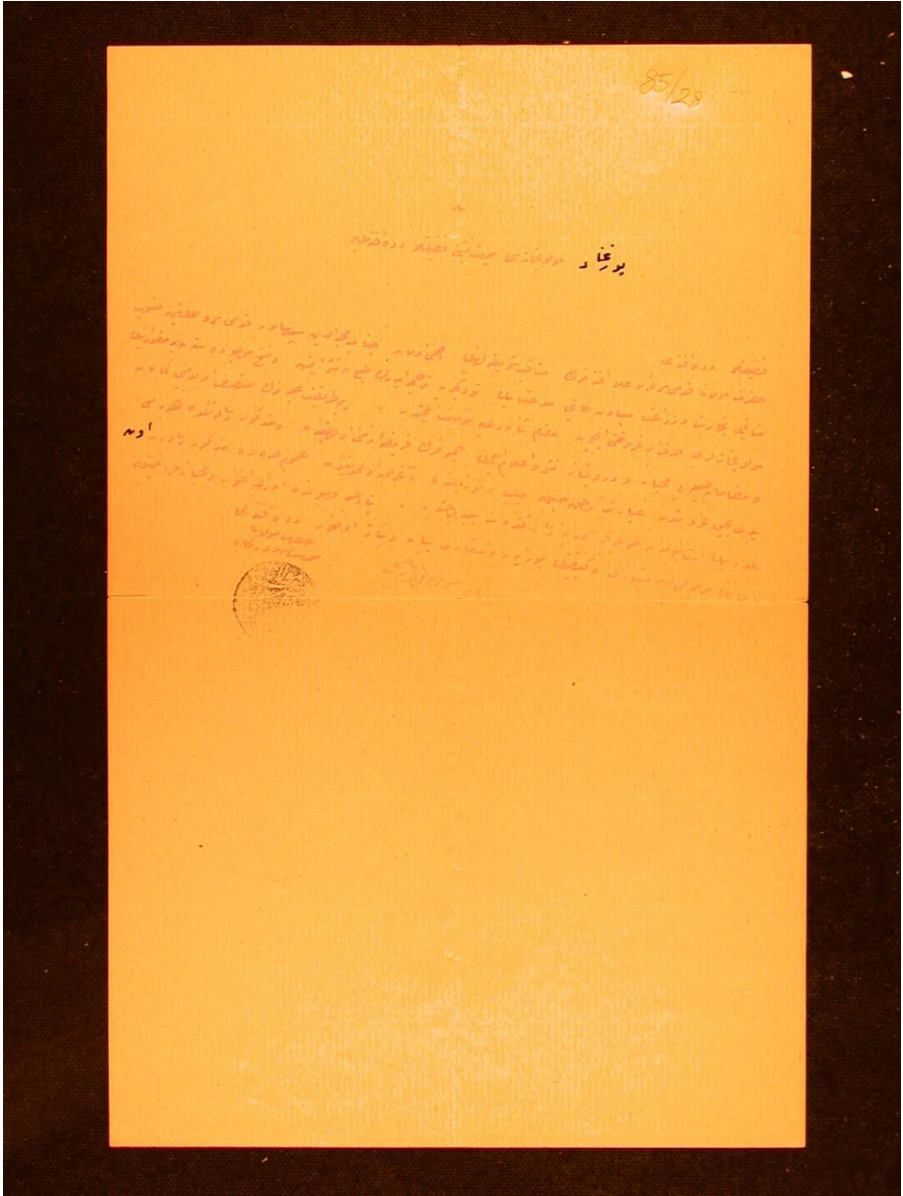
2 Muharrem 331/29 Teşrîn-i sâni 328

Ed-dâî

Sabrî Dede

Postnişîn-i Mevlevîhâne-i Yozgad

(Mühür)

Belge No: 22

KMMA 85/28

(Risâle-i Sipahsâlar'ın Mithat Bey tarafından tercüme edilmiş olması ve dergâhların 10'ar adet satınması)

Faziletlü Dede Efendi

Hazret-i Mevlânâ kuddisesırrıhu'l-a'lâ Efendimizin menâkıb-ı şerîfelerinin menheci olan cenâb-ı Mecdüddîn Sipehsâlar –kuddisesırrıhû- hazretlerine mensûb menâkıb Ticaret ve Zirâ'at Mebâdîn Kâtibi Midhat Bey Türkçe'ye tercüme iderek tab' ve neşr etmiş ve nüsha-i mevcûdesinden bir mikdarının Mevlevîhânelerce sarf ve fûruhtu için makâm-ı sena...ye müraca'ât etmiştir. Bir tarikat-ı 'aliyyenin muttasıf olduğu kemâlât ve makâmât-ı celîleyi muhibbâna ve dervîşâna neşr ü 'lâm eylemek cümlemizin farîza-i dîniyyesi olduğundan ve mezkûr risâlenin de hediyyesi 7,5 kuruştan ibâret olmak hasebiyle celbe ve tevzî'inde ağırlık olunmadığından 'umûm harada mezkûr risâleden on adedinin İstanbuldan doğruca oraya irsâli kendisine bildirilmiştir. Binânealeyh vusûlünde oraca ihvân ve muhibbâna fûruhtuyla bahânın mümâileyhe irsâli keyfiyetin bize iş'ârı beyân ve niyâz olunur Dede Efendi. 27 Teşrîn-i evvel 329

Postnişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ

(Mühür)

حضور عالی موفور جناب شاد زین العابدین

دولتو بختو و التعم اقدر حضرتك

مصابحه معاليه الموصوف اولاد مولويان زينه عابد المعلوم معامد لك تعقيب و روي ايجونه در سعادت استقامت تيب بوييد قابو =
جو قدر اينك اجرت و مصارف مدار اوله اوزره مولويان زينه روقصصات شهرت اوله رينه يدي غمناك اعطاس تيب بوليس =
وايلا حقه دي . لسر ايداع تا بغير اراده اوله اوزره سرقيراي دسه بوليم اوليس و اعطاي اينك لاله عوديشه و مر بوقت د بوليسه
ايه ره بولره دي مولويان لك اسان ايم تقصيف اولار ايم و بولورك اغنايه اعانه دلسنا هلك اوليس ايدوك
چيزه ين قصده و هي زليده امر احيانه ابلده مع بوليفر امانت به عموم مره رقيب بوييد تقصيف شهرت ايزان =
ايره ميديك يك مانوسم خدا علم و ما بوسيه قدر و جدايم قربش ايره ايم بياره عود و قلم بيم معلوم دره فروشا
قدر قوه زياده بولدر . اسان ايفسانه هيفان اسان سوجه ايله فروردر . فروردر قوه موزه سه مقدمه اينك =
هر اسان مير او فنامه مانتوردر . رسد و هم قيمي اريك فوضات معصوميه جناب . زنده اريك علف الهمه اعما ديك
توسج راه معيبت بانه ايره فروردر اينك زمانه تقصيف شهرت لك تامي و ريشي از دل و جانه تو بوليم اوله ايره =
امردارده حضرتك ولي الامر كند . ۱۶ پيامه مع
بوشاد مولويان ايم بوليسه
الهمه

Belge No: 23

KMMA 85/19

Huzur-ı me'âli-i mevfûr-ı cenâb-ı Reşâdetpenâhîlerine

Devletlû necâbetlû veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretleri

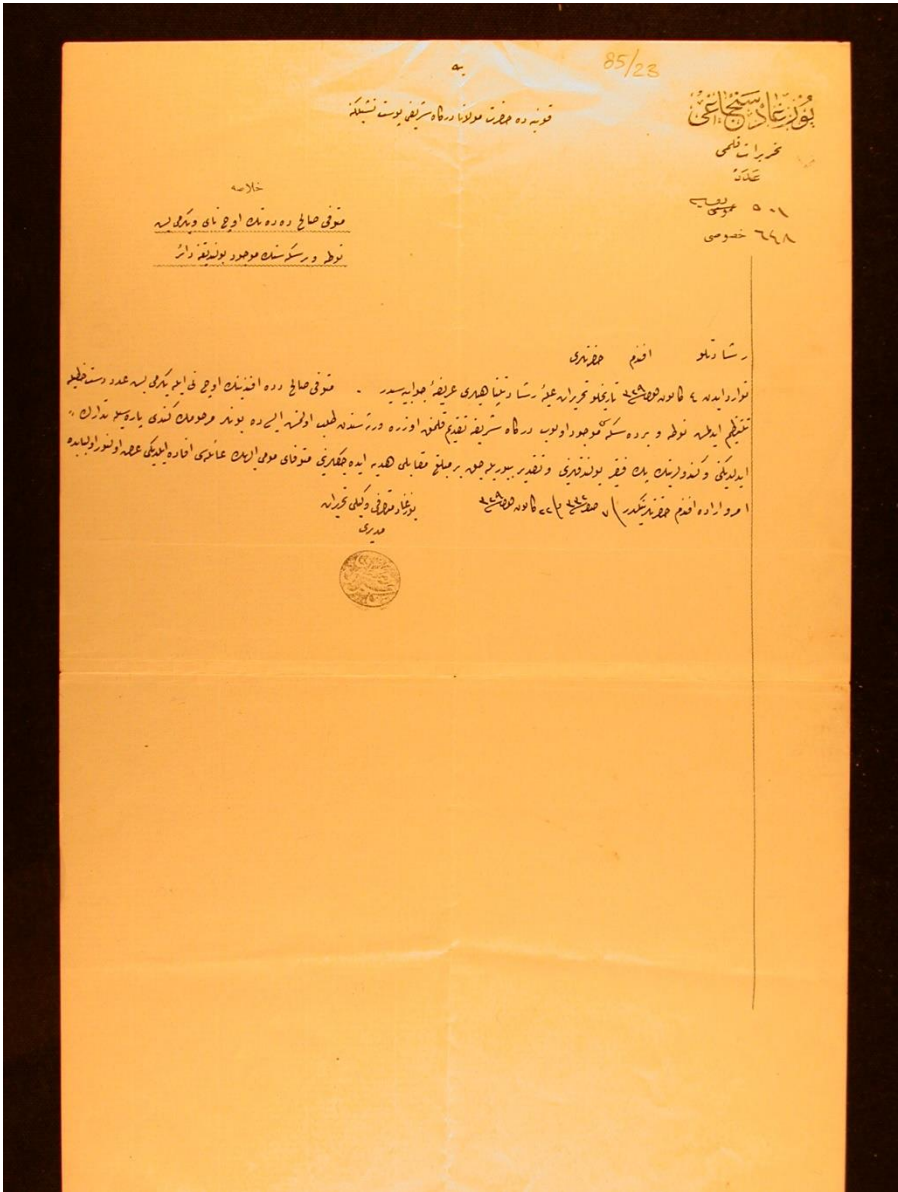
Makâm-ı mu'allâ ile mülhakâtı olan mevlevîhânelerine 'aid bil'umûm mu'âmelâtın ta'kîb ve ru'yeti için dersa'âdetçe istihdâmı tensîb buyurulan kapuçuhadârinin ücret ve masârifine medâr olmak üzere mevlevîhânemizde tahsisât-ı şehriyye olarak 20 kuruş i'tâsı ve tertîb buyurulmuş ve irsâli hakkındaki 10 Teşrîn-i sâni 327 tarihli irâdenâmeleri şerefpîrâ-yı dest-i ta'zîm olmuş ve imtisâl etmek lâzime-i 'ubûdiyyet ve merbûtiyetten bulunmuş ise de buradaki mevlevîhânenin esâsen hiçbir tahsisâtı olmadığı ve Yozgatın ağniyasından i'ânenen istiğnâ hâsıl olmuş idiği cihetle pek seflâne ve hatta zelîlâne imrâr-ı hayât etmekteyim. Bu iztirâr mani'asıyla 'umûm sırada da tertîb buyurulan tahsisât-ı şehriyyeye iştirâk edemediğime pek me'yûsum. Hüdâ 'alîm şu me'yûsiyet kadar vicdânımı tahrîş iden hiçbir te'sîre ma'rûz kalmamıştım. Ma'lûmdur ki zarûret kadar kavî bir sâik yoktur. İnsanı her sefâlete her sefâleti insana sevk iden zarûrettir. Zarûretin kuvve-i müessesesine mukâvemet itmek her insana müyesser olunmayan metânetlerdendir. Rûşd ü himmet fehmiyânelerinin fuyûzât-ı ma'neviyyesi ile Cenâb-ı rezzâku'l-kerîmin 'azamet-i ilâhiyyesine i'timâd ederek tevsî'-i dâire-i maişet ve bâ-tehvîn-i zarûret ittiğim zaman tahsisât-ı şehriyenin temâmını vereceği ez dil u cân ta'ahhüd iderim.Ol bâbda emr u irâde hazret-i veliyyü'l-emrindir. 27 Şubat 328

Yozgad Mevlevîhânesi Postnişîni

Ed-dâî

Sâlih Sabrî el-Mevlevî

(Mühür)

Belge No: 24

KMMA 85/23

Yozgad sancağı Tahrîrât Kalemî

Aded

105/846

Konyada Hz. Mevlânâ Dergâhı Postnişinliğine

Hulâsâ

Müteveffa Sâlih Dede'nin 3 Ney ve 25 Nota ve 1 sikkesinin mevcûd bulunduğuna dâir.

Reşâdetlü Efendim Hazretleri

Tevârüt iden 4 Kanûn-i Evvel 329 tahrîrât-ı 'âliyye-i reşâdet-penâhîleri 'arîza-i cevâbiyyeleridir. Müteveffa Sâlih Dede Efendinin 3 ney ile 25 adet dest-i hattı ile tanzim idilmiş nota ve bir de sikkesi mevcûd olup dergâh-ı şerîfe takdim kılınmak üzere veresinden talep olunmuş ise de merhûmun kendi parasıyla tedârik idildiği ve kendilerinin pek fakîr buldukları ve takdîr buyurulacak bir meblağ mukabili hediye ideceklerini müteveffa-yı mumâileyhin âilesi ifâde eylediği arz olunur. Ol bâbda emr u irâde efendimiz hazretlerindedir. 7 Safer 332 ve 22 Kânun-i evvel 329

Yozgad Mutasarrıf Vekili Tahrîrât Müdürü

Hasan b. Mustafa.

(Mühür)

Kaynakça

Acun, Hakkı. *Bozok Sancağı (Yozgat İli)'nda Türk Mimarisi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2005.

Arpaguş, Safi. *Mevlevîlikte Manevi Eğitim*. İstanbul: M.Ü İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2015.

Aşçı İbrahim Dede. *Aşçı Dede'nin Hatıraları*. haz. Mustafa Koç-Eyyüp Tanrıverdi. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006.

Defter-i Dervîşân: Yenikapı Mevlevîhânesi Günlükleri. haz. Bayram Ali Kaya, Sezai Küçük. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2011.

Demirci, Mehmet. "Bir Eğitim Aracı Olarak Mevlvî Çilesi". *Marife: Dini Araştırmalar Dergisi*, 7/3 (2007), 105-122.

DİA. "Mecidiye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 28/239. Ankara: TDV Yayınları 2003.

Eflâkî, Ahmet. *Menâkıbü'l-Ârifîn (Âriflerin Menkıbeleri)*. çev. Tahsin Yazıcı. İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1973.

Erol, Erdoğan. "Veled Çelebi Zamanında Mevlevîhâneler ve Çelebi'nin Şeyhlere Resmi Hitap Şekilleri". *VII. Milli Mevlânâ Kongresi*. 55-63. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1994.

Evlîya Çelebi. *Seyahatnâme*, sad. Mümin Çevik, İstanbul: Üçdal Neşriyat 1985.

Furûzanfer, Bediuzzaman. *Mevlânâ Celâleddin*, çev. F. Nafiz Uzluk. İstanbul: MEB Yayınları, 1990.

Gölpınarlı, Abdülbaki. *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*. 2. Basım, İstanbul: İnkılap ve Aka, 1983.

Gölpınarlı, Abdülbaki. *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*. İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2006.

Göyünç, Nejat. "Osmanlı Devleti'nde Mevlevîler". *Belleten* 55/213 (Ankara, 1991), 351-358.

İşık, Emin. "Midhat Bahârî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 30/6-7. Ankara: TDV Yayınları 2020.

İpşirli, Mehmet. "Arzuhal". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 3/447-448. Ankara: TDV Yayınları, 1991.

Kapusuzoğlu, S. Burhanettin. *Yozgat'ın Üç Sırlısı*. İstanbul: Ötüken Yayınları, 2016.

Kaya, Bayram Ali. *Tekke Kapısı*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012.

Keleş, Hamza. "Yozgat ve Çevresinde Tekke ve Zaviyeler". *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 29/Özel Sayı, (2009), 787-798.

Koçak, Asuman. *Salnâmelere Göre Ankara Vilayeti (1871-1907)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013.

Köprülü, M. Fuad. *Anadolu'da İslamiyet*. haz. Mehmet Kanar, İstanbul 2000.

Köseoğlu, Mehmed Akif. *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.

Küçük, Sezai. *Mevlevîliğin Son Yüzyılı*. İstanbul: Vefa Yayınları 2007.

Küçükkaya, M. Askeri. "Evliya ÇelebiSeyahatnamesi'nde Adı Geçen Mevlevîhâne ve Tekkeler". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/18 (2007), 177-186.

Odunkıran, Fatih. *Mevlevî Tezkiresi: Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyân (İnceleme-Metin)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2020.

Osman Şevki. *Mevlevî Şeyhleri*. Galata Mevlevîhânesi Divan Edebiyatı Müzesi, nr. 103.

Önder, Mehmet. "Konya'da Mevlânâ Dergâhı ve Merkez Arşivi". *Osmanlı Araştırmaları*, 14/14 (Aralık 1994), 137-142.

Önder, Mehmet. *Yüzyıllar Boyunca Mevlevîlik*, Ankara: Dönmez Yayınları, 1992.

Özcan, Tahsin. *Osmanlı Para Vakıfları - Kanûnî Dönemi Üsküdar Örneği*. Ankara: TTK Yayınları, 2003.

Pakalın, Mehmed Zeki. *Sicil-i Osmânî Zeyli, I-XIX*. haz. Mehmet Metin Hülâgü vd., Ankara: TTK Yayınları, 2008-2009.

Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları, 1983.

Sahîh Ahmed Dede. *Mecmûatü't-Tevârîhi'l-Mevlevîyye-Mevlevîlerin Tarihi*.

haz: Cem Zorlu. İstanbul: İnsan Yayınları, 2003.

Şeşkin, Aydın. "Türkiye'deki Önemli Mevlevîhâneler ve Mevlevîhânelerin Yaşatılmasında Vakıflar Genel Müdürlüğünün Rolü". *Dünyada Mevlânâ İzleri: Uluslararası Sempozyumu*. Konya: SÜ. Mevlânâ Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 2010, 1-45.

Sipehsâlar, Mecdeddîn Ferîdün. *Risâle-i Sipehsâlar, Mevlânâ ve Etrafındakiler*. haz. Mustafa Çıpan. İstanbul: Kapı Yayınları, 2019.

Sipehsâlar, Mecdüddîn Ferîdun b. Ahmed. *Tercüme-i Risâle-i Sipehsâlar Be-Menâkıb-i Hazret-i Hüdavendigâr*. trc. Midhad Behari-î Hüsamî, Dersaâdet: Selânik Matbaası, 1331.

Şafak, Yakup. "Veled Çelebi'nin Menâkıb'ına Göre 1912'de Faal Olan Mevlevîhâneler ve Şeyhleri. *Sanat Tarihi Araştırmaları: Prof. Dr. Haşim Karpuz'a Armağan*, ed. Mustafa Denktaş - Osman Eravşar (Konya: 2007), 341-346.

Şafak, Yakup. "Mevlevîlerde Çile Esnasında Yapılan Hizmetler". *Merhaba Gazetesi Eki*. (12.04.2006), 133-135.

Şerifzâde Muhammed Fâzıl b. Mustafa, *Şerhü'l-Evrâd el-Müsemma bi Hakayıkı Ezkârı Mevlânâ*. İstanbul: Bosnevi El-Hac Muharrem Efendi Destgâhı, 1283/1866.

Tanman, M. Baha. "Âsitâne". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 3/ 485-487. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.

Tanman, M. Baha. "Hücre". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 18/455-456. İstanbul: TDV Yayınları 1998.

Tanrıkorur, Ş. Barihüda. "Mevlevîyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 29/468-475. Ankara: TDV Yayınları 2004.

Uzluk, Şehabettin. *Mevlânâ'nın Türbesi*. Konya: Konya Halkevi Yayınları, 1946.

Ünver, A. Süheyl. "Osmanlı İmparatorluğu Mevlevîhâneleri ve Son Şeyhleri". *Mevlânâ Güldestesi*. Konya: Turizm Derneği, 1964.

Vassaf, Hüseyin. *Sefine-i Evliyâ*. çev. M. Akkuş-A. Yılmaz. İstanbul: Kitabevi, 2006.

Veled Çelebi (İzbudak). "Mevlevîhâneler Bânileri ve Son Şeyhleri". *Konya Vilayetine Ahvâl-i Umumiyye-i Tarihiyyesi*. İstanbul: Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdâyi Efendi, 1159.

Yöndemli, Fuat. "Mevlevî Zerafeti ve Fıkraları". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 15/39 (2009), 377-384.

Konya Salnâmesi. (1300/1883), 206-210.

Konya Salnâmesi. (1301/1884), 173-176.

Konya Salnâmesi. (1302/1885), 178-181.

Konya Salnâmesi. (1303/1886), 309-314.

Konya Salnâmesi, (1304/1886/87), 229-234.

Konya Salnâmesi. (1305/1887), 235-239.

Konya Salnâmesi. (1306/1888), 237-243.

Konya Salnâmesi. (1312/1894), 388-392.

Konya Salnâmesi. (1314/1896), 368-374.

